

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

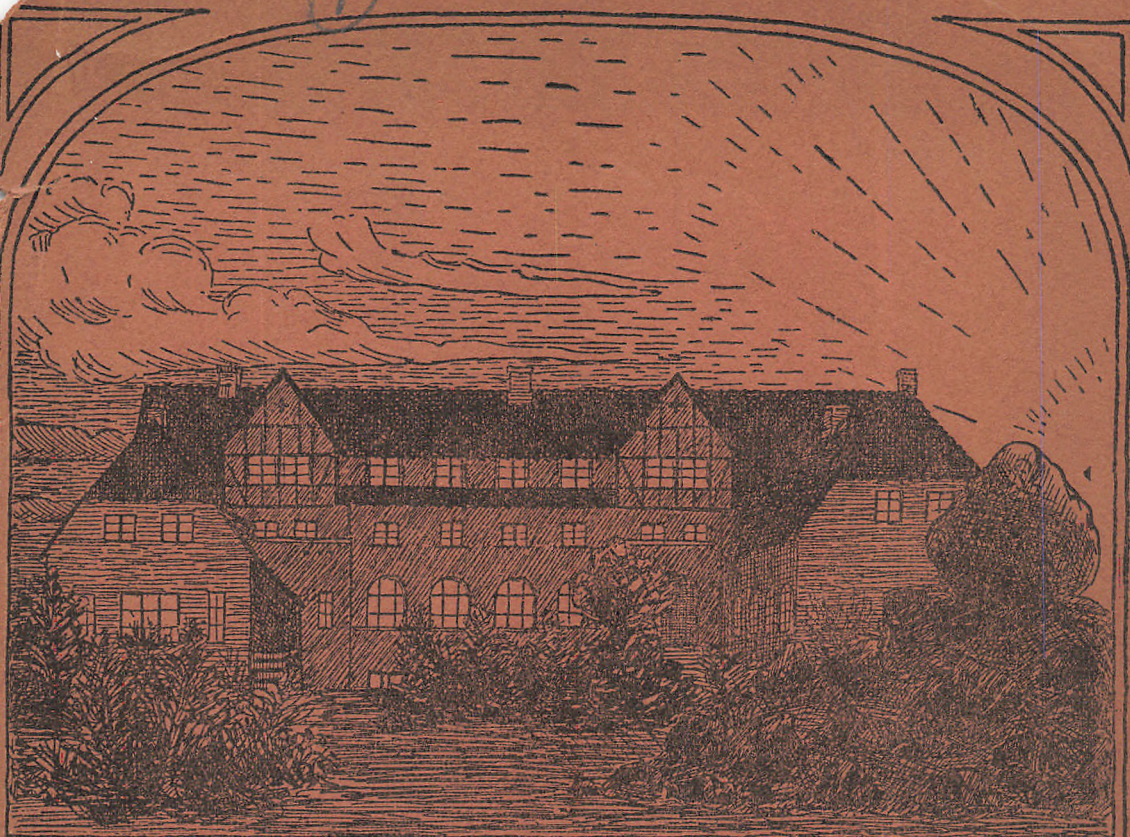
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

(1)

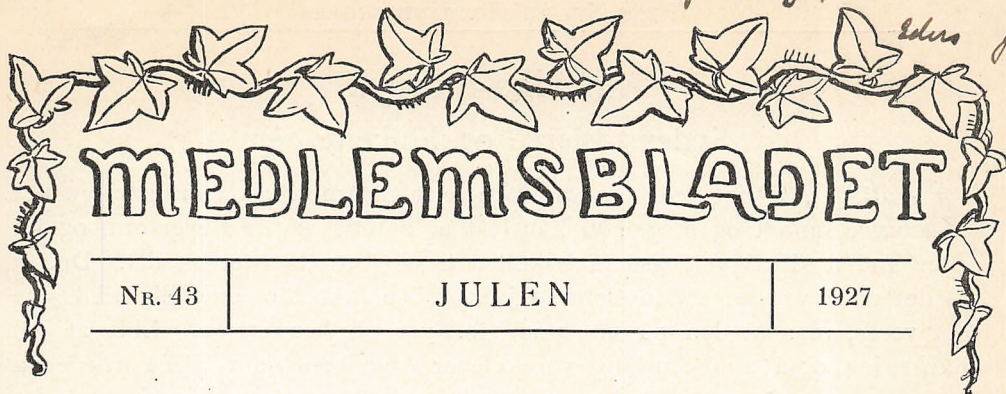

MEDLEMSBLAD
 Fyns Stifts
 Husmandsskoles
 ELEVFORENING

★ St. iiii. Juli mcmx. ★

H
Alle Familiens og Skolens Stab
Glædelig jul

Eders
Jens Jensen

MEDLEMSBLADET

Nr. 43

JULEN

1927

Hvert år igen —

Hvert år igen den samme fryd,
så ny igen den kendte lyd
af klokkens klang — en simpel sang,
og man er barn endnu engang.

Hvor rigt igen at fange ind
hver glædessang med barnesind,
at kunne le ad tidens sne
og lade julens under ske.

Det er de små og ringe ting —
og barnegråd og glædesspring,
det gør os små, at vi kan få
en glæde, vi kan leve på.

7.12.1927.

Martin N. Hansen.

Mange hilsner og glædelig jul!

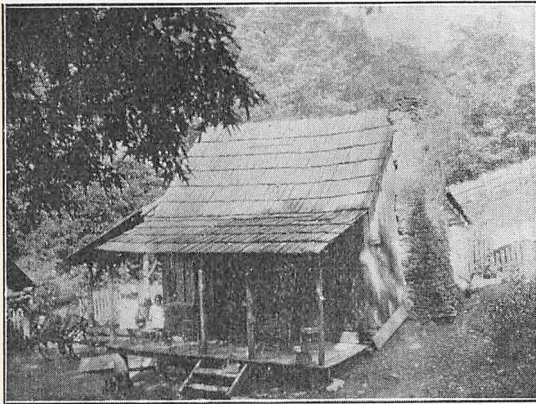

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Amerika-indtryk.

Sydens Bjerge og Folkene dør.

AF alt det, vi oplevede på vor store rejse til Amerika i sommer, kan der være mangt og meget, vi har lyst at berette gamle elever om, og tid efter anden vil vi vel også få lejlighed til at fortælle eder en del. Det er jo det gode ved en sådan herlig rejse, at den ikke blot er dejlig, så længe det varer, men at den på en måde fornyer og beriger en. Lidt af det håber jeg også skal komme vore elever tilgode; hvis vi ikke troede på det, var vi næppe rejst væk fra sommerskolen med dens flinke elever i to måneder.

Et typisk hus i bjergene.

Maglekilde Petersen lader i en af sine fortællinger en mand skrive hjem fra Amerika: »Noget herovre ligner som på Sjælland, noget ligner *ikke* som på Sjælland«. Samme »åndrige« bemærkning kunde vi også fristes til at komme med, som vi drog rundt i det store land, der i mange år og ikke mindst nu, da det er så svært at komme ind, står for Europæerne som

lykkens land. Når vi kørte gennem de brede åbne sletter i Michigan og så huse og gårde ligge spredt mellem dyrkede marker, kunde vi godt synes, at her så jo omtrent ud som hjemme. Men ruller vi så med exprestogene ind mod en af Amerikas storbyer og ser de kæmpemæssige skyskrabere rage op over den ganske by, sa at kirkerne med deres tårne og spir ligner små legetøjs-huse, ja så mærker vi, at nu er vi i Amerika, ikke i Danmark.

Som det går med naturen, sådan også med menneskene, vi møder. Til tider kan alt og alle føles så fjernt fra hvad vi kender og forstår, til andre tider føler man stærkt, at er end sproget forskelligt, er der så meget af det, man ser idealet i, det man lever i, det man kæmper for, der er fælles.

Elever fra 1923 vil måske mindes et par amerikanske kvinder, Mrs. Olive Campbell og Miss Margaret Buller, der besøgte skolen flere gange og var her i kortere eller længere tid både under vinter- og sommerskolen.

Vi har stadig siden haft forbindelse med disse kvinder, som dengang opholdt sig her i landet omtrent et helt år og syntes at få et dybere og mere ægte indtryk af vore ungdomsskoler end udlændinge i almindelighed.

Det var en selvfølgelig sag at vi, når vi kom til Amerika, måtte gæste dem, selv om de havde bosat sig langt fra de baner, turister i almindelighed krydser. Et døgn rejse syd for Washington i en afsides bjergegn i Nord Carolinas vestlige hjørne prøver de at rejse en skole efter deres eget sind

Man kan træffe de nyeste opfindelser på alle områder i Amerika, praktisk og smukt, men man kan rigtignok også finde mennesker og forhold så gammeldags, som man næppe drømmer om herhjemme.

Her nede i Nord Carolina lever en bjergbefolkning, som såvel tidens tekniske som åndelige strømninger er gået ganske forbi.

Det første Mrs. Campbell gjorde, da hun kom der til egnen, var at købe en farm, som beboerne dér har den, en farm på 20—30 tdr. land; hun fik så fat i en dansk bestyrer, og de tog fat. Mrs. C. er ikke selv opdraget på landet, men hun elsker landet og landboerne og går levende op i at gøre noget for de mennesker, hun har bosat sig imellem. Det viser sig også, at hun og hendes hjælpere på forskellige områder har nået en god del i den korte tid, de har været der.

De begyndte med én jerseyko, har nu over den halve snes store dejlige kreaturer; men det er også et herreliv at være ko der, — på dejlige frodige græsgange bliver de sendt ud og kan gå og græsse, hvor de selv lyster i den store indhegning, hvor der altid er sørget for skygge af træer et eller andet sted, for solen er varm og brændende; vi finder os på breddegrad med Sicilien.

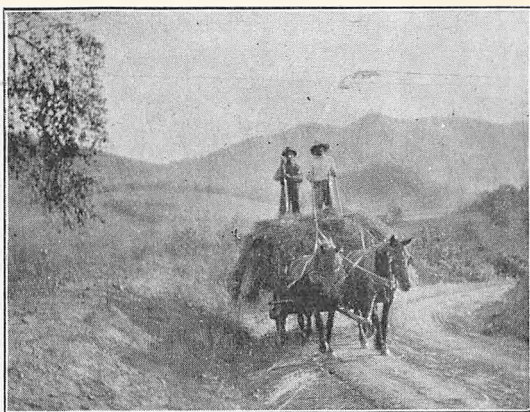
Fårene græsser op ad bjergskråningerne, hvor der er lavt buskads. Sikke får! store pragtfulde med en pels, jeg aldrig synes jeg har set mage til. Vi følges med Mrs. Campbell ud at traktere dem med salt. Det er en sjældenhed, man tager sig af dem; den meste tid vandrer de rundt efter eget behag, og foruden at de selv skaffer sig føden, gnaver de skrånningen ren for småbuskadset, så den til næste år kan blive pløjet og tilsået.

På en af markerne stod majs, der var ca. 6 alen høj; det var en anselig avl at se på, det lignede på afstand næsten en hel urskov. Ikke sjelden har man to afgrøder årlig på samme mark, først korn så soyabønner f. ex.

Grisene, sorte er de alle, render rundt og roder i grus og sten, som de selv lyster, og morer sig pragtfuldt; rigtignok gør den danske landmand forsøg på at holde dem i indhegning, men det er forgæves, de galoperer om benene på en og rundt om i krat og buske, som det passer dem.

Ja, det ser ud som var det en leg at være landmand her, og jeg siger til min landsmand: »Det var vist ikke nemt at komme hjem til Danmark og forsøge sig f. ex. som statshusmand efter at have været her nogle år«.

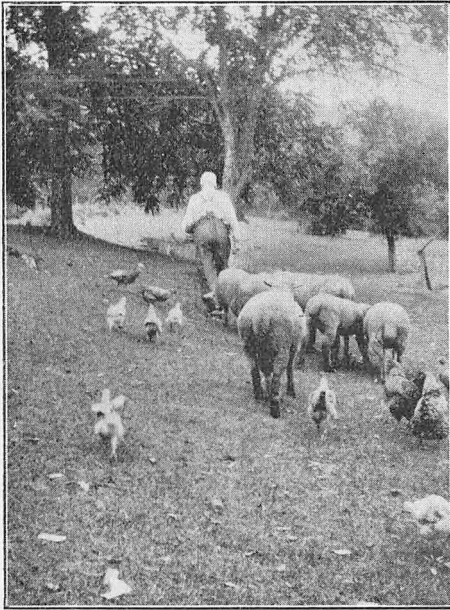
Men selv om rigdommen vælder op af jorden, selv om det milde klima gør, at der kun behøves meget få og billigt byggede avlsbygninger o. s. v.,

Danskeren og hjælper kører korn hjem.

er det alligevel en fattig og uvidende befolkning der bor her i disse bjerge.

Man kender ingenting her til de mange fremskridt, der er sket på landbrugets områder i de sidste menneskealdre, og de har savnet hjælpere til at organisere deres afsætningsforhold. En almindelig jordejendom på en 20—25 td. land har i disse rige egne måske en bruttoindtægt af nogle få hundrede dollars årlig. Her er noget at tage fat på. Men mit indtryk er, at i befolk-

Fodselsdagbarnet på 89.

ningen er der lige så frodig en jordbund for dyrkning som på deres agre. Livlige barnlige mennesker er de, og på en rørende begejstret måde ser de hen til det nye der vokser op om »John C. Campbell's Folk school«.

På en skovklædt skråning, meget romantisk, ligger deres kirke; beliggenheden er smuk, men kirken selv, en lille trækirke, er fattig både uden på og inden i. Kirken har været deres eneste samlingssted igennem tiderne. Og jeg har indtryk af, at den åndelige føde, de har fået der, er lige så fattig som bygningen selv; ensidig og pietistisk har deres opfattelse formet sig.

Mrs. Campbell må være meget forsigtig med, hvad hun byder dem af nye ting; de er opdraget i mistro overfor det nye. Hun prøvede på at lære de unge folkedanse, men det gik

ikke. Hvormeget end, Mrs. Campbell og Miss Butler med deres hjælpere i disse år har vundet deres hjerter, dette var dog for letfærdigt. Men da Mrs. Campbell ved et af møderne, hun holdt på gården i vinterens løb, og hvor egnens folk mødte, da hun dér sang for dem deres gamle folkesange, som kun de ældste blandt dem mindedes, og som deres mørke kristelighed næsten havde dræbt, ja, da rørte der sig noget i dem; noget gammelt kendt mødtes her for dem med noget nyt, når hun sang for dem med sin fyldige, udtryksfulde stemme.

Senere på aftenen blev der talt om, hvorvidt man kunde samles om at bygge en mødehal, hvor der var bedre plads til alle (her i farmen, hvor man samledes nu, kneb det med pladsen, ja man måtte tilsidst tage automobilskuret til hjælp). Under forhandlingerne trådte en gammel mand frem og sagde: »Den sang, vi har hørt i aften, er så dejlig, at jeg giver seks dages arbejde til den nye bygning«.

Ved gaver ude fra, ved gratis arbejde af egnens folk rejste sig i sommerens løb en mødesal. Med skønhedssans, ved små midler, men med

ægte forståelse af egnens gamle kultur, er det lykkedes Mrs. Campbell allerede nu at rejse to bygninger, der står som eksempel for egnen og som gæstfrit samlingssted for unge og gamle. Farmen så nær deres egne, og dog smukkere. Forsamlingshuset festlig med sit gule træværk og sine mørkerøde bjælker, og så på den ene langsiden på egnen hævdvundne åbne kamin, opbygget simpelt og dog malerisk af bjergenes sten.

Den store mødesal blev indviet, medens vi var der. En festdag var det for os alle, ikke mindst for Mrs. Campbell, som i årevis, først sammen med sin mand, efter hans død alene, men til hans minde og ære, havde stræbt efter at kunne åbne en ungdomsskole, sådan som de begge havde drømt om den måtte være for at virke til gavn og oplysning i disse på en gang fattige og rige egne.

Vi havde god lejlighed til i den tid, vi var der, at besøge egnens folk. Næsten hver dag tog vi op ad de ujevne bjergveje, veje, som ingen dansk bilist kunde tænke sig at køre på, men Miss Butler veg ikke tilbage for noget, roligt og sikkert styrede hun, om så det gik over stok og sten. De to kvinder kendte ved navn hver eneste familie i bygden, og de blev modtaget med glæde, hvor de viste sig.

En dag var vi alle bedt til fødselsdag, det var en gammel mand, der blev 89; han var forresten fader til en af de dygtigste af de yngre landmænd i sognet.

Man havde en meget praktisk måde at holde gilde på; alle gæsterne var bedt til middag kl. 12; mit indtryk er, at det er uhyre sjældent i Amerika, at de tre reglementerede måltider ændres, eller at der bydes noget imellem dem. Nå, gæsterne mødte, hver medbringende deres mad; så blev al maden samlet på et stort bord, og man spiste i fællesskab. Kaffen blev lavet på gården og drukket af alt, hvad der kunde drikkes af, lige fra ølglas til skåle og krus. — Vi havde alle sammen nede fra skolen en lille gave med, — vor indskrænkede sig til nogle billeder fra Husmandsskolen; men da vi alle omringede den gamle mand med vore små gaver og sang den amerikanske fødselsdagshilsen med omkvædet »hvad kan jeg gøre for dig«, blev den gamle så bevæget, at han måtte forlade stuen med favnen fuld af gaver: ternede lommestørklæder, kopper, halstørklæder o. s. v.

Tonen ved festen var meget gemytlig. Mændene og børnene, alle iførte blå overalls, lå på den store grønning uden for huset og snakkede, lo og

Vandmelonerne nydes.

morede sig. Konerne, der her i bjergene ser betydeligt mere forslidte ud end mændene, stod eller sad højtideligt inde i stuerne med de mindste børn hos sig. Møbler er der ikke mange af i disse små huse, så en del af gæsterne måtte sidde i sengene, som der var en eller to af i næsten hver stue; familien her var — som de fleste steder der i egnen — talrig: unge folk, gamle folk og en børneflokk.

Da alle var kommet, samledes man ude på verandaen, hvor al den sammenbragte mad blev samlet på et bord, der bugnede af frugt, kager, tærter og meget andet godt.

Måltidet blev indtaget stående, efter at den i forsamlingen, man ønskede at hædre mest, havde bedt bordbønnen.

Service besværer man sig ikke med, man spiser med fingrene. En kniv var der til at skære de store tærter i stykker med, men ellers var alt skåret i stykker, så det var nemt at gå til, og nu gnavede hver især løs på, hvad de havde mest lyst til, lige fra kyllingebein til stegte kartofler eller syltede ferskner; mad var der nok af.

Efter måltidet spredtes man igen ude på den store grønning, hvor der til skygge stod nogle enkelte velvoksne store træer, og hvorfra der var en henrivende udsigt over bjergene på den anden side dalen.

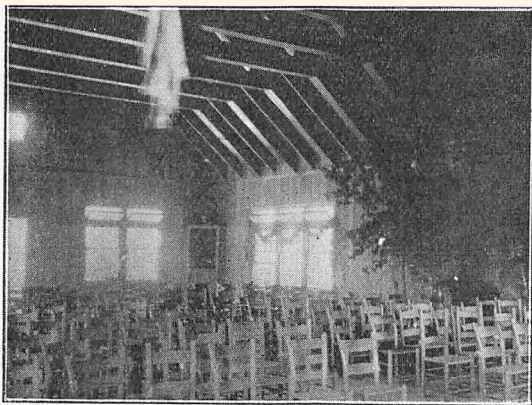
Min mand og jeg gik lidt rundt og så på lokaliteterne. Bag ved huset var en rindende kilde, hvor de hentede deres drikkevand, og hvorover der var bygget et lille skur, som benyttedes som køleanlæg; her blev mælk og smør og den slags opbevaret. Hver ejendom skummer selv sin mælk hjemme på håndcentrifuge og sælger fløden; man kerner også selv sit smør, sikke noget kernemælk de havde! Mrs. Campbell og hendes danske bestyrer drømmer om engang at få lavet et andelsmejeri, foreløbig har de fået en kontrolforening og en foderstofforening.

Hvad der glædede mig at se, og hvad der mindede mig om Danmark herovre, var, at hvert lille hjem, det være sig nok så tarveligt og uanseligt, havde blomster, ikke anlagte haver, men gammeldags blomstersenge, hvor de forskellige blomster groede op imellem hinanden i en krog ved hjørnet af huset, frodigt og farverigt.

På deres verandaer, hvor de tilbringer den meste tid om sommeren (nogle sover endog derude, når det er meget varmt), var der de mest frodige potteplanter, selv om de oftest groede op af søndrede potter, rustne blikspande o. s. v. Vort indtryk er, at Mrs. Campbell har grebet rigtig, da hun valgte denne egn til omplantning af dansk skole: her er den jordbund, som savnes så mange steder, en befolkning, som føler sig knyttet til fædres jord og fædres skikke gennem slægter, men som spejder efter det nye, der kan uddybe denne følelse og samtidig kaste fremskridtets og mulighedernes glans over arbejdet.

Leila Lange.

Tale ved indvielsesfesten af skolen i bjergene.

Forsamlingssalen.

NÅR jeg står overfor denne forsamling er der to ting, som naturlig ligesom kommer i forgrunden i min bevidsthed: at verden er bleven *lille* og at denne dens formindskelse har gjort den ikke *mindre*, men *mere* vidunderlig.

Liden er den unægtelig bleven: Det er kun nogle uger siden, at eders Lindbergh »hoppede over dammen« (blot med en mellemmad i lommen); og skolen, som I nu er ifærd med at opføre, skylder jo sin tilblivelse en anden Europa-rejse, Mrs. Campbells, for 4 år siden.

Og vidunderlig er den bleven: En ensom nybygger på prærien kan i radio være med i hovedstadens begivenheder. Og tanker og strømninger, der opstår i et fjernt land som Danmark, kan give endog folk her i denne fjerne og afsides amerikanske bjergegn nye impulser af afgørende art.

For lidt siden sang I for os på dansk en sang (»Jeg er en simpel bondemand«), som en dansk bondemand for en 60 år siden skrev, fordi han, med sin digteriske evne, vilde vække sine landsmænd til et friere, bedre og virksommere liv, fordi han, som sangen udtrykker det, vilde have dem til at »synges bag ploven«. — Og nu synger I den samme sang for mig, besjælet af den samme følelse.

Medens jeg var ovre på øen Nantucket for en uges tid siden, så jeg en plakat — det var udenfor en kirke, og opslaget gjaldt nok et foredrag — hvorpå der stod:

»Den eneste måde, man kan befri sig for en *fortid*, er ved ud af den at bygge sig en *fremtid*.« Dette kunde godt sættes som motto for den danske bondestand i det forbigangne århundrede i dens frigørelses- og selvstændiggørelses-arbejde. Omkring ved året 1820 var vor bondebefolkning ikke blot fattig, men fortrykt. Ikke alene var bondens arbejde hårdt

og slidsomt, men han skimtede intet fremtidsmål. Hans arbejde oprettholdt landets økonomi — som bondens arbejde altid gør det — men han følte sig ikke som selvstændig og myndig borger i landet, og man så ned på ham som tilhørende en social underklasse. Men nu er det totalt forskelligt. Bonden er ikke alene bedre stillet, men hans sind er optaget af fremskridtets idé, hans indflydelse opfattes overalt rigtig som betydningsfuld, og arbejdet er hans glæde og stolthed.

Når I bjergboer nu rejser en skole hernede, er det jo, fordi I er besjælet af følelser af samme art. Også I ønsker at befri eder fra en fortid ved at bygge en fremtid ud af den. Også I ønsker bedre landbrug og bedre kår. Også I vilde gjerne kunne »synge bag ploven«. Hvis den danske småbondes eksempel i nogen måde kan støtte og hjælpe jer i dette jeres oplysnings- og frigørelses-værk, vil vi være glade og stolte derved.

For tyve år siden samlede husmændene ovre på Fyn sig om at rejse en lignende skole og gøre den til brændpunktet for deres oplysningsarbejde; og det er som repræsentant for denne skole og denne bevægelse at jeg, som taler ved denne fest, ønsker jer lykke og held.

Det motto, som jeg nys anførte, er godt nok — så vidt. Men det spørgsmål rejser sig dog naturlig ved nøjere eftertanke: Er der egentlig nogen grund for os til at ønske at befri os for vor fortid? Er det ikke naturligere og bedre, i de fleste tilfælde, ikke at befri sig for sin fortid, men at tilegne sig sin fortid. Skulde vi ikke hellere sige: Den eneste måde hvorpå man *tilegner sig sin fortid*, er ved at bygge en fremtid på den.

Hvis vi f. ex. tænker os en engelsk adelsmand, der betragter billederne af sine ahner på slottets vægge eller læser om deres dådrike liv som landets værge — men han selv intet udretter for sit land og sit folk — hvad gavn og glæde har han da af sin stolte ahne-række? Den eneste måde, hvorpå han egentlig kan tilegne sig sin fortid, er ved at bygge en fremtid ud af den, således som han kan gøre det, hvis han, besjælet af fædrenes dåd, selv søger at udrette noget. Og på samme måde går det os alle. For dådløs mand er historien død.

Jeg må have lov til i denne forbindelse at henvende et par ord af personlig art til Dem, Fru Campbell. Jeg er sikker på, at det er følelser af denne art, der besjæler Deres værk her i Brasstown. De har følt, at ved at bygge en fremtid ud af deres fortid — og kun på denne vis — vilde De blive virkelig i stand til at eje Deres eget livs oplevelser og beriges derved. Denne Deres skole vil blive som et levende udtryk for Deres eget liv, dets prøvelser og tunge tider såvel som dets lykkelige minder. Og således vil den blive Dem selv til berigelse, såvel som denne egns befolkning — og således forstået vil arbejdet her lykkes for Dem, hvad end dets ydre skæbne vil blive i fremtiden.

Men før jeg slutter må jeg sige noget om denne skoles ejendommelige art. — Amerika er rig på oplysnings-anstalter. Jeg beundrer mange af dem; og særlig beundrer jeg eders ihærdighed overalt, hvor det gælder skoler. I har skoler af vidt forskellig art. I har store og glimrende universiteter og collegier, som man kunde sammenligne med store fyrtårne, der fra deres mægtige lyskilder oplyser vidtstrakte egne og undertiden også sender et forbiglidende søgelys ud over deres mørke omgivelser. Men for det daglige liv og arbejde i den spredte befolkning er de uden videre betydning. Og trækfugle fra landets dale, der blændes og tiltrækkes af lyset, falder døde ned ved fyrets fod eller flyver forvildet videre.

Og I har en anden, højst forskellig art af skoler: det lille ensomtliggende vejside-skolehus, tomt og fjærnt fra folk. Det minder mig om hvad man kalder en »transformator«: en lille bygning uden eget kraftanlæg, ikkun forbundet med centralstationen med en ganske tynd tråd og ene tjene-ende til at nedsætte strømspændingen efter behovet i det snævre nabolag. Også denne art af skole tjener et meget nyttigt formål; men den kan åbenbart ikke »skabe en fremtid for landet«.

Den skole, I her er begyndt at rejse, er af en helt anden art. Den er mere noget i lighed med en mølle ved floden, lavest i dalen, bygget til at frembringe elektrisk strøm. Sådant en elektricitetsmølle drives ikke af strøm fra en fjern centralstation. Nej, den bevæges og arbejder ved det vand, der løber ned til dens hjul fra enhver bæk og bjergstrøm i hele dalføret. Dens elektriske strøm, frembragt så at sige ved samvirke af kræfter fra hele bygden, sendes ud påny til denne for at oplyse de enkelte hjem, for at trække den enkelte bondes motor, varme husmoderens strygejern og gøre dagligstuen lun ved vintertide. — Et sådant anlæg er hvad jeg ønsker og håber denne skole vil blive. De oplysningsstrømninger, som den skal sende ud fjærnt over eders bygd, skal tjene til fremme ikke alene af oplysning, men af varme og virksomhed og derved af et rigere og bedre liv i de enkelte hjem.

Og alle skal I føle, at den virksomme kraft, der bevæger skolens hjul — lig vandkraften, der drejer møllens hjul — skabes og frembringes af alle de bygdens hjem, der bærer skolen. Når denne eders forenede handlekraft er stærk og levende, vil skolens arbejde være til højnelse og berigelse for eder alle.

Gid det altid må være således.

Jakob E. Lange.

Oprettelse af statshusmandsbrug.

I betragtning af den store arbejdsløshed og det ikke lille antal unge, der søger fra landet ind til byen eller vender fædrelandet ryggen for at finde beskæftigelse andet steds, burde efterspørgselen efter jord til oprettelse

af statshusmandsbrug være betydelig større end tilfældet er i øjeblikket.

Nu er der ganske vist det med hensyn til de arbejdsløse, at størsteparten ikke er opdraget ved landbruget og derfor vanskeligt vil kunne egne sig som husmænd; og af dem, der er egnet dertil, har vel kun et mindretal de økonomiske midler, der skal til for at oprette et husmandsbrug. Men en del iblandt dem er der dog nok, som under lempelige nybyggervilkaar er i stand til at tage opgaven op. For de unge, der søger til byen eller udlandet, gælder det derimod, at mange har en god landbrugsuddannelse og sikkert ogsaa en betydelig kapital at kunne sætte i bedriften. Lægges saa endvidere til disse her nævnte, der er egnede til landbrugere, alle de ældre karle og yngre, gifte mænd, der gaar og venter paa bedre tider, før de ønsker at tage fat paa selvstændig landbrugsvirksomhed, maatte der til gavn for den enkelte og samfundet kunne komme større fart i oprettelsen af husmandsbrug end nu.

Jord er der nok af; ogsaa efter at lens- og præstegaardsjorden er opbrugt, vil der være nok, den skal bare skaffes til raadighed paa rimelige vilkaar. Alene i Sønderjylland er der plads til mange tusind nye husmandshjem. Byggelaanene kan ogsaa skaffes; der er haandværkere nok, mange flere end nok, der vil bygge husene. Der mangler i øjeblikket kun, at ungdommen i stort tal skal indgive ansøgning om jord. Hvorfor gør den ikke det?

Det har vist forskellige grunde. En del unge nærer vel ligefrem ulyst til statshusmandsstillingen med den — ihvertfald de første aar — lange og til tider trælse arbejdsdag. Saa hellere en chaufførstilling eller anden virksomhed i byen, eventuelt sætte sparepengene i en lille forretning, hvor lejlighed gives, eller, som saa mange gør, pakke kufferten og søge lykken i fremmed land — hvor arbejdsdagen dog vist hverken er kortere eller mindre slidsomt de første aar. Der er ogsaa det forhold, at mange unge helst vil sætte bo i fødesognet eller nabolaget, og er der ikke jord til udstykning der, undlader de at søge, selv om de egentlig har lyst nok dertil.

Men hovedgrunden til, at efterspørgselen efter jord ikke er større, skyldes dog sikkert betæneligheder af økonomisk art. Rent umiddelbart skulde man ganske vist synes, at mange vilde have jord nu, hvor der er lidt af andet arbejde, og der skal betydelig færre penge til for at komme i gang end i højkonjunktorens tid. Naar dette ikke er tilfældet, skyldes det antagelig, at enten har landbrugskrisen sat skræk i sindene: frygt for, at landbruget og i denne forbindelse specielt husmandsbruget er urentabelt for tiden, eller ogsaa er der fremvokset en opfattelse af, at oprettelse af statshusmandsbrug selv i tider som de nuværende er et foretagende, der kræver større kapital, end de fleste unge i almindelighed er i besiddelse af. Lad os se paa begge spørgsmaal.

Spørgsmaalet om husmandsbrugets rentabilitet for tiden er det vanskeligt at give et fuldgyldigt svar paa, da der ikke foreligger tilstrækkeligt

regnskabsmateriale til belysning deraf. Men en ting er givet, nemlig at rentabiliteten i høj grad afhænger af de økonomiske forpligtelser, manden sidder med. Helt galt er det vist ikke at sige, at husmandsbrug, der ikke har unormale store rente- og afdragsydelse at svare, giver i det store og hele i øjeblikket — selv om en enkelt produktionsgren periodevis kan være urentabelt — om end ikke noget stort udbytte saa dog saa stort, at enhver kan faa til sig og familien det nødvendige til livets ophold. Anderledes med de brug, der i forhold til den økonomiske stilling efter kronestigningen er belastet med en altfor stor gæld og tilmed ikke har produktionsfaktorerne i nødvendig højde. Her gælder det, at hvis der ikke træffes hjælpeforanstaltninger, bliver mange familier, selv om der arbejdes, hvad remmer og tøj kan holde til, nødt til før eller senere at forlade hus og hjem.

Men de kriseramte husmænds stilling kan lades ude af betragtning her, da det, som søges oplyst, nærmest er, om det er rentabelt at drive husmandsbrug med normale økonomiske forpligtelser, som tilfældet skulde blive med de brug, der oprettes nu. Svaret paa spørgsmaalet bliver da, at det nok kan gaa an under nævnte forudsætninger ogsaa for tiden at give sig til at være husmand.

Det andet spørgsmaal, om hvor stor en kapital der skal til for at sætte et husmandsbrug i gang, kan det ogsaa være vanskeligt nok at give et absolut fuldgyldigt svar paa, da der heller ikke her er meget regnskabsmateriale at støtte sig til. Men da de nødvendigste udgifter for de allerfleste begyndende statshusmænd vil være saa nogenlunde ens, er det alligevel muligt ud fra blot et enkelt regnskab at lave en temmelig paalidelig oversigt over, hvad det koster at starte. Jeg har, som det ses nedenfor, i det væsentligste ud fra egne forhold forsøgt at lave en saadan oversigt, hvor det ses, baade hvad det kostede at starte i 1925, altsaa før kronestigningen, og hvad det koster nu. Priserne i rubrikken for november 1927 gælder for den samme vare i samme forretning som i 1925, hvorfor prisfaldet, der er anført i % paa det nøjeste svarer til de virkelige forhold.

Som startningsudgifter er regnet alle udgifter fra jorden overtages 1. april og indtil 1. december, da der ikke før efter den tid kan regnes med, at indtægterne vil være i stand til at dække de efterfølgende udgifter. Disse vil de første aar være større end almindelig, idet der kræves yderlig anskaffelse af besætning, redskaber, maskiner og andet. Hvor jorden mangler kalk og dræning, maa der tillige regnes med en betydelig ekstraudgift dertil de første aar. I oversigten er ikke medtaget eventuelle udgifter ud over statslaanet til oprettelse af bygningerne, men det spørgsmaal kommer jeg tilbage til senere. Ej heller er der medtaget udgifter til indbo (udover køkkeninventar) eller personlige udgifter som sygekassebidrag, tøj, tobak o. s. v. Enhver maa her lægge til efter eget skøn.

Der er regnet med, at nybyggeren ikke er ejer af nogen kapital udover sin kontante formue, at han ikke kan laane redskaber og maskiner eller faar gratis kostunderhold hos familie og venner, at to nybyggere er fælles

om markredskaber og maskiner, at familien bestaar af mand og kone, og at husmandsbruget oprettes efter loven af 1919.

Oversigt over startningsudgifter for et statshusmandsbrug 1925 og november 1927.

	Priser 1925		Priser november		Procent billigere
	Kr.	Øre	Kr.	Øre	
1 Hest	875	00	550	00	37
Seletøj	65	00	38	00	42
Rebtømmer	6	10	3	65	40
Lædergrime	4	00	3	35	16
Vogn med enspændertøj, stang og hamle	485	00	375	00	23
Købbe (1/2 part)	1	50		85	43
Strigle og kardæsk	1	85	1	30	29
Foder til hesten	60	00	40	00	33
Hestbeslag	22	40	18	20	19
Plov nr. 5 (1/2 part)	41	00	30	00	27
Sæddækker, 32 t., (1/2 p.)	34	00	25	00	26
Howardsharve, 40 t. (1/2 p.)	29	00	21	00	28
Ukrudtsharve, 4 led (1/2 p.)	16	50	13	00	21
Radsaamaskine (1/2 p.)	116	00	93	00	20
Radrenser (1/2 p.)	42	00	27	00	35
Cambridgetromle (1/4 p.)	48	00	36	00	25
600 kg saakorn	204	00	135	00	34
Græs- og kløverfrø	93	90	49	72	44
Roefrø	36	80	21	05	43
900 kg superfosfat	88	65	57	15	36
500 - kali	84	25	69	50	18
300 - norgesalpeter	97	50	53	70	45
300 - chilisalpeter	103	50	66	60	36
200 - læggekartofler	36	00	24	00	33
Hjulbøre	23	50	18	00	23
Skovl	3	35	2	10	37
Spade	5	25	4	00	24
Fork	4	50	3	00	33
Rive	1	60	1	00	37
2 roejern	4	50	3	80	16
2 roeknive	1	70	1	10	35
Roegreb	6	25	4	50	28
1 kost, 15 r.	1	90	1	50	21
Le med mejetøj	13	75	11	00	20
2 stryger		90		80	11
3 spande	9	00	5	25	42
1 tønde (til 2 kar)	13	00	12	00	8
2 ruller traadvæv	30	00	16	80	44
Smørekande	1	84	1	25	32
Transportspand	34	00	22	50	35
Hammer og knivtang	5	09	2	85	43
2 daaser vogns mørelse	1	80	1	40	22
Administrationsudgifter til jordlovsudvalget	150	00	150	00	0
Ejendomsskatter, 3 kv.	154	44	127	53	17
2 køer (3 og 9 aar)	1000	00	650	00	35
1 so	235	00	140	00	40
5 smaagrise	220	00	75	00	66
50 hønekyllinger	225	00	150	00	33
Tærskning af korn	88	00	72	00	18
Kostudgifter	646	00	442	00	31
Brændsel	48	00	35	00	27
18 dele køkkeninventar	58	55	38	95	33

Tilsammen... 5578 79 3745 40 33

Som yderlig hjælp til bedømmelse af spørgsmaalet kan anføres, at renter til staten og faste ejendomsskatter i indeværende aar paa en ejendom som min paa 5 ha (ca. 9 td. ld.) udgør følgende beløb:

	Kr.		Øre	
Jordrente ($4\frac{1}{2}$ ‰ af 8100 kr. jordværdi).....	364		50	
Byggelaansrente ($4\frac{1}{2}$ ‰ af 8000 kr.).....	360		00	
Skatter til:				
	Grundskyld		Ejendomsskyld	
Staten.....	12	16		
Amtet.....	60	76	20	80
Kommunen.....	97	20	27	90
Tilsammen.....	170	12	48	70
			943	32

Dertil kommer efter 5 aars forløb fra byggelaanets overtagelse 1 ‰ afdrag aarlig af det fulde laan, i dette tilfælde 12,500 kr., altsaa 125 kr. I almindelighed vil jordrenten ikke være saa høj, idet den gennemsnillige jordværdi for 1919 loven i perioden 1920—25 var 1000 kr. pr. ha, nu noget mindre. I ovennævnte eksempel er jordværdien 1620 kr. pr. ha, — i 1926: 1980 kr.

Men for nu at blive ved startningsudgifterne, saa ses det altsaa af oversigten, at disse, for folk som skal begynde nu, beløber sig til kr. 3745,40, foruden hvad nybyggeren udover statslaanet skal betale for bygningernes opførelse. Hvor meget drejer det sig om? Det statistiske departement har i aar som tidligere aar ladet foretage beregninger over, hvad det koster at opføre bygninger passende til et husmandsbrug for derigennem at faa grundlag for fastsættelse af laanets størrelse. Af disse heregninger fremgaar det, at byggeomkostningerne andrager 11,218 kr. Byggelaanet er derefter for statshusmænd, som begynder til foraaret 1928, fastsat til 9000 kr. eller $\frac{8}{10}$ af byggeudgifterne. Efter en bestemmelse i 1919 loven kan der ydes indtil $\frac{9}{10}$ af udgifterne i laan. Jeg forstaar i parantes bemærket ikke, hvorfor man ikke i en tid, hvor det i saa høj grad gælder om at faa folk i virksomhed, opmuntrer dertil ved at yde i laan, alt hvad loven tillader.

Med 9000 kr. i laan skal nybyggere i det kommende aar effer den opgivne byggesum, altsaa af sine egne midler, bruge til bygningerne 2218 kr. Deraf kan han ved kørsel og andet arbejde paa bygningerne selv tjene en del. Sættes dette beløb til 800 kr., bliver der tilbage 1418 kr., og den samlede startningsudgift er derefter kr. 5163,40, plus hvad der skal bruges til indbo og personlige udgifter.

Har en karl dette beløb eller paa gunstige vilkaar kan skaffe en eventuel resterende del deraf til veje, og han har lyst til og forstand paa landbrug, mener jeg, det er fuldt forsvarlig at sige: Nu er det tid, find en kone og indsend ansøgning om jord. Er der ikke jord i nærheden saa søg længere ud, rejs til Sønderjylland. Beliggenheden i et land som Danmark, hvor afstandene er saa bitte smaa, bør ikke være afgørende.

Nu kan det selvfølgelig lade sig gøre at begynde med mindre end 5000 kr., for hvorledes skulde ellers folk, som begyndte i den dyre tid med

endnu mindre beløb, være kommen i gang? Der kan f. eks. faas driftslaan til indkøb af besætning og markredskaber, men det var bedst, om dette kunde anvendes til anskaffelser udover disse, som er nævnte i oversigten. Der kan ogsaa spares paa den anførte sum paa flere maader: ved at opføre smaa og daarlige bygninger, ved at købe en gammel og daarlig hest, brugt sele og vogn, brugte redskaber og brug af mindre kunstgødning o. s. v. Og der kan faas kortere eller længere kredit paa de forskellige anskaffelser. Men enhver ved, at naar der skal gaas frem paa den maade, betyder det ofte lange og trælse arbejdsaar for husmanden, før han kommer »oven paa«, og nogle bukker under i kampen.

Fremgangsmaaden er ganske vist ikke saa farlig nu som før. For dem som ved starten i den dyre tid paadrog sig en gæld, der ved kronestigningen pludselig blev forøget med $\frac{1}{3}$, samtidig med at tilbagebetalingsevnen formindskedes, er dette forhold for manges vedkommende hovedaarsagen til, at de nu trues med ruin. Men en saadan katastrofe kan man vanskeligt tænke sig vil ske igen. Jeg tror derfor heller ikke, man skal raade nogen fra at begynde med smaa midler, naar vedkommende er klar over stillingen. Der er da mulighed for, at det gaar. Og samfundsmæssigt set er det godt, der er nogle, som tør vo'e pelsen.

Men spørgsmaalet i øjeblikket er ikke blot, under hvilke vilkaar den modigste og mest energiske kan naa frem. Men tillige disse: Hvordan bremses landbougdommens indvandring til byerne? Hvordan undgaas den blodtapning af samfundet, som det er, at en stor part af den modigste og dyrt opdragne ungdom søger til fremmede lande med deres arbejdskraft? Og hvordan befolkes Sønderjylland?

For i nogen grad at løse disse spørgsmaal ved at fremme lysten og evnen til at rejse husmandshjem, vil følgende ændringer i husmandsloven samt anden i forbindelse dermed staaende lovgivning antagelig have stor betydning.

Der ydes — som foreslaet i husmandsforeningernes jubilæumsresolution — i byggelaan et beløb, der svarer til hele byggesummen. Den rentepflichtige del af laanet, der i 1924 forhøjedes til 8000 kr., nedsættes igen til 6000 kr., som den oprindelige bestemmelse i 1919 loven var, med bibeholdelse af den 5 aarige afdragsfrihed. Loven for driftslaaneforeninger ændres — foruden de fra husmandsforeningernes side foreslaaede ændringer, der ikke her kan kommes ind paa — saadan, at afdragsfriheden, der nu er 3 aar, forlænges til 6—7 aar med afdragsfrihed ihvertfald det første aar. Nybygninger fritages for bygningsafgift, som der er stillet forslag om paa rigsdagen, det vil for statshusmanden betyde en stor aarlig lettelse. Endelig maa jordlovsudvalgets administrationsudgifter kunne afholdes f. eks. af jordfonden i stedet for af husmanden, han vil da den første sommer kunne anskaffe sig en 1. aars kvie for de 150 kr.

Det er sikkert klog politik i øjeblikket at gøre nybyggervilkaarene saa lempelige som muligt uden at gaa saa vidt, at den enkeltes initiativ svækkes.

Det maa da ogsaa nødtigt være saadan, at det kun er folk med stor kapital foraarsaget ved arv eller medgift, der er i stand til at rejse husmandshjem. Udstykningslovgivningen maa være saadan, at enhver sparsommelig og dygtig karl er i stand til at tage opgaven op. Med ovennævnte ændringer vil mange, som nu af økonomiske grunde er afskaaret fra at begynde, kunne tage fat.

Skal der i den nærmeste fremtid blive rigtig fart i oprettelsen af husmandsbrug, bliver det dog nok nødvendigt ogsaa at hjælpe de kriserammede statshusmænd ud af den for manges vedkommende vanskelige økonomiske stilling, de uden egen skyld er kommen ud i. For det er med tilgang til statshusmandsstillingen som med tilgang til højskolerne: de »gamles« anbefaling er den bedste reklame for ny tilgang. Maaske er det nok saadan, at de fleste statshusmænd, selv hvor det økonomiske tryk foraarsaget af tidens ugunst gør kaarene trange, føler, at en stærk forøget udstykning er en af vejene, der fører bort fra arbejdsløshed og sociale misforhold, men der bliver nu alligevel ikke den kraft i opfordringen til andre om at tage fat, som hvis man kan se sin egen fremtid i møde med et glad sind. En hjælp nu, der virkelig betyder noget, vil sætte nyt mod i rækkerne og virke tilskyndende paa nye kræfter til at tage fat.

Ved gennemførelse af, hvad ovenfor er nævnt, opnaas dog ikke ideelle betingelser for oprettelse af husmandsbrug. Det vil først være tilfældet, naar adgangen til jorden lettes, ved at privatejendomsretten til jordrenten ophæves, naar arbejde og forbrug befries for tyngende skatter, og grundskylden bliver den hovedindtægtskilde, hvormed de offentlige udgifter bestrides. Det vil sige, at først naar de retfærdskrav, som husmandsstanden med stolthed gennem 25 aar har gjort til sine, gennemføres, vil der blive fuldtud gode nybyggervilkaar.

En samfundsordning der sikrer arbejdets ret, og hvor en dygtiggjort og arbejdslysten ungdom har gode muligheder for at vinde frem, er maalet, der maa naas. Sker dette, da vil efterspørgselen efter jord til husmandsbrug blive stor; for arbejdet med jorden er en opgave, der staar ungdommens hjerte nært.

Kristen Lindstrøm.

Indtryk fra England.

SOM de fleste af jer ved, foretog jeg i foråret en rejse til England for at se og undersøge de landøkonomiske forhold. Rejsen foretoges efter indbydelse af »Land and Nation league«, den store forening, som Lloyd George er sjælen i, og hvis formål er at arbejde for gennemgribende jordreformer.

I de 3 uger, rejsen varede, gennemkrydsede vi i bil det sydlige og mellemste England, kørte vel en ca. 500 mil, stod af overalt, hvor vi syntes

der var noget at se, talte med en mængde mennesker, herremænd og arbejdere, og fik på den måde et meget mangfoldigt og broget billede af forholdene.

Engelske landboforhold er et ualmindelig udpræget eksempel på, at det ikke i første linie er de landbrugsmæssige men de socialøkonomiske forhold, der er afgørende for landbrugets trivsel og fremgang.

Englands jordbundsforhold er i det hele og store sådan, at der næppe findes hvad vi her tillands vilde kalde *dårlig jord*. Engelske rejsendes første forundring — når de kommer til Danmark — er da også, hvor alt det gode smør og flæsk kan komme fra sådan elendig jord, som de ser på vejen fra Esbjerg til Lunderskov. De troede jo, det måtte være et Kanaans land. — Egentlig sandjord ser man næsten ikke, snarere kan jorden være næsten alt for god, så stiv lerjord, at den vanskelig kan drives. Eller kridtet kan komme alt for nær til overfladen ligesom på Høje Møen.

Intet under, at Englands kyster på den anden side af Vesterhavet og Kanalen kunde friste både Angler og Jyder, Vikinger og Normanner!

Og alle disse rige marker, de fleste steder malerisk indrammede af mægtige Ege og Elme, så det hele ligner en frodig park — synes at være ikke en folke-rigdomskilde, en naturlig guldgrube; men noget som næppe er dyrkning værd, og hvorfra man søger bort: til byen eller over havet, for at friste lykken.

Har man da i England ingen forstand på landbrug? Tværtimod. Vi behøver jo ikke at gå langt tilbage for at nå en tid, da engelsk landbrug var det ledende i Evropa. Selv vi danske har jo gået i lære derovre: lært dræning, græsdyrkning (rajgræs og timothé er engelske navne) o. m. m. i forrige århundrede. Og Yorkshiresvinet og korthornskvæget er store vidnesbyrd om, hvad engelsk vedholdende energi kan udrette til forbedring og fremgang.

Og ikke blot gælder dette tidligere slægtleds arbejde. Man kan vist dristlig sige, at man næppe nogetsteds i verden finder praktiske landmænd med mere alsidigt og grundigt kendskab til deres bedrifter end her. Jeg har set landmænd, som på en almindelig proprietærgaard (en 150 td. L.) fandt lønnende arbejde for en 30—35 mænd og kvinder, og hvis lønningskonto nærmede sig de 50,000 Kr. Hvem gør dem det efter?

Men ikke desto mindre er hovedindtrykket: stagnation og modløshed. Den almindelige farmer sukker efter korntold og anden kunstig stimulans — om han ikke helt skal lægge hænderne i skødet.

Og landarbejderne — som jo i slægtled ingen udvej har set til selvstændigt erhverv — forlader de modløse stilstandsfarmere, bliver landevejsarbejdere, bilreparatører o. s. v. (jeg så flere arbejdere på vejene end på markerne) eller går til Kanada. Den rest, der bliver tilbage, er naturligvis

den ringeste, og suppleres den med arbejdsløse fra nærmeste by (eller fra landevejen) bliver den jo ikke bedre.

Selv 8-timers arbejdsdag og minimalløn (27 kr. om ugen) kan ikke fastholde arbejderstaben. Og hvorledes bygge et storlandbrug på en forringet, minimallønnet, halvuddannet arbejderstab? — så hellere sætte pengene i Bagindiens gummiplantager.

Men nu godsejerne? Ja, selv disse er ved at give op. Selv om de ikke under trykket af en viss tradition holdes tilbage fra at skrue forpagtningsafgiften i vejret, kan de naturligvis i praksis ikke gøre det, når farmerne dårlig nok kan begå sig med, hvad de allerede nu må betale. Tværtimod. Og da nu forholdet er det, at godsejerne skal bekoste nybygninger, vedligeholdelse og varige grundforbedringer (der nu efter krigen må betales med 2—3-dobbelte priser), har de mangen gang valget mellem at lade hele forpagtningsafgiften opluge af reparationer o. s. v. eller at lade deres farme forfalde — oftest vælger de vel nærmest det sidste. Eller de sælger — presset af formueskatter og arveafgift — tid efter anden en af deres gårde for at bjerge resten. Sælger måske til en amerikansk mangelmillionær eller til golfspils-felt for velstående byfolk.

I denne klemme kan også *farmeren* — så nødig han end vil — tvinges til at købe — ofte til priser, der ligger langt over, hvad jorden kostede ham som forpagtning — for at undgå, at farmen sælges bort under fødderne på ham. Og efter at være bleven selvejer, føler han sig endnu værre i klemme end før.

Således er da den klassisk-engelske landøkonomiske tremands-kombination: godsejer + kapitalistforpagter + landarbejder ved at smulre fuldstændig hen — ligesom det gammeldags *bondebrug* smulrede hen for et par hundrede år siden. Hved enten man taler med godsejer-højremanden eller landarbejder-fagforeningsmanden, om dette er de enige: noget nyt må der til. Kornlovene må genoplives, siger nogle. Ligesom efter Napoleonskrigene kornlovenes mål var at opretholde de høje kornpriser, således må vi nu, efter verdenskrigen, gøre det samme. Men hvorledes gennemtvinge en sådan reform i et land, hvor forbrugerne og særlig bybefolkningen er 7 mod 1?

Vi må gøre vore forpagtere, og især de mindre, til selvejere, siger de konservative godsejere, at disse småproprietærer kan danne som en beskyttende mur om vore godsejerrettigheder til storgårdene, som vi selv beholder og befæster med de salgssummer, vi indtjener.

De gammeldags liberale ved hverken ud eller ind, nu da naturens frie kræfter under frihandel ikke synes at ville bringe tingene i lave.

Men arbejderpartiet og Lloyd Georges folk er enige om et: godsejersystemet skal væk. Lad os sætte det offentlige (amtsrådsudvalg) i godsejernes sted.

Denne hovedsagelige enighed mellem de to partier, som vel nok i en

nær fremtid efter valgene vil komme til et udgøre et rigsdagsflertal, er naturligvis politisk af overmåde stor betydning. Intet vil kunne hindre dem fra at omskabe de engelske landboforhold.

Men hvorledes det nye hus skal bygges, — ja, derom samles og brydes tankerne. Skal det være i ny engelsk stil? Eller kan de bruge noget af vort værk som model? Derfor interesserer de sig bl. a. også for danske husmandsbrug og for deres repræsentant, som altså i foråret var

Jakob E. Lange.

Tidens tryk.

DET er en dårlig tid vi lever i. Den hemmer os i vor stræben frem imod mål, vi har sat os. Den krydser vore planer og sætter et minus i vore beregninger, hvor vi havde regnet med et plus. Den rider manges sind som en mare, så de tynges af det og slutter sig til den store flok, som er sortseere af fødselen. Mange af dem, der ellers er lysseere og fyldt med energi, hænger med hovedet. Selv den, som for sit eget vedkommende ikke har noget at klage over, stemmer i på de andres vegne, at tiden er dårlig. Sådan siger jo alle mennesker.

Hvem tør også nægte det?

Ja, en udlænding vilde, når han så de frugtunge afgrøder, de velfyldte stalde og de mønsterværdige andelsforetagender hos den danske jordbruger, tro, at her var gode kår, og her måtte der være velstand til huse. Men en samtale med ejeren vilde snart rive ham ud af den vildfarelse. Produktionen er ikke lønnende, der er krise for landbruget.

Tager man ind til byen på en fabrik, ser man straks, at der er noget af lave. Mange af de summende og brummende maskiner, der glubske og grådige sluger et eller andet råstof for et øjeblik efter at spytte det ud som færdigvare, står stille nu. Og de folk, som passede dem, står uden for fabrikkerne, er arbejdsløse. — Produktionen er ikke lønnende. Tiden er dårlig for både arbejdsgiveren og arbejderen.

Men hos de rige folk må der da være godt? Lad os se ind i banken, det prægtige palads i byens hjerte. Derinde står folk ærbødige som i en kirke, talende ydmygt med bogholderen som var det præsten. Travle skikkelser iler lydløst rundt ved pultene, skottende hen til direktøren, hvis barske mine røber, at her kæmpes med vanskeligheder, hvis størrelse grænser til det overmenneskelige. En af de kendte finansmatadorer kommer hæsblæsende ind ad døren og stiler lige hen mod direktøren. Skønt de taler sagte, hører man tydeligt enkelte ord lyde igennem; de kommer igen og igen: Aktiefald, fejlagtig spekulation, standsede betalinger, ruinerede eksistenser.

Det er ikke et vanskeligt regnestykke at regne ud, at også her er det galt.

Det vil kun være til overflødighed at tage en avis for at føle tiden på pulsen. Dens fede overskrifter slynger os ordene ind i øjnene: *Dårlige tider*. Men så står der et andet ord, lige så stort og lige så hyppigt: *Nedskæring*.

Ministeren sagde det i rigsdagen. Rigsdagsmændene og aviserne gentog det. Arbejdsgiveren gennemførte det overfor arbejderen, manden overfor konen. Overalt skar man ned. Og nedskæringen havde en sikker følgesvend; *indskrænkning*, en karrig og ubehagelig gæst, der stundom fik folk til at knurre, for hvem synes vel at have for stort forbrug i en tilvant levestof.

Man led under det, man følte, at noget af ens menneskeværdi gik med i købet. Mange sind foretog en lignende indskrænkning, så de blev smålige og ubehagelige i deres omgivelser både i hjemmets kreds og også — og især overfor samfundet. — Som *Dreng* i »Bræen«, der trodsende knytter hånden mod frosten, den allestedsværende fjende, han ikke kan komme til livs, sådan står man overfor den usynlige tyv, der berøver bonden, fabrikanten og pengemanden deres udbytte.

Hvor før storsyn og lyssyn havde sæde, kom nu bitterhed og håbløshed. Som man frygtede at kaste sig ud i nye og store foretagender, sådan frygtede man også at tænke nye, store tanker. Man slog af på idealerne. Frisindets fremskridt standsedes, om ikke det blev efterfulgt af tilbagegang — nedskæringen rammer jo hårdest vor stolthed, den sociale lovgivning. Det er ikke blot inden for erhvervslivet, troen på frihed er på retur. Den er det også inden for kirke og skole. Man ligefrem mangler mod til at tro på den; og det vil jo sige det samme, som at man har tabt troen på at de opbyggende kræfter er de nedbrydende overlegne.

Der er ikke den samme frejdige klang i talen hos den åndelige friheds forkæmpere som i vore bedsteforældres tid. Vi spejder forgæves efter den djærvhed, hvormed Grnndtvig gik i spidsen og de første grundtvigianere fortsatte, den der først i 80-erne gav sig udtryk i »Askovadressen«. Ikke blot ordene i den, men selve klangen vidner om en sikkerhed, en glæde, der må søge sin lige i Luthers tid. Det gamle krav står endnu ved magt. Men en præst, der gjorde en personlig indsats derfor, vendte man ryggen og søgte at sætte rationalist-stemplet på ham. Vil en missionær ikke virke og lære ud fra den på bjærget antagne tro, vender man sig bort fra hende. Og man graver forældede love frem for at forbyde hende at tage til alters i kirken. Når disse frihedens forkæmpere nu kommer sammen, er det ikke for at mane til kamp mod jætter, men for at have en hyggelig stund sammen, en *familieidyl*, som det er bleven kaldt.

Også højskolen reber sejlene nu. En af dens mænd skrev, at nogle af dens opgaver havde man opgivet. —

Det lader sig ikke nægte, at nedgangen spores over hele linien. Friheden er på retur. Og vi unge kan ikke se andet, end at man i ledende kredse har svigtet den. Vi kan ikke forstå den dobbelthed med de gam-

les krav på den ene side og de forannævnte handlinger på den anden. Denne forsagthed og gåen på lå tiltaler ikke ungdommen. Da føler vi os anderledes i slægt med de gamle fra Grundtvigs og Hostrups tid. — Ordet frihed har altid haft den lifligste klang i de unges øren; og de, som ikke tør bruge det, vil ikke kunne få tag i ungdommen. —

Man plejer at sige, at modgang udadtil fremkalder fremgang indadtil. Men det øjner vi ikke hos det slægtled, der nu angiver tonen. Tværtimod synes den materielle nedgang at føre en tilsvarende åndelig med sig.

Sådan ser den dårlige tid ud set med de unges øjne. Men hvad så os selv, hvordan står det til hos os?

Set med de gamles øjne ikke for godt. Det er ikke blide ord, der falder om ungdommen. Den har for lidt respekt overfor de gamle, den vil helst gå egne veje, er forlystelsessyg og tænker for lidt på den dag i morgen.

Der er vist ingen tvivl om, at der er ild, hvor røgen kommer fra. Og målt med samme mål som ungdom før os viser der sig sikkert store forskelle. Vi er mere krævende, mere kritiske, vil være med i alt og med til alt. Men vi har jo også ganske anderledes adgang til noget; og hvis ikke disse goder tilhørte ungdommen, hvem skulde de så tilhøre? — Det havde været det bedste, om vi havde kunnet følge de gamle i deres spor; men den store fallit, tidens store fallit har fremkaldt kløften; den har ligesom revet et bind fra øjnene, både på dem og os. Landet ligger jo anderledes efter den.

Vi er børn af den tid. Vi er opdraget som børn af et velstående samfund. Vi er vant til at se folk have mange penge og bruge mange penge. Det var en tid, hvor man ikke nægtede sig noget i retning af nydelse. Det var som var der ingen ende på rigdommen. Det var ikke almindeligt at lægge noget til side. Desværre gik alt for mange unge i dette spor. De blev jo heller ikke opdraget til at lægge til side. Da vi ikke kendte anden tid, måtte vi tro, dette blev ved.

Men forgyldningen gik af tiden. Og nu sidder vi alle godt i det.

Virkningen hos de gamle har vi set. Hvordan er den hos os?

Vel har vi ikke lidt de store tab — da der intet var at tabe. Men indirekte har vi, da vi den dag, vi overtager samfundets aktiver, vil savne de værdier, der nu er gået tabt. — Den store gældsbyrde er der jo ikke tabt noget af, her vil fædrenes synder gå igen. Vi står ikke så godt rustet, da mange har ladet sig blænde af pengeregigheden, så de har for høj levestof og for ringe opsparingsevne. Mange er bleven uddannet til erhverv, som kun trivedes under højkonjunkturen. Mange er påvirket af det mørksyn, der hersker hos de ældre, så de ikke tør give sig i lag med nye opgaver. Og ikke mindst er det hæmmende, at man skal have midlerne til at komme i gang hos de gamle, og de bestemmer, hvem der kan få og hvor meget der kan fås.

De gamle sidder inde med produktionsmidlerne, og de står som vogtere ved portene ind til den store produktionsarena og bestemmer, hvem

der kan komme ind, og hvor man kommer det. Hver sørger først for sine. Og hvor vi kommer ind, afhænger af de midler, man har til rådighed og det erhverv, man helst så os i.

De gamle har mere eller mindre bibragt os forestillingen om, hvilket arbejde der er godt og indbringende — og er anset. Frygten har også spillet ind, idet man helst så børnene anbragt i de faste, sikre stillinger, ellers måtte det være i de eksisterende i det fri erhverv. Derimod det at bane nye eksistensmuligheder har man ikke lagt megen vægt på.

Vi ser da også resultatet i det store antal af de alt for mange indenfor alle erhvervsgrene, de mange arbejdsløse. Overalt er der fyldt. Overalt står der ventende udenfor porten. Overalt.

Er der da slet ingen udveje, er der da ingen steder, hvor denne overflod af folk kan få afløb? Jo, der er; men det er ikke et af de steder, hvor man skal fortsætte en andens arbejde. Det er, hvor der skal ny-skabes, hvor der skal begyndes fra bar bund, men hvor der gives adgang til selvstændigt erhverv og ved det sundeste arbejde der er til; og det kan aftage folk i ubegrænset mængde. Det er husmandsbruget. I en tid, hvor tusinder af hænder forgæves søger efter beskæftigelse, er det ikke muligt at få alle de brug afsat, som staten har til udstykning for næste år. Dette forhold taler i al sin vranghed sit eget tydelige sprog. Om fejlen ligger hos de gamle, at de har stillet for stramme vilkår, eller den ligger hos de unge, der præges af tidens modløshed og mangler initiativ, får stå hen. Fakta er det og fakta bliver det.

Lad det være tidens skyld. Men lad os så både gamle og unge have mod til at tage tiden som den er, og komme bort fra denne forsagthedens tid, ind i en skabertid som den med Dalgas, så de muligheder, der er, udnyttes og vort land nybygges. Så vil sikkert det gamle mod og den gamle tro komme igen. Så vil de opbyggende kræfter komme til live. Og vi vil gå frem under frihedens banner.

J. Jepsen.

Mahatma Gandhi.

I det store mystiske Indien færdes en lille, skrøbelig udseende Mand med et roligt uudgrundeligt Blik, magert Ansigt og store Øren. Han vejer kun 50 kg og gaar næsten altid barfodet og klædt som Inder i hvidt hjemmegjort Tøj. Hans Kost er hovedsagelig Ris og Frugt, hvortil han drikker Vand. Han præges stærkt baade af Taalmodighed og Kærlighed. Det kunde aldrig falde ham ind at skjule sine Fejlgreb eller gaa paa Akkord med Sandheden. Som Taler skyr han al Effekt og Sensation. Ja, han nærer ligefrem Afsky for al offentlig Hyldest. Manden hedder Mahatma Gandhi, hvis Fornavn betyder »den store Sjæl« og er et Navn, som Inderne selv har givet ham.

Denne asketagtige Østerlænding, som paa mange Maader minder om Frants af Assisi, er del, som har iværksat den mest omfattende Folkebevægelse, der endnu er set siden de store Religionsstifters Dage. Næsten alle Indiens 320 Mill. Mennesker har han opildnet til at rejse sig — ikke for at slaa Landets Herrer, Englænderne, ihjel, men for at Inderne selv kan blive saa oplyste og dygtige, at de kan gøre Englænderne helt overflødige som Herskere og Topfigurer i deres Land.

Han er født i Parbandar, »den hvide By« ved det arabiske Hav, den 2. Oktober 1869. Baade Gandhis Bedstefader og Fader havde været Førsteministre i deres lille halvt uafhængige Stat Gujarat; men de var begge faldet i Unaade paa Grund af deres Uafhængighedstrang. Moderen var en streng religiøs Kvinde, der fastede, gav Almisser og vaagede hos syge.

Forældrene tilhørte Hinduernes næsthøjeste Kaste, hvis vigtigste Læresætning var »ikke at gøre Fortræd«. Da Faderen saavel som Moderen var meget rundhaandede med Gaver til fattige, blev deres hyggelige, kultiverede Hjem aldrig velstaaende.

Gandhis første Opdragelse blev betroet en Bramin. Og allerede i Skolen oplevede han en religiøs Krise. Ja, han gik endda saa vidt i sin »Ugudelighed«, at han sammen med nogle Kammerater listede sig til at spise Kød, den værste Forseelse imod alt, hvad der er helligt for en Hindu.

Efter Landets Sæder og Skikke blev han gift som Barn. Og 1888 rejste han (19 Aar gammel) til London for at fuldende sin juridiske Uddannelse. Inden Afrejsen maatte han love sin Mor at afholde sig fra Kød, Vin og — Kvinder!

Englandsopholdet, som varede ca. 3 Aar, blev meget udviklende for ham. Han saa og lærte mange Ting, ligesom han fik den bedste Anledning til at betragte Indien paa Afstand og tillige kaste et Blik tilbage paa sin egen Barndoms- og Ungdomstid.

En engelsk Ven gav ham en Gang Bibelen at læse. Men det blev alligevel »Vedaerne« eller Hinduskrifterne, som hjalp den landflygtige Student til at genvinde sin Barnetro; thi fra nu af stod det klart for ham, at »kun gennem Hindureligionen fandtes Vejen til Lykke og Salighed«. »Men jeg kan lige saa lidt beskrive de Følelser, jeg nærer overfor Hinduismen, som dem jeg er i Besiddelse af overfor min Hustru«, sagde han. »Hun er mig kær som ingen anden Kvinde i Verden, ikke fordi hun er uden Fejl; jeg tør endda sige, at hun har flere Fejl, end jeg ser. Men der er imellem os en Følelse, der binder med uløselige Baand. Ligesaa er det med Hinduismen med alle dens Fejl og Begrænsninger.«

Han anerkendte baade Bibelen, Koranen og Zend-Avesta (Zarathustras Lære) som nogle af Menneskehedens bedste Bøger. Men Alverdens Visdom forandrede intet ved hans Begreber om Afguder, Sjælevandring, Koens Helighed og Kastevæsenet, de Ting, som staar mest fremmed for os Evropæere. Med Glæde kunde han f. Eks. inddele Menneskene i fire Klasser eller Kaster:

- 1) Lærde og religiøse (Braminer).
- 2) Militære og Statskyndige.
- 3) Handelsfolk af forskellig Slags.
- 4) Haandværkere, Bønder og Arbejdere.

Grundlaget for Hinduismen er nemlig bygget paa en Klassesdisciplin. Alt er Pligt. Der er intet, der hedder Forrettigheder. Men den største Skamplet i Indiens Historie var den Kendsgerning, at adskillige Medlemmer af de sideordnede Kaster var blevet udstødt og havde set sig nødsaget til at danne en ny hjælpeløs Kaste af »Pariar« eller »urørlige«, som andre Mennesker ikke vilde have det allermindste at gøre med. Rørte man ved en Paria, skulde man f. Eks. straks vaske sig eller som Modgift imod Besmittelsen røre ved en Muhamedaner. Han adopterede selv en lille »urørlig Pige«, der blev baade Regn og Solskin i hans Hjem.

Af Forfattere læste han gerne Tolstoy, Ruskin, Platon, Thoreau og Edward Carpenter. Han fik altsaa Kendskab baade til det evropæiske og det amerikanske Aandsliv. — Da han i 1891 naaede tilbage til Indien, var hans Moder død.

Imidlertid blev han saa tilbudt Pladsen som Advokat ved Højesteret i Bombay, hvor han ved Ansættelsen betingede sig den Frihed at kunne »nægte at føre en Sag, naar den forekom ham umoralsk«. Han fik fra nu af et skævt Øje til baade Juristerne, Lægerne og Lærerne. Juristerne æggede kun til Splid, sagde han. Lægerne tog tit Livet af Dyr for at redde Livet for Mennesker, skønt de burde vide, at de fleste Sygdomme var af sjælelig Art. Lægemidlerne indeholdt ogsaa Dyrefedt og Spiritus, der altsammen var forbudte Ting for Hinduer og Muhamedanere. Lærerne udviklede Elevernes Hjerne paa Bekostning af deres Hjerter og praktiske Gerning. Men det var ogsaa ved denne Tid, man begyndte at kalde ham »Bombays ukronede Konge«.

Fra 1893 til 1914 var Gandhi i Sydafrika, hvor der lever ca. 2,000,000 Indere. Hans Bidrag til at ogsaa Asiater kunde faa Lov til at danne Kolonier og leve under ordnede Forhold blev en Aandens Heltegerning uden Sidestykke i vor Tid — ikke alene ved Kraft og Udholdenhed i at ofre sig selv for en Sag, men ogsaa ved deres afgjorte Sejr imod Racehadet.

1914 betraadte han saa Hjemlandets Jord som en anset Fører. Blandt andet dannede han et frivilligt Ambulancekorps ved Verdenskrigens Udbrud og forsøgte beredvillig at samarbejde med England indtil 1919.

»Som Guden er, er ogsaa dens Tilbeder«. »Englænderne er ikke onde i sig selv, de er blot syge af deres Kultur eller Civilisation«, var hans stadige Omkvæd. — Som en Tak for den Troskab og den Million Soldater, Landet havde stillet til det britiske Riges Raadighed under Krigen, havde Lloyd George gennem et Opraab til det indiske Folk i April 1918 lovet det Selvstyre. Men hvad sker? Da Krigsfaren var forbi, blev ogsaa de ydede Tjenester og de skønne Løfter glemte. Den generende Krigslov, »Rowlatt-Loven«, blev ikke engang ophævet. Indiens Nationalkongres for-

blev en privat Repræsentation som hidtil, og man rørte ikke ved den uretfærdige Saltskat, som trykkede Smaakaarsfolk saa haardt.

Skuffelsen herover vakte en Storm af Harme og Kritik over hele Landet. Og Gandhi blev de utilfredses selvskrevne Leder af Oppositionen. Hans første Bedrift var at fastsætte den sjette April 1919 som almindelig Faste- og Hviledag. En Begivenhed, der rørte Folkets Samvittighed med en ukendt Virkning, og som alle Klasser og Kaster for første Gang kunde enes om. Kun i Hovedstaden Delhi kom det til mindre Skærmydsler. Gandhi kom straks dertil; men Regeringen arresterede ham undervejs og førte ham tilbage til Bombay igen. Rygtet herom gav saa Anledning til det begyndende Oprør i Pandjab, det nordvestlige Indien, der i Amritsar By udartede sig til Plyndringer og enkelte Myrderier.

Foranlediget af Regeringens Nervøsitet ankom saa General Dyer Natten mellem den 10. og 11. April 1919 og besatte Byen med sine Tropper. Men nu var den 13. April en stor indisk Festdag. Folkemængden spadserede ud til en Slags Festplads, der kaldes Jallianwalla Bagh. Til at begynde med var alt saa fredeligt, at en Mængde Kvinder og Børn tog med. Men General Dyer havde Natten i Forvejen forbudt Mødet, uden at ret mange vidste det. Generalen lod derfor Maskingeværer køre frem, og uden videre Advarsel begyndte Soldaterne at fyre løs paa den forsvarsløse Menneskemængde. Ti Minutter varede Skydningen, inden Ammunitionen slap op. Og da Stedet var omgivet af høje Klippemure, var Flugt umulig. 5—600 Indere blev dræbt og endda flere saaret. Landet blev erklæret i Belejrings-tilstand, og Rædselsregimentet knugede hele Pandjab. Flyverne kastede saa galt Bomber ned paa værgeløse Mennesker. Byens ansete Borgere blev trukket for en Krigsret, hvor de blev pisket og tvunget til i Ydmyghed at krybe benad Jorden.

Virkningen af den »passive Modstand« havde i den Grad ophidset de europæiske Magthavere, at der gik ligesom et Galskabens Uvejr gennem deres Sind. »Vi maa lide endnu mere, førend Indien kan opnaa den Stilling i Verden, som ingen kan maale sig med«, var Gandhis Trøst.

Til at undersøge denne Massakre ved Amritsar blev der nedsat baade en engelsk og en indisk Kommission. Gandhi nærde intet Had; thi »man skal ikke bære Nag til en Daare«, sagde han; »han skal blot hindres i at gøre mere Skade«. Derfor fordrede han ikke andet, end at General Dyer skulde fjernes fra sin Stilling.

Men næppe var den første Ophidselse ved at lægge sig, før en ny og endnu alvorligere Affære bragte Bægeret til at flyde over. Krigen i Evropa havde nemlig stillet Indiens Muhamedanere overfor et saa alvorligt Spørgsmaal, at de ikke kunde slutte Fred med Englænderne, før Tyrkerne havde faaet Løfte om at beholde Overhøjheden over Islams hellige Steder: Mekka, Medina, Jerusalem, Konstantinopel o. s. v. Dette gav Lloyd George og den indiske Vicekonge ogsaa Samtykke til, da det kneb. Men med Krigens Afslutning forsvandt ogsaa Løfterne.

Med vaagen Sans greb Gandhi det muhamedanske Problem. Og paa mange Kalifat-Konferencer, særlig da den 19. Marts 1919, foreslog han, at Inderne burde gøre fælles Sag med Muhamedanerne, da Englændernes Magt blot blev forstærket ved de to Religioners indbyrdes Fjendskab. De udfordrede hinanden rent barnagtligt, sagde han. Hinduerne drog syngende forbi Moskeerne, hvor Stilhed paakrævedes, og Muhamedanerne saarede Hinduerne i deres Dyrkelse af Koen, hvilket havde idelige Stridigheder til Følge. De to Folk omgikkes ikke engang, og Ægteskab og fælles Maaltid var helt forbudt imellem dem. Den engelske Regering hvilede derfor trygt i Forvisningen om denne evige Splid og Adskillelse. Man skulde indføre mere Oprigtighed i Politik, sagde han.

I Maj 1920 erfarede man endelig de forfærdelige Fredsbetingelser, der var stillet Tyrkiet. Og sidst i Juni kundgjorde Gandhi, at hvis ikke Regeringen indrømmede sine Fejlgreb, vilde den passive Modstand eller Ikke-Samarbejdet blive proklameret den første August. Man vilde først nægte at adlyde de vanærende Love, og senere vilde man ogsaa nægte at betale Skat. Denne Fremgangsmaade er det modsatte af Vaabenmagt; thi hvis jeg ikke adlyder Lovene, men lider den Straf, der er sat for at bryde dem, bruger jeg Sjælskraft. Jeg ofrer Selvet.

Han begyndte ogsaa denne Gang med at holde en Fridag (31. Juli) for efter højtidelig Faste og Bøn at sætte den frygtelige Revolutionsmaskine i Gang. Regeringens Vrede frygtede han ikke. Derimod traf han ret omfattende Forberedelser for at kunne holde Orden og Disciplin i de indiske Rækker; thi han var meget utryk med Hensyn til Folkets Lidenskaber.

Gandhi lagde selv for med at sende alle sine Udmærkelser og Medaljer tilbage til Vicekongen. Hundreder af Øvrigheds personer indgav øjeblikkelig deres Afskedsbegæring. Tusindvis af Lærere opgav deres Stilling ved Kollegierne. Frivillige Indere lagde sig foran Universitetet i Bombay, saa Studenterne bogstaveligt maatte træde paa dem for at komme ind. Domstolene blev forladt. Man afgang Tvistigheder ad privat Vej. Skolerne stod tomme. Og Indiens Nationalkongres blev indkaldt til ekstraordinær Samling i Kalkutta, hvor Gandhis Beslutning godkendtes med stort Flertal. Derefter gennemrejste Gandhi og hans muhamedanske Ven, M. S. Ali, Landet under stormende Bifald. Aldrig har den indiske Reformator eller Messias i højere Grad vist sig som Herre over Millioner af daarligt udviklede Mennesker end som denne Gang.

Jesus, særlig i Bjergprædikenen, var den passive Modstands ypperste Helt, sagde han. Og en Races Sundhed og Moral vilde vinde i Styrke baade ved en større Agtelse for Kvinden, ved en større Samfundshygiejne og ved at udrydde Drikkelasten. Ivrige Afholdsfolk stillede sig op ved Spiritusudsalgene og raadede Folk fra at købe Spiritus. Alle skulde spinde, sagde han. Rokken var en national Nødvendighed, den hurtigste Hjælpemiddel for de hungrende Millioner.

I August 1921 var han endog til Stede, da man lavede store Baal af

udenlandske Manufakturvarer paa Bombays Torv. Det er paa vor egen Fortid, vi skal grunde den ny Kultur, beriget af Aarhundreders Erfaring, sagde han. Forskelligt Haandværk eller Haandarbejde samt Landbrug skal derfor indføres som faste Undervisningsfag i vore Skoler.

Som et Bevis paa, at der var Gæring i Folket, kan nævnes, at da Bombay havde Besøg af Prinsen af Wales den 17. November 1921, endte Festlighederne med Pøbeloptøjer og Drab.

Skønt Gandhi aldrig gav sig ud for at have oplevet Syner eller Aabenbaringer, blev han i 1921 betragtet som en Helgen, der frivillig paalagde sig selv Faste og Straffe for Folkets Fejlgreb og Synders Skyld. — Hans Yndlingssted er bestandig hans klosteragtige Skole i Ahmedabad, hvor Lærerne maa afgive Løfte om »altid at tale Sandhed. Ikke dræbe hverken Mennesker eller Dyr. (Hinduerne har »Alderdomshjem for Kvæge«). Leve sædeligt baade i Handling og Tanke. Nyde tarvelig Kost. Ikke stjæle hverken Ting eller Lykken fra andre. Ikke eje noget. Gaa klædt i hjemmegjort Tøj og saa hverken frygte Fjender eller Døden!» Alt dette skulde tilintetgøre Selvet, og det skulde hjælpe Mennesket til at forsvinde i Guddommen!

Da Tagore engang beklagede sig over, at Gandhi Bevægelsen vilde lukke af for Vestens Kultur, svarede Reformatoren, at Ikke-Samarbejdet kun var rettet imod Civilisationens Materialisme i Vesten og imod de svages Undertrykkelse. Men Indien maa først lære at leve rigtigt, før det kan kæmpe og dø rigtigt for Menneskeheden.

Netop ved denne Tid var Gandhi-Bevægelsen paa sit højeste, ligesom Reformatoren selv var forberedt paa alle Eventualiteter. Den 10. Marts 1922 kom da ogsaa Politiet til »Ashram« ved Ahmedabad, hvor »Urostifteren«, der havde Hustru og fire Dreng, venligt og uden Modstand overgav sig til Rettens Haandhævere. Kun Redaktør Banker af »Young India« og Gandhis Hustru fik Lov til at følge ham til Fængslets Porte i Puna.

Otte Dage efter aabnedes den store Proces af Distriktets Dommere i Ahmedabad. Den anklagede var sigtet for »at have spredt Mistillid og vakt Had og Ringeagt for Hans Majestæts lovlige Regering«, hed det. Gandhi, som ingen Defensor havde, erkendte sig straks skyldig i det hele. Blandt andet sagde han, at han med Glæde vilde modtage den strengeste Straf for det, der i Følge Loven kaldtes en Forbrydelse, men for ham stod som noget af en god Borgers første Pligt. »Dommere«, sluttede han, »nedlæg eders Embeder eller straf mig«. Han betragtede det som en stor Ære at blive idømt seks Aars Fængsel ligesom hans politiske Ven og Forgænger, Tilak.

Den 18. Marts 1922 forstummede altsaa den store Apostels Røst, hvorimod hans usynlige Aand vedblev at opmuntre Indiens mange Millioner til Fred, Ikke-Vold og Udholdenhed i Lidelse!

Gandhis Grundsætninger for den »passive Modstand« havde staaet skrevet dybt i Indiens Hjerte i over 2000 Aar. Ved hans Røst var den blot blevet

kaldt til Live igen. Og i hans Person har Indiens Fortids Storhed atter vundet Skikkelse.

Alle Folkeslag myrder hinanden efter de samme Principper. Nationalister, Fascister, Bolsjeviker, Overklasser og Underklasser kræver altid en Ret for sig selv, som de nægter andre. Imod dette staar saa Gandhis Budskab til Indien og til Verden: »Lad os ofre os for hinanden! Og lad os huske, at Forstaaelse og Tilgivelse er nødvendige Faktorer i Samværet mellem Mennesker!«

Ikke-Vold-Bevægelsen har hermed holdt sit Indtog i Menneskeslægten igen, og den hverken vil eller kan vige tilbage; thi den er den bedste Budbringer og Fødselshjælper for Verdensfreden.

I Januar 1924 blev Gandhi hentet i Fængslet for at blive opereret for Blindtarmsbetændelse. Og fra alle Sider blev der stillet Krav om hans Løsladelse. Da den lovgivende Forsamling ogsaa forstod, at dette Agitationsemne maatte fjernes, udstedtes Løsladelsesordren den 4. Februar 1924. «Jeg beder ikke om Takkebønner for min Helbredelse. Jert Sammenhold i Kampen vil hurtigere give mig mit Helbred tilbage end al Lægeomsorg«, var de første Ord til hans Landsmænd.

De to Aars Fængsling havde ikke rokket en Smule ved hans gamle Taktik. Han anbefaler Rokken igen som Middel imod den øjeblikkelige Nød. Hinduer, Muhamedanere, Persere, Kristne og Jøder beder han om at forene sig i Kampen for Nationens Frihed. Spliden i hans Fraværelse var han saa ked af, at han selv paalagde sig 21 Dages Faste som Bod derfor. Pariarnes Urørlighed skulde ophæves, og en metodisk Anvendelse af Ikke-Vold i Tanker, Ord og Handling kan og maa føre til Frihed. Naar en Nations Eksistens staar paa Spil, er den »civile Ulydighed« det bedste Beskyttelsesmiddel, og Lidelsen burde modtages som en Lutring!

Strømme af Kærlighed ombruste Gandhi. Man holdt Taksigelsesdag for hans Helbred den 10. Februar 1924, hvori alle Trossamfund deltog. Og nu har altsaa den store Menneskeven genvundet sin Spændstighed. Han er lutter Lys, og før eller senere vil flere Resultater af »den passive Modstand« være afklaret for Indiens og for al Verdens Øjne til Gavn for en indre Genfødselse af Folkene.

Glædelig Jul!

Anton Kjeldsen.

Betragtninger.

DE vanskelige økonomiske Tider er et stadigt Samtaleemne blandt Folk. Men i Stedet for at henfalde til ørkesløse Betragtninger over dette ret negative Problem, var det maaske rigtigt at indstille Tanken paa, hvad der mulig kunde gøres for at bedre Forholdene. Nu er der vel ingen

menneskelig Magt, der formaar at ændre ved Tidernes Gang; men tit kan det være godt at se sig lidt om.

Ved at se ud i Landet opdager man snart, at der er en meget stor Forskel paa, hvordan Folk tager Tingene. Man ser Folk, der har »Held« med alt. »Heldet« er en Faktor, der maa regnes meget med og maaske mere nu end tidligere. Men undertiden skaber den dygtige Mand ogsaa »Heldet« selv, netop ved Dygtighed og Forudseenhed.

Mangel paa Driftskapital er en Hindring for mange Fremskridt, og denne Mangel giver sig synlige Udslag mange Steder. Men man ser ogsaa Folk, der kan arbejde sig frem med et Par tomme Næver, de kan klare sig paa en Sten, som man siger. Det er Folk, der har deres økonomiske Begreber i Orden og de pjanker ikke med Pengene.

De økonomiske Begreber forstærkes eller afsvækkes for en væsentlig Del gennem Opdragelsen. Det var saaledes en god, praktisk Undervisning i Økonomi, Børnene fik dengang de maatte nøjes med 25 Øre til et Marked. Da fik de lært at undersøge og sammenligne Priser og Varer i de forskellige Boder, og denne »Undervisning« satte sig Spor, som sjældent blev udslettet i Livet. Forholdene er bleven anderledes, men hvis Børnene kom ind paa en lignende handelsmæssig Vurdering af Tingene, fik de sikkert en større Mulighed for at klare sig senere.

Tiden kræver økonomisk Sans, og denne Egenskab er en af de vigtigste for at klare sig gennem Skærene uden at strande. *Men Tiden kræver ogsaa Dygtighed og Energi*, og Kravet herom gælder lige saa meget for Hovedet som for Haanden.

Nu er vi iøvrigt tilbøjelige til at anse det danske Landbrug for at være topfint; vi har jo hørt saa tit, at det er Verdens mest fremragende Landbrug. Men vore Nabolande fremhæver hver for sig ogsaa deres eget Landbrug som noget ypperligt, og de har ogsaa hver for sig noget smukt at fremvise. Derfor blændes vi heller ikke af de smukke Ord, som de Fremmede siger til os. Vi betragter dem nærmest som smukke Skaaltaler. — Men de danske Landbrugs- og Andelsorganisationer har været i Stand til at hæve Produktionen i dansk Landbrug paa en beundringsværdig Maade og i den Henseende overgaaet, hvad andre har kunnet præstere. Og endvidere kan vi vise et Smaabrug, der gennemgaaende er bedre og mere lønnende, end de Smaabrug, vi finder i andre Lande.

Nu er netop Spørgsmaalet om en Begrænsning af Produktionen draget frem, men Gennemførelsen af denne Tanke vilde være ødelæggende for Smaabruget i Særdeleshed. Her er Eksistensmuligheden i højere Grad knyttet sammen med en stor og billig Produktion, end for de større Brug. Vi maa erindre, at den, der kan producere billigst og bedst, beholder Markedet, og den dygtigste vil konkurrere de andre ud, hvis ikke andre Forhold kommer i Vejen.

Men der findes desværre daarligt drevne Landbrug med en lille Produktion, og de findes saavel blandt de mindre som blandt de større Ejen-

domme. Naar man ser saadanne Brug, tænker man sædvanlig: »hvorledes mon Ejeren klarer sig her?« Vi ser Hr. »Nøjsomhed« næsten alle Vegne under disse Forhold, og vi undres over Indbildningskraften, naar vi undertiden hører Ejeren fortælle om alle de mange og store Fremskridt, der er udført; — men der er ingen Grund til Modsigelse.

Andre har saa travlt med at fortælle om alt, hvad de vil gøre, at de ikke faar Tid til at udrette noget.

Men engang, naar den, der bruger Jorden, ikke aftvinger den et tilstrækkeligt stort Udbytte, kræver den en anden Herre, efter kortere eller længere Tids Forløb.

Det er Samfundets Krav.

Men de dygtige, der vil og kan klare Skærene, maa ikke i Travlheden glemme at tænke over Tingene og lægge en Plan. Adskillige Aftentimer vil med Fordel anvendes hertil. Adgangen til at faa Oplysning om alt vedrørende Landbrug er let — maaske saa let, at Folk føler sig overfyldte og føler mere Trang til i Ro at fordøje den Viden, som tilbydes i saa stor Mængde i Foredrag, i Blade og Bøger. Men ser vi saa efter Virkningen i Praksis, saa har vi Indtryk af, at en stor Del af den Viden er gaaet som »Transitgods« (paa Dansk: ind ad det ene Øre og ud af det andet). Eller »Modtagerapparatet« ikke har været rigtigt indstillet, saa Virkningen er udebleven.

Vi har imidlertid i vort Forsøgsvæsen saavel for Planteavlen som for Husdyrbruget en Rigdomskilde, som er en uvurderlig Støtte, og som den dygtige Mand indretter sin Bedrift efter i videst mulig Omfang. Her kan det uden Overdrivelse siges, at den Stigning, der har været i Udbyttet baade for Markbruget og for Husdyrbruget, skyldes dette omfattende Forsøgsarbejde. Derfor vil Landbrugets Rentabilitet for en væsentlig Del staa eller falde med, i hvor høj Grad der er taget Hensyn til Resultaterne herfra. —

En Ting, som ogsaa faar Indflydelse paa den endelige Rentabilitet, er Handel og Omsætning, og her staar mange, selv blandt de dygtigste, delvis fremmede. Det vilde ofte lønne sig at skænke dette Forhold mere Omtanke. F. Eks. vil et gunstigt Indkøb af Foderstoffer tit betyde meget for Husdyrbrugets Rentabilitet. En Ombytning med Korn for andre Foderstoffer vil ligeledes ofte kunne ske med Fordel. Indkøb af Kalk koster i mange Tilfælde ogsaa mere end nødvendigt. Det vilde være naturligt at gøre en Beregning forinden man gør et Indkøb. Det samme gør sig gældende ved Indkøb af Redskaber og Maskiner. Her vil Priserne fra Husmændenes Maskinudvalg altid kunne faas. Og ang. Redskabernes Værdi, da vil man kunne faa den bedste og mest objektive Oplysninger i Beretningerne om Statens Redskabsprøver; men medens de interesserer Maskinfabrikanterne i højeste Grad, er de næsten ukendte blandt de alm. Landmænd, — og dette maa antagelig anses som et Bevis paa, at de tager Agenternes Forklaring for at være tilfredsstillende.

Men er det vanskeligt i Øjeblikket, saa haaber vi, at Fremtiden snart

maa blive lysere. Vi har jo under normale Forhold saadanne Betingelser, at Landbruget kan byde gode og lykkelige Kaar. — Og saa mindes vi at det ofte er i de vanskelige Tider, at de største Fremskridt gøres. Lad os derfor haabe, at Vanskelighederne for Tiden maa blive en Spore til nye Fremskridt.

H. J. Pallesen.

Hermed en venlig Hilsen og Ønsker om en glædelig Jul og et godt Nytaar fra

Beboerne i »Boel«.

Sukkerroer som Svinefoder.

SUKKERROERNES Anvendelse til Svinefoder er nu ved at vinde Indpas i det danske Landbrug. Efter Opfordring følgende derom:

Den største Fordel ved Sukkerroer som Svinefoder ligger i det større Udbytte en Sukkerroemark kan give i Forhold til Korn. Det er sikkert lettere at avle 400 Ctnr. Sukkerroer end 20 Fold Korn pr. Td. Ld. som Gennemsnit af en længere Aarrække.

Sukkerroer har den Fordel, at de ikke ved stærk Gødskning gaar i Leje, og Sukkerroetoppen har stor Foderværdi. Ved et i Efteraaret af Forsøgslaboratoriet offentliggjort Forsøg havde 9 kg Sukkerroebåde vist sig at have samme Foderværdi som 1 kg Byg (1 F.-E.).

Lægges Toppens Værdi til Rodens, giver Sukkerroer vel nok mindst tre Gange Kornværdien paa de for Sukkerroedyrkning egnede Arealer. Sukkerroerne kræver mere Gødning og Arbejde end Korn, men var det ikke glædeligt, om vi ved en udvidet Sukkerroedyrkning kunde aflaste lidt af Arbejdsløsheden paa Bekostning af vor Korn og Majsindførsel.

Det er Mølleregningen og ikke Kunstgødningsregningen, der tynger haardt paa vore mindre Landbrugsejendomme.

Der regnes nu med, at Sukkerroer har 25 pCt. Tørstof (H. J. Rasmussen: 'Fodringslæren'). Videnskabelige Forsøg viser, at Svin og Heste udnytter sukkerholdigt Foder bedre end Drøvtyggerne — ved Vomgæringen hos Drøvtyggerne gaar det navnlig ud over Sukkerstofferne —, derfor vil der være en Mulighed for, at der til Heste og Svin ikke skal regnes med 1.1 kg Sukkerroetørstof til 1 F.-E.

Forsøg i Sverrig har vist, at 3 kg Sukkerroer kunde erstatte 1 kg Havre; med ovennævnte Tørstofprocent vil det sige, at der til Heste kun skal regnes med 0.9 kg Tørstof til 1 F.-E.

Til Svin har jeg tidligere angivet 0.92—0.95 kg Sukkerroetørstof til 1 F.-E., og jeg har foreløbig ingen Grund til at forandre ved Tallet, hvilket jo vil sige, at 4 kg Sukkerroer med 23—24 pCt. Tørstof giver samme Foderværdi som 1 kg Byg.

Der foreligger nu, som bebudet i Paaskenumret 1926, en Række Resultater af Forsøg med Grovfoder til Svin, og af Grovfoderemner er det navnlig Sukkerroer, der har været Genstand for Iagttagelser. Imellem disse Forsøg er baade gode og mindre gode Resultater, og uden at gaa nærmere i Enkelthederne hermed vil det vist være mere formaalstjenligt at opfriske lidt fra Skolestuen angaaende Sukkerroefodring. For Nemheds Skyld ind-deler jeg dog Svinene i tre Fodringsgrupper mod tidligere fire,

	Vægt kg	Gram Protein pr. Foderenhed	Foderenheder daglig
Ungsvin.....	12-30	120-130	1-1.5
Polte	30-60 (70)	110-120	1.5-3.0
Fedesvin.....	(70) 60-90	70-110	3.0-4.0

Foruden at have den rigtige Proteinmængde pr. Foderenhed gælder det ogsaa om at naa et saa stort Antal Foderenheder i det daglige Foder, at der foruden Vedligeholdelsesfoderet ogsaa bliver nok Produktionsfoder for at naa en ordentlig daglig Tilvækst. Det sidste med at faa Foder nok er vel det vanskeligste, men fem Fodringer i Dagens Løb i Stedet for tre har Mulighed for at rette Forholdet. Rivning af Roerne letter ogsaa for at faa Svinene til at tage en større Mængde Foder, men de mange Fabrikater af Rivemaskiner er alle til mekanisk Kraft og vel ikke endnu installeret paa ret mange af vore mindre Landbrug.

Hvor mange Procent Roer (udtrykt i Foderenheder) der kan naas, afhænger vel nok foruden af Racen for en ikke ringe Del af Svinepasserens Omhu og Dygtighed. 50 pCt. af Foderet i Form af Sukkerroer er med Held naaet af flere, 70 pCt. i hvert Fald af en, 40 pCt. vil maaske passe bedst for de fleste, og nogle maa nøjes med 20 pCt.

Anvendes mange Roer sammen med rigelig sk. Mælk og Valle, bliver der ofte temmelig fugtigt i Stalden og Svinenes Sundhedstilstand er i Fare. Bedre er det nok at erstatte en Del af Mælken og Vallen med Oliekager. Jordnød-, Solsikke- og Hørfrøkager anses for gode Kager til Ungsvin og Polte, men egner sig ikke til Fedesvinene, da de giver blødt Flæsk. Fedesvinene skal have Kokus- og Palmekager. Bomuldsfrøkager og Blandinger, hvori disse indgaar, er uanvendelige i Svinestalden, de er giftige ifølge mange Dyr lægers Udsagn.

Laboratorieforsøger P. Christensen, Odense, har nylig udsendt en Bog om Landbrugsplanternes Indhold af Mineralstoffer, i hvilken ogsaa Husdyrenes Mineralstofbehov er behandlet. Da Bogen, der er den første af sin Slags, antagelig af mange vil blive brugt som Grundlag for Beregning af Mineralstofftilskud ogsaa til Svinene, vil jeg gerne gøre opmærksom paa, at Forfatteren beregner Tilskudet til Svinene efter det Indhold af Mineralstoffer, der findes i Komælk.

Somælk indeholder efter danske Angivelser 30 til 50 pCt. mere Askebestanddele end Komælk, og de enkelte Mineralstoffer forekommer ogsaa i forskelligt Forhold, hvad følgende Tabel, hentet fra Kellners Fodringslære 1909, tydeligt viser:

I 100 Dele Aske:		
	Komælk	Somælk
Kali (K ₂ O)	24.6	6.2
Natron (Na ₂ O)	8.2	6.7
Kalk (CaO)	22.4	39.2
Magnecia (Mg O)	2.6	1.8
Jern (Fe ₂ O ₃)	0.3	0.9
Fosforsyre (P ₂ O ₅)	26.3	37.2
Svovlsyre (SO ₃)	2.5	1.3
Klor (Cl ÷)	14.0	9.3

Som Tabellen udviser er der for enkelte Deles Vedkommende en endog meget stor Forskel paa Ko- og Somælk. Kellners Tabel her for Komælken falder ret nøje sammen med P. Christensens.

Det, der i ovenstaaende Tabel først falder i Øjnene, er den store Forskel paa Kali i Ko- og Somælken, og da Roer er rige paa Kali vil en stærk Roefodring ogsaa betinge, at der sørges for at bringe Balance mellem Kali og Natron ved en nogenlunde stærk Tilførsel af sidstnævnte Stof. Dette kan gøres f. Eks. med alm. Salt, men jeg har altid været bange for store Mængder Salt i Svinenes Foder; jeg er bange for Klor'et, som jo forekommer relativt lavt i Somælk. Jeg har tidligere her i Elevbladet anbefalet fosforsur Natron, som jeg anser for særdeles velegnet sammen med et stort Roefoder. Almindelig Soda har jeg set gøre Underværker sammen med et stort Roefoder, og i andre Tilfælde nærmest virket skadeligt.

Somælk er betydelig rigere paa fosforsur Kalk end Komælk, derfor vil det almindelig brugte Benmel nok være paa sin Plads i Svinenes Foder. Jeg har dog foretrukket Slamkridt sammen med fosforsur Natron og lidt Salt.

Hvor der anvendes mange Roer i Svinestien vil Svinene ofte have Tilbøjelighed til stadigt at arbejde i Strølsen; dette er Tegn paa Mangel af dette eller hint Stof i Foderet, hvilket, bliver nok et Spørgsmaal, der maa afgøres for den enkelte Ejendom paa samme Maade som de lokale Gødningsforsøg i Marken har maattet klare, hvad den enkelte skulde anvende til sine Afgrøder i Marken; selvom der nok kan regnes med Gennemsnittet som et nogenlunde Fingerpeg.

Der er mange der f. T. mener, at hele Spørgsmaalet om Mineralstoffer

Husdyrenes Foder er af ringe Betydning og opreklameret til langt mere end det er værd. Jeg er af den modsatte Opfattelse og tror, at der ligger en Opgave af meget stor landøkonomisk Værdi foran sin Løsning. Hvor faa Gram af dette eller hint Salt behøver en Læge at indsprøjte i Blodet for at forandre vort Stofskifte de følgende Timer?

Saltene i Husdyrenes Foder har ogsaa deres Indflydelse, og kan vi f. Eks. ikke faa Kaliets Virkning i Roerne neutraliseret med Natron, saa tror jeg, vi risikerer, at Grisene bliver saa urolige, at hvad der vindes ved de mange Foderenheder paa Marken let gaar tabt ved gymnastiske Øvelser i Stalden.

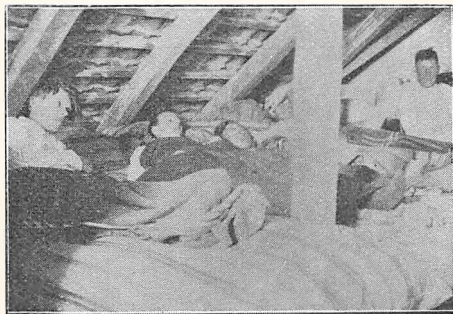
Med Hilsen fra min Kone og Jørgen Bent ønskes eder alle en glædelig Jul og et godt Nytaar.

S. Sørensen.

Paa Cykletur i Tyskland.

DENGANG Lærer Jepsen, Husmandsskolen, fremsatte Planen om en Cykletur til Tyskland, fik jeg straks Lyst til at være med, da her var en Lejlighed til at komme ud og se sig om, hvad der vist ikke var nogen Udsigt til paa anden Maade, og jeg er glad over, at jeg kom med, da det blev en meget interessant Tur.

Rejsen begyndte den 31. Juli, og Lærer Jepsen, Frk. Korsager, Frk. Hjelme, William Olsen og jeg fulgtes ad fra Husmandsskolen, medens Forfatteren Olaf Andersen og hans Søn Arvid, Marius Jensen, Edmund Møller, tillige med Gerda Pedersen og en Veninde, fra Langeland, ventede paa os ved Færgen i Faaborg. Lige ved Mørkets Frembrud naaede vi Grænsen, og snart var vi i Harreslev, hvor vi havde et behageligt Samvær med de Danske dernede. Lærer Kjems anviste os Nattekvarter paa et Loft, hvor vi maatte sove paa Halmmadrasser med vore Tæpper som Overdyne. Næste Morgen var vi inde at se Duborg Skolen, den danske Realskole i Flensborg, en meget smuk og praktisk indrettet Skole. Derfra gik Farten

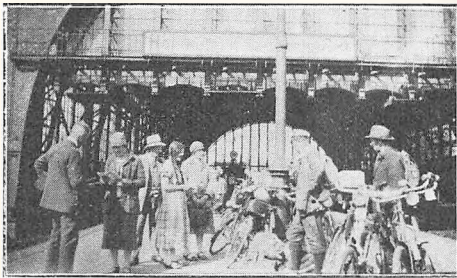

Den første Nat paa fremmed Grund.

mod Slesvig igennem et Omraade, der gemmer de fleste nationale Minder for os Danske; Navne som Bøffelkobbøl, Oversø, Isted og Danevirke er kendt af os alle. Vi saa den gamle Domkirke og den ældste Runesten, der er funden herved, og Kanalen ikke at forglemme.

I en Landby lidt udenfor Rendsborg blev vi meget gæstfri modtaget, især Pigerne fik et udmærket Logi. Manden skæmte med dem, han vilde have en til at malke, en anden til Svigerdatter. Det blev nu ikke til noget, da vi maatte rejse fra det hele næste Morgen. Først var vi inde at se Rendsborg Folkehøjskole, der til Trods for, at den er bygget som et Led i Tyskhedens Kamp om Sønderjylland, meget elskværdig aabnede Dørene for os Danske. Vi følte os ligesom paa hjemlig Grund der paa Skolen. Da vi tog bort, sagde nogle af Eleverne Farvel til os paa dansk og vinkede. Derfra gik Turen over Itsehø og videre mod Elmshorn. Nu begyndte Landskabet at forandre sig, Bakkerne blev mere afrundet, og snart var det fuldstændigt fladt, vi var kommen ud i Marsken. De frodige Enge strakte sig helt ind til Elmshorn, hvor de blev afløst af store Planteskoler. Om Aftenen naaede vi til »Sibirien«, saadan hed Gaarden, hvor vi skulde overnatte. Ogsaa her traf vi meget hjertelige Folk, der beværtede os godt. Denne Nat maatte vi sove paa Halmloftet. Da jeg var ved at vaagne om Morgen, mærkede jeg, at der var noget, jeg var kommen til at ligge paa, det viste sig at være en Kattekillig, der havde valgt mig til

Sovekammerat, andre havde faaet Mus. Vi maatte tidlig afsted, da vi skulde med Toget. Det kneb med at faa alle vore Pakkenelliker ind i Vognen, hvorfor vi blev skældt ud paa Tysk. Nu gik Turen gennem Hamborg ud til Winsen, hvor vi blev modtaget af Hr. Schulze, der bød os velkommen som de hannoveranske Husmænds Gæster. De havde ordnet alt for os, baade Logi og Rejsen og havde hele Vejen igennem sørget for Førere til os. Vi saa en Havebrugs- og Landbrugsskole. Vi spiste Middagsmad paa Byens fineste Hotel, hvor de havde indkvarteret os. Om Eftermiddagen var vi ude at se Havebrug, Kvægavl og Hønseri i Fliegenberg. Vi blev meget imponeret af Havebruget, der var det fremherskende her. Jorden var udstykket i Lodder paa 2 à 3 Tdr. Land. Folk forstod at holde deres Jord ren, og der var ingen Kroge, der fik Lov til at lægge ubenyttet hen,

Med Cykle paa Hamborg Banegaard.

alt var taget under Kultur. Det var fornøjeligt at se, hvordan det kunde gro og naa en Størrelse, som vi ikke var vant til at se herbjemme, men der var ogsaa gravet en Kanal fra Elben rundt om Winsen og Fliegenberg, der blev brugt til Vanding. I det hele taget kunde Danskerne med deres saa højtpriste Landbrug have godt af at komme herved og lære noget, især at bekæmpe Ukrudt.

Paa Tilbageturen fulgte vi en Dæmning langs Kanalen ud til en Forretningsfører i Husmandsforeningen, Gellert. Han tog med til Hotellet, hvor Husmandsforeningen havde et festligt Aftensbord parat til os. Vi havde nu et Par Timers selskabeligt Samvær med vore tyske Værter.

Næste Morgen stod det paa en Sejlur op ad Elben, der varede 4½ Time, og som var vidunderlig dejlig. I Bleckede steg vi i Land. Vi havde 50 km at cykle til Lychov, hvor Hr. Renner boede. Hr. Renner havde gjort mest for at tilrettelægge Turen, og vi skylder ham megen Tak for, at den blev saa god. Paa denne Tur havde vi det første alvorlige Uheld, idet Williams Cykel gjorde Strejke, saa han ikke kunde køre; og da Forsøget paa at trække ham i en Snor maatte opgives, var der ikke andet at gøre end lade ham blive tilbage, medens vi andre ledte en Smed op til at reparere. Det blev derfor mørkt, inden vi naaede Renners Hjem, hvor vi fik Kaffe og havde en dejlig Stund med Sange, baade danske og tyske.

Derefter spredes vi ud til de forskellige Kvarterer. Jepsen og jeg fulgtes ad hen til nogle Husmandsfolk. Da vi stod op om Morgenens, blev der stillet en Kaffekande og lagt nogle tykke Stykker Brød paa Bordet. Kaffe uden Sukker i og Brød uden Smør er tør Kost, saa det kneb med at faa det ned.

Til Gifhorn var der 100 km, men Vejret var godt og Føret ogsaa, saa

vi kom godt dertil hen under Aften. Der var sørget for Nattelogi i en Landsby 6 km derfra. Fire af os boede hos Hr. Wehmann, Formanden for de samvirkende Husmandsforeninger.

Her paa Egnen var det mest Asparges, der dyrkedes; mange Steder var der plantet Bønner imellem Rækkerne. Heller ikke her saa vi Ukrudt.

Nu gik det til Braunschweig. Efter Ankomsten blev al undværlig Bagage og Cyklerne sendt med Toget til Celle. Om Eftermiddagen var vi rundt at se Byen, hvorefter vi rejste med Toget til Harzburg.

Efter en Vandring fra Kl. 10 Aften til Kl. 8 næste Dag kom vi til Goslar. Sidste Nat sov vi næsten ikke, saa vi havde noget tilgode nu.

Mandag Morgen var vi med Toget til Hildesheim. Her saa vi det gamle Gildeshus og Raadhuset. Derefter gik Turen til Domkirken med den store Lysekroner, der skal være den største i Verden. Den berømte 1000-aarige Rose er ogsaa her.

Efter at have spadseret lidt omkring og set de gamle Huse gik det med Toget til Celle. Her fik vi Cyklerne udleveret igen. Nu skulde vi til Hermannsburg ca. 12 km derfra. Undervejs blev vi stoppet af Politiet, fordi vi kørte inde paa Gangstien, men vi slap med en Advarsel.

Vi blev meget godt modtaget paa en Højskole, hvor vi skulde overnatte. Der var en Lærerinde, der bød os velkommen paa Svensk. Da vi var vasket og pudset lidt op, skulde vi ned at spise til Aften, og i Mellemtiden maatte Eleverne flytte ud paa Loftet og overlade deres Værelser til os. Det lignede stærkt, da vi gik til Ro, og ud paa Natten vaagnede vi ved et forfærdeligt Tordenvejr; det varede et Par Timers Tid. Om Morgen, da vi stod op, regnede det endnu. Vi fik Havregrød, for at det kunde være som paa en dansk Højskole. Fra 7½ til 8 var der Morgemandagt, som vi deltog i. Da vi tog afsted, kom alle Eleverne ud og vinkede til os.

Turen gik nu gennem Lyneburger Hede. Den var ikke, som vi troede, en endeløs Hedestrækning, for der var mange Træer og noget var opdyrket. Et Sted fristede store Blaabær os til at staa af Cyklerne. Da vi naaede til ca. 28 km. fra Harburg, sagde Renner Farvel til os for sidste Gang. Vi sagde ham hjertelig Tak og paa Gensyn i Danmark.

I Harburg skulde vi bo paa Jugendherberge. Vi kom lovlige sent, saa Bestyreren var gnaven. Vi maatte lave Aftensmad i en Fart, spise og se at komme i Seng. Vi fik hver 2 Tæpper og en Sovepose, som vi skulde

Med en Husmand i Babarbermarken.

krybe i, den var i Stedet for Lagner. Da jeg var først færdig til at komme i den, hjalp Bestyreren mig, men da han saa ovenikøbet vilde binde for Sækken, maatte jeg frabede mig al yderligere Hjælp.

Om Morgenen vi fik travlt, da vi var kommet lidt sent op og skulde med Toget. Vi kom alligevel for sent; men med næste Tog kom vi til Hamborg. Denne Gang skulde vi se os lidt om. Hr. Schulze var igen Fører. Om Formiddagen saa vi Tunellen under Elben og var med en lille Damp-er en Rundtur i den vældige Havn og ombord paa en af de store Ud-vandrerdampere. Da vi igen kom i Land, skulde vi en Tur med Højbanen. Om Eftermiddagen var vi ude at se Hagenbecks Dyrepark i Stellingen. Her er der støbt høje Klipper med Huler og Grotter til Dyrene og anlagt store Vandbassiner, saa de befinder sig i ret naturlige Omgivelser. Det

var morsomt at se Stenbukke og Gems-er klatre omkring paa Klippetoppene.

Husholdningskonsulenten i Funktion.

Vi overnattede i Hamborg og tog næste Morgen til Lybæk. Den var Hovedsædet for det meste af Nord-Europas Handel i Middelalderen. Den pragtfulde Domkirke med de store Kunstskatte og det berømte Uhr, der viser Tiden helt til 1999 tillige med Solens og Stjernernes Gang, staar som et Minde om dens Storhedstid og til-

lige som et Vidnesbyrd om den Kunst, der i Ly af Købmansvældet blomstrerede her. Det trøster os lidt, at nogle af de Rigdomme, disse Købmænd tjente ved Handel her i Norden, er gaaet til noget saa kønt.

Derfra cyklede vi til Pløn, hvor vi fik det daarligste Logi, vi havde paa hele Turen. Halmen, vi skulde ligge i, saa ud til at have været brugt den sidste Maanedstid. Taget var utæt, saa det trak derind. Vi skulde være inde til Kl. 10, men det naaede de ikke allesammen. Ud paa Natten vaagne vi ved, at William sad ude paa en Stige og fløjtede »Vi gaar aldrig hjem, vi gaar aldrig hjem, naar vi først er kommen ud«, indtil Jepsen, for at faa Nattero, gik ned og hentede ham.

Næste Morgen fortsatte vi paa Cykle over Kiel til Ekernførde og videre til Slesvig. Vi standsede ved Dannevirke, men vi var saa trætte, at det ikke interesserede os synderligt. Efter et Hvil fortsatte vi til Flensborg, hvor vi fik Logi samme Sted som sidst.

Næste Morgen spiste vi sammen for sidste Gang, lidt vemodige, fordi vi skulde skilles. Vi sagde Farvel til Frk. Korsager, Jepsen og William, der skulde Vest paa, og vi andre kørte Øst paa. Det var i øsende Regn-vejr, saa vi fik Fart paa efter Sønderborg. Vi spiste til Middag, medens Vandet sivede af os. Vi var lige inde at hilse paa Martin N. Hansen, vor gamle Lærer fra Husmandsskolen. Derfra til Mømmark med al den Fart, der kunde præsteres. Ankommen hertil saa Gerda ud, som om hun havde

været i Lag med en Skorstensfejer, hendes Regnfrakke havde smittet af, men efter at være vasket lignede hun sig selv igen. Da vi naede Faaborg, sagde vi Farvel til hinanden, og snart var vi hjemme igen.

Tilbage var kun Minderne fra Turen, der ganske vist havde været noget anstrængende, men tillige en Oplevelse, som Deltagerne sent vil glemme.

Glædelig Jul!

Frits Hansen,
Husmandsskolen, Odense.

«Uden Mad og Drikke duer Helten ikke».

* * *

I Eventyrets Glans.*)

Som rigtige Eventyrere drog vi ud uden alt for meget Forudkendskab til de Egne, vi skulde igennem, og de Folk, vi skulde leve mellem.

Vi lærte, hvad Fremmede kan og vil byde os af Gæstfrihed, vi lærte det sunde Friluftsliv, vi lærte, hvad et godt Kammeratskab betyder.

Op ad Bakke, ned ad Bakke, altid fuld speed paa Maskinen, ja, saa hurtig var Farten, at vi rent kørte forbi Mindesmærket ved Sankelmærk. Vi kørte og kørte, ingen Sten at se, ak! vi var alt forbi den, fik vi siden at høre. Derimod fandt vi et Mejeri, og det var lige saa godt, da det betød Kærnemælk, og Kærnemælk er godt en varm Solskinsdag; siden blev Mejerierne vore kæreste Hvilesteder, ja, vi havde kun et Smil tilovers for den gamle Kro.

Ankomsten til Rendsborg blev en »Vandgang«; vi var næppe kommen over Broen, før en vældig Byge, lig en Syndflod, væltede ned over os, alt medens mægtige Lyn flammede og jog i Zig-zag over Himlen; hurtig kom vi i Ly ved en Husgavl. Men Regnen fik da omsider Ende, og vi fort-

*) Lige førend sidste Del af Elevbladets Trykning har vi modtaget en særdeles levende Skildring fra W. O. om Cykleturen til Tyskland. Men da denne er omtalt ovenfor, gengives kun et Uddrag, i det væsentligste hvor de to Artikler ikke berører hinanden.
Red.

satte vor afbrudte Færd, ravende gennem Mulm og Mørke hen ad den dyngvaade Landevej.

Der kunde fortælles meget om de mange Smaating, vi hørte og saa, om Studekøretøjerne, om den Gang vi blev opskræmte, da vi i en Butik, hvor vi købte Brød, hørte, at hele Byen laa syg af Tyfus, at der var Begravelse næsten hver Dag; det gav os saadan en Skræk, at vi kørte flere Timer med tom, knurrende Mave, der til sidst var saa tom, at den end ikke kunde knurre. Men hvor var det dog herligt, da vi fandt en grøn Græsplet under skyggefulde Træer, ja, det var Musik for en tom Mave at høre Primusen brumme. Travlhed over alt, op med Brødet, Kopperne, Knivene; et Par Stykker hen efter Margarine, det, vi havde, var løbet ud af Papiret og indgaaet et inlimt Venskab med Kaffen. Men hvad gør det, om Smørret smager lidt efter Kaffe, eller Ægget er blevet haardkogt, hvad gør det, at Paalæget er blevet lidt tørt, — laa vi ikke her under den blaa Himmel og under Fuglesang. Ja, spiste vi ikke her den dejligste Mad, der kunde laves, hvad var Træthed, Sult og Tørst, var det ikke det, der gav os Forstaaelsen af den underlige Glæde, der stille listede sig ind over os, naar vi holdt Rast og mættede os af egen lavet Mad, slukkede Tørsten i rent Kildevand. Havde vi ikke før haft Kærlighed til Naturen, fik vi det nu, naar vi tændte vort Baal og lavede vor Mad her midt i Naturens Tempel.

Jo, det var glade Dage, og Humøret var højt, Spøg og Latter skiftede. Om det saa var nye Ord, saa blev de opfundne; Frits havde Æren af at finde et nyt Ord for »meget godt«, det blev til »godt guet«; men af alle Mestre var Jepsen den, der helt duperede os med et splinternyt Ord om vore højtgearede, tungtbelastede »ringehestekræftede« Cykler. Ordet passede særlig godt, naar vi asede os op ad de os bekendte jævne Stigninger; det var disse Stigninger, der mange Gange fik os til at tænke paa vore smaa Bakker herhjemme. Den første km opad gik som en Leg, den næste med, først ved den tredje og fjerde km mærkedes Opgangen. Blodet begyndte at hamre i Tindingerne, og Overkroppen vuggede i større og større Svingninger, højre, venstre. Efter en 6—7 km kom Tanken uvilkaarlig hen paa en Spadseretur i Stedet for de genstridige Pedaler.

Elben.

Vi sejlede op ad Elben — Elben, ja, var det ikke en ny Side i den Eventyr-Verden, vi levede i? Jo, herligt var det at sejle hen ad det stille Vand, at iagttage Kysterne med deres forskelligartede Beskaffenhed, at finde noget Nyt i hver Landsby, vi anløb, at finde Sammenligningen med det nye og det, vi før havde set.

Hvem kan se paa Elben, at den er en lunefuld Herre, der kan skyde Ryg og rive alt med sig til Ødelæggelse, saadan som den ligger der og taalmodig finder sig i, at tungt lastede Pramme, trukne af smaa Bugserbaade, kløver dens stille, blanke Flade. Eller de travle Rutebaade, der med

mægtige Hjulskovle arbejder og pisker Vandet til Skum og jager det i store Dønninger ind mod Kysten, hvor de med hule Gylp aflives.

Elben er i sig selv en Historie. Se bare paa disse sorte Pramme med Beboelse i den ene Ende, det ryger af Skorstenen, der koges Mad. Her lever Folkene deres daglige Liv, alt medens de sejler. I Dag har Mutter haft Storvask, Tøjet hænger paa Snore og flagrer sagte i Vinden i den Tro, at de ligner Vimpler; nogle spuler Dæk, andre sidder og daser i Mid-dagsvarmen, kun Rorgængerer staar Vagt ved det store Ror.

Det blev en lang Lysttur; først om Eftermiddagen kom vi i Land for saa at sætte os paa Cyklerne, der nu, efter den lange Hvil, næsten ikke var til at styre af Iver efter at prøve sine Hestekræfter; vi skulde nu til Lüchow.

Højskolen i Lüchow

ligner nærmest en af de gode, danske Skoler. Dog saa man snart, at her var gjort meget for at skabe et smukt Hjem for Eleverne, vel nok mere end vi gør herhjemme, og det var i Sandhed en smuk Ramme om disse smukke, tyske Piger, der her tilbragte en Sommer paa Højskole.

En bred Allé af gamle, ærbødige Graner førte op til Skolen, der laa godt i Skjul under brede Bøgetræer. I en stor Forhal, prydet med Jagt-trofæer, førte en Mahognitrappe op til Elevværelserne; her var der ogsaa fine, hvidlakerede Døre, Vinduer og Sengesteder. Pladsen var dog mere sammentrængt her end hos os, 3—4 Elever i hvert Værelse.

Nedenunder imponeredes vi af Parketgulv, Søjler og andre Ting, der mere mindede os om en Restaurant end en Højskole. Ogsaa Spisestuen lignede mere en Spisestue i et Hotel, med sine smaa Borde med Blomster-vaser. Kun Foredragssalen var her ligesom hos os.

Efter at vi havde set os mætte paa Skolen, skulde vi saa ud at se, hvad Pigerne kunde overraske os med. De dansede Folkedanse og sang flerstemmige Sange for os. Ja, synge det kunde de, og det saa det gav Genlyd i vor Sjæl; man mærkede, at de sang ikke blot for Sangens Skyld, men for at give Udtryk for den Poesi, der var lagt deri. Det var, som ogsaa vi levede med, fulgte Tonernes Magt, sagte vuggende, snart jublende Svingninger, der bar ud over, helt ud over de blaa Bjerge med Eventyret. Ja, var det ikke et Eventyr at sidde her og høre den tyske Ungdom synge for os. Da vi brød op for at begive os ud paa en over Hundrede Kilo-meter lang Vej, fulgte de os et Stykke paa Vej, syngende én af deres Af-skedssange. Det var med disse Tonernes Ekko, at vi rullede ud paa de støvede Landeveje, ud til nye Eventyr og Oplevelser.

I Harzen.

Det var Aften, da vi naaede Bad Harzburg. Kl. 10 om Aftenen drog vi afsted. Snart svandt Byen bag os; vi var nu paa Vejen, der gik gennem en Skov saa mørk som det sorteste Mørke, den gode Vej snævrede snart ind til en Sti. Foran os laa nu det dunkle, det uvisse. Vi vidste jo ikke

andet, end at Brocken laa derude i Mørket, gemmende paa sine Herligheder, svøbende sig i Uforklarlighedens Kaabe. Var det ikke selve Mystikken, der her rugede om os? Her var jo en herlig Tumbleplads for »Pan«, hvor han kunde drive Gæk med vege Menneskesjæle, springende omkring paa sine Bukkeben i den dystre Skov.

Vi gik opad -- opad, saa Sveden randt i smaa Bække ned ad Ansigtet. Vi gjorde et Holdt for at skære en Stav til at støtte os ved, da Vejen ikke var saa god, som man kunde ønske sig. Knudrede Trærødder strakte sig ud over Stenene, smaa Bække rislede ned ad Bjerget og over Stien. Pludselig befandt vi os paa en rigtig Landevej. Skoven blev lysere; somme Steder var der Græsgange, hvor Køer med Bjælder gik og græssede, uanfægtet af den Mystik, der hvilede om dem. Det blev endnu lysere. Vi kunde nu se ind over Engene. Der var saa tyst og stille. — Var det ikke »Pan« der fløjtede langt inde i Skoven, eller hoppede han ikke omkring der mellem Træerne, grinende over hele sit skælmske Ansigt?

Tankerne hvirvlede sig ind over os, som vi her vandrede i Tavshed af Frygt for at bryde det Trylleri, der syntes at hvile over Stedet. Jo vist var det Trylleri, var vi ikke ogsaa paa Vej til Heksenes Tumbleplads, og det i Mulm og Mørke; kunde de da ikke have let Spil med os? — Hvad, var det ikke Hekse, der dansede derude i Engtaagen, slæbende deres Koste-skaft efter sig? — Men snart lukkede Skoven sig om os, saa det blev saa mørkt, at vi ikke kunde se det mindste for os, kun Førerens Lommelygte lyste for os; vi maatte have al vor Opmærksomhed henvendt paa at finde fremad, saa vi glemte snart Heksene og Troldtøjet.

Efter et Par Timers March tog vi os et lille Hvil paa Skraaningen mellem nogle unge Graner; det gjorde godt at strække Lemmerne lidt.

Der hørtes Sang af Turister, der var paa Nedtur, andre passerede os paa Opgangen, men vi sang ikke, hvor skulde vi ogsaa kunne faa Vejr til det. Vi fulgte efter dem. En lang Tid gik vi langs med en Bjergkløft. Langt, langt nede hørttes en Elv bruse; vi lyste derned med Lommelygten; dens Lyskegle tabte sig i det dybe Mørke uden at finde Bund. Nu gik det opad for Alvor, det var lige ved, at vi maatte kravle.

Det begyndte at lysne i Øst. Vi kunde bedre se, hvor man skulde sætte Fødderne. Der dukkede et lille Hus frem af Dagningen. Nu maatte vi da ikke være langt fra Toppen; det var, som om vi gik paa en Kæmpekuppel. De før saa kæmpemæssige Graner var her skrumpet sammen til smaa forkrøblede Buske. Stemningen steg; dette maatte da være Toppen. Der tonede et Fyrtaarn op over Bjergkuplen; det var et Udsigtstaarn. Som om man vilde gøre Grin med Bjergets Højde, havde man her bygget et Taarn, der gjorde Udsigten et Par Meter højere. Ved Siden af laa Hotellet.

Foran Hotellet sad, stod og gik et Hundrede unge Mennesker, blaa og grønne af Morgenkulde, ventende efter Solen og efter, at Hotellet skulde lukke op, for at de kunde faa deres varme Søndags-Morgenkaffe. Der kom enkelte Biler og Motorcykler op ad Kørevejen; vi misundte dem ikke.

Stakkels Mennesker! Hvad fik de ud af Turen? En Køretur, aldeles ikke andet; ikke den Spænding eller Samfølelse med Naturen, den store og stille Natur, som vi havde oplevet.

Snart kaldtes der til Kaffe, og vi spiste vor medbragte Mad, alt medens vi holdt Øje med Solen, som skulde dukke op over Horizonen. Dog, her blev vi skuffede. Den pragtfulde Solopgang, som vi nu havde travet efter i Mørk og Mørke, lod vente paa sig. Kun ganske kort Tid saa vi Solen, ellers holdt den sig bly skjult bag graa Skyer. Selvfølgelig skrev vi alle et Kort til Venner og Bekendte her fra Toppen af Nord-Tysklands højeste Bjerg. Kl. 8 begav vi os ned igen med Goslar som Maal.

Det første Stykke var helt uhyggeligt stejlt, fuldt af store Sten. Man knækkede saa underligt i Knæene ved stadige smaa Spring nedad. Det var en dejlig Forandring, da vi naaede en mere plan Vej; her kunde man da faa Luft, ja saa meget, at vi istemte en Sang, og det blev til flere Sange, ganske som Vandrefuglene, der kom syngende og spillende paa Guitar.

Nu kunde vi jo ogsaa beundre den skønne Natur, og ikke som ved Nattevandringen kun fornemme den — denne herlige, skyggefulde Skov mellem Bjergene. Men alt her i Verden faar en Ende, ogsaa Tiden. Det nærmer sig Middag; Talen gjaldt ogsaa om Middagspause, men — Middagsmad, hvor fik vi den? Ingen Byer, ingen Gaarde, end ikke et skaldet Hus var der paa disse Bjergegne. Trætheden begyndte lidt. Det hjalp gevaldig, da Føreren sagde, at der kun var 5 Minutters Gang til en Kro, men vi vandrede fremad en halv Time, en hel Time, ingen Kro. Nu maatte den da komme bag næste Omdrejning. En ny Omdrejning, ingen Hotel, mere Spænding, mere Drejning, større Spænding. Der lød Røster om, at Hotellet vist var nedgravet eller overgroet, saa det kun vanskelig kunde ses. Men ved næste Omdrejning — og dog — o, Himmel! der laa virkelig et Hus. Der lød et Raab, da det blev opdaget. Al Træthed var blæst bort — jo, det var skam et Hotel, et fint Hotel. Der sad Damer og Herrer foran Hotellet og spiste Is. Hotellet blev taget med Storm. Middagsmad om tyve Minutter. Der løb en lille Bæk forbi Hotellet, vi ud i Vandet for at faa os vasket og barberet; vi skulde vel »smukseres« lidt, fin Middag fordrer fine Folk. Det var først efter, at Maden var sat til Livs, at vi mærkede, hvor lidt Søvn vi havde faaet. En Times Middagssøvn i det grønne blev straks vedtaget; den gjorde os til næsten nye Mennesker, hvad var det at tale om at spadsere til Goslar, ned gennem den vidunderskønne Okerdal.

Vi begyndte Vandringen i sluttet Flok, men snart var der en, der skulde fotografere en smuk Drejning, snart en anden, der fandt en sjælden stejl Fjeldvæg eller et stort Vandfald, saa inden vi vidste af det, var vi splittet i smaa Flokke. Det blev en lang Vandring, længere end nogen af os havde tænkt; men ubeskrivelig smuk var den skønne Dal, en smal Dal med høje granbevoksede Fjeldvægge til begge Sider. Vejen gik hele Tiden langs med Okerfloden, der brusede afsted hen over store Sten, der fik

Vandet til at skumme. En Gang troede vi, at vi var ved Maalet, Goslar; der laa en hel By klempt sammen i den smalle Dal. Dog, det var kun nogle Restauranter, der var byggede om et Vandfald, der væltede ned over en lodret Fjeldmur, et pragtfuldt Skue.

Det blev Aften, inden Fortroppen naaede Byen Goslar, og det var med hudløse Fødder. Det var med en dejlig Følelse af Velvære, at vi kom til Hotellet; det er forunderligt, hvor en Slat Vand og lidt Sæbe kan forvandle snavsede, tilstøvede, dødtrætte og udhungrede Mennesker til helt noble Folk, som vi var, da vi satte os til Bords og gav »Greven« den Aften paa Hotellet, hvor vi nød vor Aftensmad til Musik fra det tilstødende Danse-lokale; dog foretrak vi at sove i Stedet for at danse. Efter et lille Kik ud i Byen for at se den ved Nat, gik vi til Ro og nød Søvnens efter den lange, besværlige, men uforglemmelige 23 Timers Spadseretur.

Jeg vil her slutte min Beretning om Rejsen — ikke fordi den i Goslar mistede sin Glans, nej, den var lige saa spændende først som sidst, en lang Kæde af Oplevelser. Der kunde fortsættes meget endnu, om Byerne med deres skønne, ejendommelige Bygninger, fra Hildesheim, hvor Fotografi Apparaterne arbejdede, saa der ikke altid blev Tid til at rulle næste Film frem, om Celle, der næsten kunde staa Maal med Hildesheim, om Lüneburg Hede, Hamborg og Lybæk og mange andre Steder, om Jugendherbergene, hvor vi overnattede. Men det vil føre for langt at tage alt med, kun dette, at vi er og var glade for Turen.

Det er mit Ønske til alle de unge, at de maa opleve saadanne Eventyr og tage det med hjem som kære Minder.

Med Julehilsen til alle Bekendte.

William Olesen.

Samarbejde.

FORLEDEN dag stod der i bladene om en gartner Hardy Hansen, Nykøbing Sj., der på 24 tdr. land havde avlet så meget frugt, ca. 300,000 Pjd., at han forventede et overskud af ca. 25,000 kr. Nu er det jo selvfølgelig ikke givet, at haven hvert år har givet så meget i overskud, men i år, hvor det er en hel sjældenhed at se et æble, lægger vi jo mere mærke til et så strålende resultat, og de fleste ønsker vist, at deres frugttræer var blot halv så gode. Men hvorledes få dem til at bære god og megen frugt? Det forekommer mig, at jeg for 1 eller 1½ år siden læste en anmeldelse af en bog, der behandlede det emne, men hvad den hed, og om det var Hardy Hansen, der havde skrevet den, erindrer jeg ikke. Og som det går mig, går det vel også andre. Som årene går, mærker vi mere og mere, at »der kan skrives mange bøger om det, vi ikke ved«; vi hører noget og læser noget, men når vi så står midt i det praktiske arbejde, opdager vi først, hvor mange huller der er, og så gælder det om med mindst muligt arbejde og bekostning at få dem fyldt.

Disse overvejelser har bragt mig på den tanke, om ikke det vilde være praktisk, om haveejerne sluttede sig lidt sammen og fandt en mand i deres midte, der havde tid og lyst til indgående at sætte sig ind i alt, hvad der vedrørte haven, og stod de andre bi med råd og dåd.

Jeg mener ikke, at der skal dannes ny foreninger dertil, men nogle at de bestående, f. eks. Husmandsforeningerne, kunde måske tage spørgsmålet op til behandling. For nærmere at gøre klart, hvad jeg mener, kan jeg tage et eksempel: Frostmåleren gør hvert år megen skade på frugttræerne; den kan bekæmpes ved at sætte limbælter på, men hvor mange får dem sat på. Jeg har ingen set endnu. Var der nu blot en, der vilde indsamle bestillinger på en tid, da larvernes hærværk var at se, og få dem uddelt i god tid om efteråret, vilde det hjælpe godt.

Der er sprøjtningen af kartoflerne; den burde også sættes i system. Og mange andre opgaver, som det vilde føre for vidt her at nævne.

Den økonomiske side af sagen må let kunne ordnes, det kan ikke betale sig at lade være. Husmandsforeningerne kunde måske yde støtte til litteratur, et lille håndbibliotek, og skoler og konsulenter må kunne hjælpe til at dygtiggøre disse ledere.

Jeg tror, at blev den her skitserede vej fulgt, vilde det hjælpe til at få et betydeligt større udbytte af haverne, end der nu fås.

Astrid Hansen,
Ellested.

Indtryk fra en Rejse i Sønderjylland.

DA vi i Foraaret fik vort Medlemsblad fra Husmandsskolen, vil de fleste huske, at Lærer Jepsen havde et lille Indlæg, om at se paa Jord i Sønderjylland. Og alle vil vist have i Erindring, hvorledes Jepsen har talt med os om at tage derned og bosætte os. Det er der muligvis ogsaa nok Grund til, da Sønderjylland jo efter sin Størrelse er ret tyndt befolket.

Turen foregik Søndag den 15. Maj. Vi samledes da ogsaa en helt pæn Flok nede i Faaborg ved Færgen. Vi kom Kl. 12 til Mommark. Derefter steg vi saa i Toget til Sønderborg. Toget, vi kørte med, er et af disse smaa, jeg vil kalde »Lilleput Tog«, og det standser ved et Utal af Stationer. Vi kom saa til Sønderborg henad Kl. 13. Med Bil gik det til Graasten, hvor Formanden for Bovrup Husmandsforening Th. Kaufmann kom med som vor Fører. Først kom vi til Graasten Landbrugsskole, hvor vi blev modtaget af Skolens Forstander, H. Hansen. Han viste os Udstykningen af Gaarden »Fiskebæk«. Der var oprettet 45 Husmandshjem. Store Gaarde er der for Resten mange af dernede i Sønderjylland, alt for mange; de kan jo umuligt faa det passet, som det skal passes. Intet er da mere naturligt, end at udstykke dem. Derved kommer Jorden jo paa de mange Hænder. Som Følge deraf kan den ogsaa blive passet bedre.

Paa Skolen blev vi beværtet med Kaffe, Brød og Kage. Og jeg skal love for, at vi spiste godt og med god Appetit. Efter at have spist, tog vi Afsked med Forstanderen, og nu gik Turen til Kidding. Det er en meget stor Gaard paa op imod 1000 Tdr. Land, og hvor vor Ledsager, der er i Bestyrelsen for Udstykningsforeningen, viste os, hvor der skulde udstykkes og hvor Ejendommene skulde ligge. De fleste af dem kunde komme til at ligge ved ret gode Veje, og det er jo meget værd. Hvor ofte ser man ikke saadanne smaa, nye Hjem ligge saaledes, at det næsten ikke er til at komme derfra eller dertil. Det er ikke behageligt, navnlig ikke om Vinteren. Efter at have set paa denne Jord, rejste vi videre til Grøngrøft, som ogsaa er en meget stor Gaard; den ligger nordvest for Graasten. Her steg vi ud af Bilen for at se paa Jorden paa nært Hold, og vi sparkede i den, og vi kom til det Resultat, at det var god, lermuldet Jord, vi havde for os. Bygningerne kunde ogsaa her komme til at ligge ved gode Veje. Nu bilede vi ned til Gaarden, hvor Forpagteren tog imod os og fortalte og forklarede os lidt om Jorden, dens Godbed m. m. Her som andre Steder blev vi hjerteligt modtaget. Derfra gik Turen til Graasten, hvorfra vi saa igen bilede til Sønderborg. Vi var ude i Byen og se os lidt om, inden vi skulde med Toget til Mommark. Men da vi kom til Banegaarden, viste det sig, at Toget var gaaet. Der stod vi altsaa og kunde ikke komme længere. Vi maatte nu se at faa fat i en Bil. Det var jo en Ekstraudgift, og det kunde vi jo takke Jepsen for! Men det faar jo være ham tilgivet. Ellers var det en dejlig Tur denne Søndag; men jeg synes nok, at der kunde have været nogle flere med.

Hermed Hilsen til alle Elevbladets Læsere, men særlig til Holdet 1926--27.

Anton Pedersen.

Paa Ungdomsrejse med Konsulent Munkegaard i Nord- og Sydslesvig.

22.—25. Juni 1927.

DEN 22. JUNI samledes ved Fyns Stifts Husmandsskole 51 unge Karle og Piger, der under Konsulent Munkegaards Ledelse skulde paa en Biltur til Nord- og Sydslesvig. Om Morgenen rullede tre store Rutebiler, pyntet med Flag, ind foran Skolen.

Vi havde faaet udleveret et lille Flag til Kendingsmærke. Da vi kørte, faldt Regnen i stride Strømme. Turen gik ud ad Landevejen efter Middelfart, med Færgeren til Snoghøj, igennem Kolding, over Skamlingsbanken til Christiansfeldt. Vi gjorde Holdt ved Brødrehusets Hotel.

Paa Hotellet bød Munkegaard os Velkommen med Haab om, at vi maatte faa nogle gode og minderige Dage sammen paa denne Tur.

Nu gik hele Selskabet hen for at hilse paa den gamle, brave Sønderjyde Finnemann. Udenfor hans Villa sang vi »I Danmark er jeg født«, og Munkegaard talte for Sønderjyderne. Da vi kom tilbage til Hotellet, var H. Fæster kommen, og han fortalte om, hvordan Christiansfeldt var blevet bygget: Grundstenen til det første Hus blev lagt i April 1773.

Vi var saa rundt i Byen og kom om til Søstrehuset, hvor vi saa Bedesalen og Herrnhutternes store Kirkesal; en gammel Søster paa 75 Aar gav en Forklaring om deres Hus og om, hvordan de levede der.

Paa Alteret var der et smukt Kunstbroderiarbejde, smaa bitte Roser, det forestillede »Den yndigste Rose er funden«. I Kirkesalen sidder Søstrene ved højre og Brødrene ved venstre Side af Alteret. Alt er holdt i den hvide Farve. Søstrene har deres egne Kendetegn, alle bærer de en lille, hvid Kappe med kulørte Hagebaand. De unge Piger har høj-røde, de gifte lyserøde og Enkerne lyseblaa Baand. Børnene har ogsaa røde, men med en større Sløjfe.

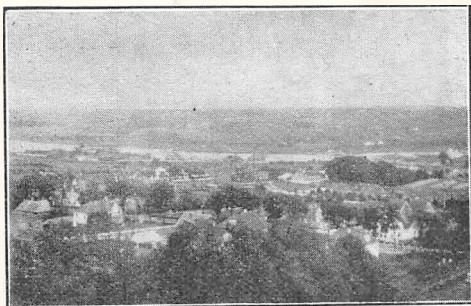
Derfra gik vi saa ud til Kirkegaarden. Ved Indgangen er der en Porthvælving, og der stod: »Det saaes i Forkrænkelsehede«; der er det ligesom i Kirkesalen: Søstrene ved højre og Brødrene ved venstre Side, og rige og fattige er lagt Side om Side, idet der ingen Familiegravsteder findes. Paa Gravene er der kun en Plade, ingen Blomster. — Christiansfeldt er den ejendommeligste By i Danmark.

Bilerne kørte os derefter til Haderslev gennem kønne Landskaber. Ved Haderslev Bygrænse blev Bilerne standset af Formanden for de sønderjyske Husmandsforeninger, Jørgen Petersen, Halk, tilligemed to af hans Sønner.

I Haderslev var vi oppe i Vandtaarnet, 175 Trappetrin højt, for at nyde Udsigten over Byen. Domkirken er meget smuk. Prædikestol og Døbefont er fra 1485. Der hang et meget kunstfærdigt Billede; naar man saa det fra venstre Side, forestillede det Korsfæstelsen, og set fra højre Himmelfarten, set midt for et tredie bibelsk Billede.

Paa Kirkegaardene saa vi Mindesmærker, rejst for de faldne Sønderjyder i Verdenskrigen. Paa ét af dem stod:

Skilt af meget bar de sammen,
Lidelser og Døden.
Husk, o Haderslev ved Dammen,
dine faldne Sønners Navn.
Sent gaar Natten, tung er Døden,
der er langt til Morgenrøden.
Løft os frelste i din Favn.

Udsigt over Haderslev.

Turen gik nu til Stokkerhoved-Udstykning, hvor vi saa et Husmandsbrug; det var bygget i F-Form.

Derfra kørte vi til Højskolehjemmet, hvor vi drak Kaffe, og vore flinke Spillemand gav os lidt Musik, hvorefter Turen fortsattes efter Aabenraa. Vi gjorde Hvil ved Resterne af en Skyttegrav, hvor der endnu var Pigtraad spændt over. Vejen gik igennem Hoptrup, hvor Lembcke skrev sin dejlige Sang: »Du skønne Land med Dal og Bakker fagre«, og den Sang passer rigtig til Omgivelserne dernede. Ligeledes var vi oppe ved det tyske Monument paa Knivbjerg. Da vi naaede Aabenraa svingede Bilerne ind paa Pladsen foran »Folkehjem«; første Dags Rejse var forbi, og vi kom hurtigt til Aftensbordet. Ved Bordet bød Jørgen Petersen, Halk, os hjertelig Velkommen til deres Landsdel. Munkegaard talte for de sønderjyske Gæster.

Stokkerhoved.

Om Aftenen samledes vi alle i Festsalen, hvor Jørgen Petersen og Sekretær Hansen fortalte om deres Oplevelser i den store Verdenskrig. Munkegaard takkede disse brave Sønderjyder for den store Gæstfrihed. Natten tilbragtes paa »Folkehjem.«

Torsdag Morgen skinnede Solen igen; alle var tidlig paa Benene og

ude for at se Byen. Efter Morgenkaffen tog vi Afsked, og Rejsen gik nu til Dybbøl, hvor vi holdt en lille Hvil.

Derefter tog vi til Bøffelkoppel, hvor vi nedlagde en signeret Krans paa den bekendte Grav, hvortil Holger Drachmanns Sang: »De vog dem, vi grov dem«, knytter sig.

Nu kørte vi til Graasten, hvor vi saa os om i Byen, førend vi tog ud paa Landbrugsskolen, hvor vi spiste til Middag. Medens en Byge drev over, fortalte Forstander Hansen os lidt om Skolen, og vi var en Rundtur over det hele inde og ude. Efter at vi havde takket for Gæstfriheden, rullede Bilerne os til den bekendte Broager Kirke med de to Taarne. Hen paa Eftermiddagen titter Solen atter frem, og vi kører nu til Rønshoved Højskole. Det er en gammel Bondegaard, der er lavet til Skole, den ligger vidunderlig med Haven til Fjorden. I Skolegaarden blev vi modtaget af Forstander Aage Møller, der bød os Velkommen. Straks kom vi en Tur i Haven for at nyde Udsigten over Fjorden. I Foredragssalen gav Forstanderen en Skildring af Skolens Historie. Til Slut sang Eleverne for os, og vi tog Afsked med dem, udbragte et Leve for Skolens Fremtid og kørte langs med Græsen til Krusaa.

Her deltog vi i en Skt. Hansfest hos Gartner Sams. Redaktionssekretær Jensen, Flensborg, holdt et udmærket Foredrag. Efter Foredraget samledes vi alle i Haven, hvor Krusaa Sangforening sang, hvorefter der var

Friluftsteater, førend der blev tændt Baal paa Højen. Alle blev indbudt til Rødgrød før vi skiltes.

Ved Middagstid takkede vi for Gæstfriheden og gik til Grænsen for at faa vore Papirer i Orden. Vi kørte til Flensborg, hvor vi var om Natten i Ungdomsforeningens Hjem.

Fredag Morgen ved 7-Tiden kom vor Fører, Hr. Jensen, Flensborg. En, to tre i Bilerne og afsted ud til Duborg Skolen, hvor vi var sammen med 300 danske Skolebørn til Morgenandagt. I Skolens store Samlingsaal var der to store Malerier »Hagbart og Signe«. Paa Talerstolen stod: »Mordersmaal er vort Hjertesprog«, og paa Balkonen stod: »I hver Barnesjæl paa Jord er der lagt en Kærne til en Blomst med himmelsk Flor, herlig som en Stjerne«. Fra Duborg Skolen havde vi en dejlig Udsigt ud over Byen med de stejle Gader; dette vidunderlige kan ikke beskrives, men skal ses med egne Øjne. Derfra tog vi ud til Kirkegaarden, hvor vi nedlagde Kranse paa Rigsdagsmændene Gustav Johannsens og Jens Jessens Grave. Der er Hastværk, og vi kører ud af Flensborg med Udsigt over til Duborg Skolen og ned over den ny Banegaard, der er under Bygning;

ligeledes kommer vi forbi den store Marinestation. Turen gaar nu ud til det smukke Lyksborg Slot. Den smukke Natur, de store Kæmpetræer og Bølgernes Plasken mod den gamle Slotsmur, fryder alle.

Snart ruller Bilerne ad Isted til. Fra Vejen kunde vi se Jaruplund dukke op, og Bilskov Kro, hvor der blev holdt Krigsraad før Istedslaget. Vi var ogsaa ved Oversø Kirke. Medens vi kører fortæller Jensen, at een af »De sønderjyske Piger« ligger begravet der, men Graven kendte han ikke.

Ved Isted Kro blev vi modtaget af Lærer Jørgensen, Slesvig. I Isted By saa vi ud over Enge og Moser, og Øjet følger Vejen fra Øvre-Stolk til Grydeskov. Her var det, at Schleppegrell og Læssøe faldt i 1850. Naar vi staar paa disse minderige Steder, oplever vi et helt Stykke af Danmarks-historien.

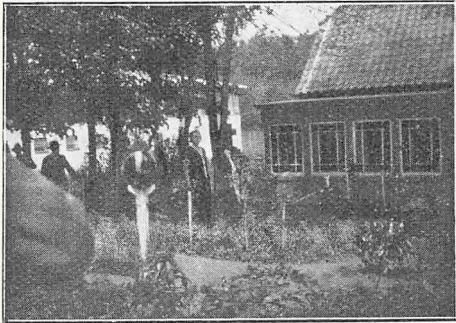
I Slesvig, Rosernes By, er det smukt med alle de dejlige Slyngrøser op ad Husene; der er mange store Rødtjørnstræer langs Gaderne. Vi var ude ved den store Idrætsplads og nede ved Slien. Domkirken var vi ogsaa inde at se; Altertavlen var udskaaret i et Stykke Træ, og der er arbejdet paa den fra 1514—1525 af H. Stygmann. Man glemmer ikke Indgangen til denne Kirke; de tre mægtige Søjler ved hver Side og det store, halv-runde Billede oven over. Uden om Kirken er der en Svalegang, hvor Munkene har gaaet i fordums Tider.

Nu skulde vi ud til Dannevirke for at se den gamle Vold. Desværre

Folkøhjem.

kunde Bilerne ikke køre helt derop, og vi tog saa ind til Slesvig igen, til Slesvighus. Om Aftenen var der kommet nogle Slesvigere for at være sammen med os Fynboer. Der blev talt af Hr. Jensen, Lorentzen og Munkegaard.

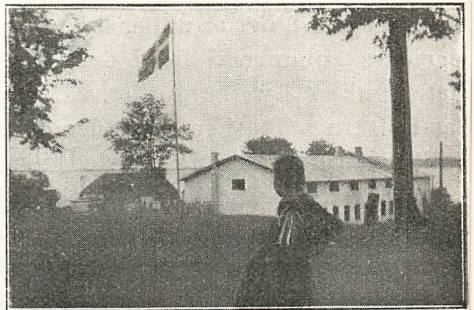

Bøffelkoppel.

Efter Talerne blev Salen ryddet, vore flinke Spillemand tog atter fat med Musikken, og Dansen begyndte. Før vi skiltes fra disse gæstfri Folk takkede Fynboerne dem for Gæstfriheden, og vi udbragte et Leve for Sydslesvigerne. Om Natten var vi indlogeret i Slesvighus.

Lørdag havde vi en lang Køretur. Vi gjorde Holdt ved en Runesten og et Monument oppe paa Dannevirke, hvor Harald Blaaland nævnes: »Thi han vandt sig Danmarks Rige«. Fra Kongshøjen havde vi en dejlig Udsigt ind over Slesvig og til Højbroen nede ved Rendsborg. Turen fortsattes efter Frederiksstad, det er et helt Stykke Holland, og med Forventning ruller vi op paa det store Torv, saa Byen og var oppe paa et Dige, der følger Ejderstrømmen, Danmarks gamle Grænse. Der er gamle hollandske Bygninger med Gavlen ud til Gaden. Paa Gaden er brogede Fliser.

Nu gaar det mod vest igennem det nye Ejdersted. Brede Grøfter mellem Græsmarkerne, og saa langt Øjet kunde se, var der Køer og Faar paa Markerne. Kreaturerne kommer paa Græs om Foraaret for at fedes. Naar Efteraaret kommer, drives de syd paa til Marked for at sælges. Vi kører til Garding og ud til Vesterhavet til et Badehotel. Hvor var det frisk og godt derude ved Stranden, og vi kunde gaa langt ud paa Havbunden, da der var Ebbe; men langt ude bag Sandbankerne begyndte det at blinke, saa Havet var paa Indmarch igen.

Rønshoved Højskole.

Derfra begyndte saa Hjemturen. Hurtig gaar det efter Flensborg, hvor vi spiste til Aften i »Hjemmet« igen.

Nu var det sidste Gang, vi var samlet alle sammen, og vi takkede Hr. og Fru Jensen for det store Arbejde, de havde haft med Fynboerne, og som Tak overrakte vi Fru Jensen en Sølvske. Ved Midnat tog vi Afsked med Flensborg.

Saa kørte vi hele Natten og kom tidlig Søndag Morgen til Snoghøj og kom straks med Færgen over til Fyn og videre til Odense.

I Odense takkede vi Munkegaard, vore Spillemand og Chaufførerne.

Et Hurra rungede, og hele Selskabet blev spredt for alle Vinde. Alle følte, at det havde været en god og fornøjelig Tur, hvorfra vi tog mange Minder med tilbage til vort daglige Arbejde.

Glædelig Jul og et godt Nytaar ønskes Bekendte fra Husmandsskolen.

Ingeborg Andersen,
Tolvshave.

Elevmødet 1927.

NAAR Eleverne efter endt Skoleophold drager hver til sit, lyder det ofte, som den sidste Afskedshilsen: »Vi ses igen ved Elevmødet!«

Den talrige Skare, der Aar efter Aar møder til denne Fest, beviser ogsaa, at Skolen og Kammeraterne ikke er glemt, selv om der er kommen mange Dage og mange Miles Afstand imellem. Naar alt kommer til alt, er det vel ogsaa saaledes, at det er Tiden *efter* Skoleopholdet, det rigtig skal vise sig, hvad Undervisningen og Kammeratskabet har været værd. En Del bliver der dog altid, som til Trods for Lysten ikke kan løsrive sig fra de hjemlige Forhold, saa de kan samles med gamle Venner ved det aarlige Stævne paa Husmandsskolen. Omtalen af Elevmødet skal da særlig være tilegnet disse gamle Elever, hvis Tanker søger hertil efter gode og lyse Minder uden selv personlig at kunne være med.

Nu ved jeg nok, at et Referat kun er en daarlig Erstatning for selv at være til Stede ved Festen. De personlige smaa Oplevelser under Samværet — »kan du huske det og det?« — kan ikke gengives her. Der kan fortælles om Underholdningen, men den egen Følelse, der kan fremkomme paa et kært Sted mellem gode Venner, kan ikke beskrives, det maa enhver selv opleve.

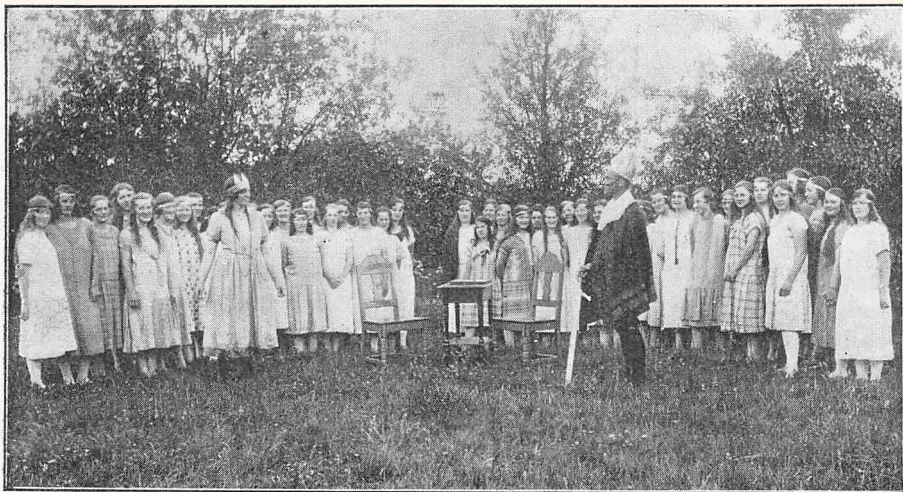
Som Vejret har været i denne Sommer, var det naturligvis med en vis Spænding, at der bejledes til Vejrprofeternes Gunst, fra Skolens Side, hvor Forberedelserne skulde gøres, og sikkert ogsaa fra mangen gammel Elev, der havde planlagt en Cykletur med Husmandsskolen som Maal. For en Sikkerheds Skyld havde Konsulent Pallesen saaledes foranstaltet en Planteavlsudstilling m. m. i Maskinhallen, hvor alle Gæsterne i Tilfælde af Regnvejr tørskoede kunde studere belærende Demonstrationsmateriale af forskellig Art.

Den første Elevmødedag begyndte da ogsaa med det sædvanlige Regnvejr; men da Flaget ved Middagstid gik til Tops som Velkomsthilsen, kunde Solen ikke længere holde sit Smil tilbage, og Humøret gik straks nogle Grader til Vejrs.

Da den kendte Lyd af Klokken kaldte til Samling i den store Foredragssal, bød Forstander Lange velkommen, hvorefter Lærer Kjeldsen holdt Foredrag om Gandhi; Referatet heraf gengives andet Sted i Bladet. Fru

Lange talte derefter om, hvordan Poesi og Arbejde bør være knyttet til hinanden, om hvorledes, naar man forstod at tage Skønheden ind i det daglige Arbejde, det ikke alene berigede en selv og ens Omgivelser aandelig set, men hvordan det ogsaa ligefrem satte sit Præg paa det praktiske Arbejde til Fremgang og Udvikling for det med.

Da hele »Familien« derefter var blevet forsynet ved Aftensbordet, bød det igen paa Underholdning i Foredragssalen, hvor »Prinsessen sad i Højeloft med Haanden under Kind«. Men Prinsessens Ensomhed blev afbrudt,

»Jeg er den bedste Kongesøn«.

da »der kom saa favr en Gangerpilt og tittede derind«. Den gamle, men evigunge Kæmpeviser om Spil og Kærlighed fik en smuk Udførelse, og Stemningen forøgedes ved, at »Sommerpigerne« sang Omkvædet. Da Prinsessen og Gangerpiltten var forsvunden, gik Tæppet op for Holbergs udødelige »Erasmus Montanus«. Det var jo noget af et Vovestykke at spille klassisk Komædie. Men det maa siges, at det lykkedes. Sammenspillet var udmærket, og baade Stykkets Hovedroller (Per Degn, Erasmus og Jakob) og de mindre var i gode Hænder. Bifaldet var da ogsaa højlydt.

Endelig — før det sidste Dagslys var forsvundet, samledes alle paa Festpladsen, hvor »Roselil« og »Hr. Peder« gik i »Urtegaardens Læ«, hvor de fandt »en Guldring paa hvert et Træ«. Det var naturligvis et voveligt Eksperiment at opføre en Elskovsscene en Midsommeraften, hvor saa mange unge var samlede, men det forløb godt og blev en værdig Afslutning paa Lørdagens Begivenheder.

Søndagen begyndte med Generalforsamling i Elevforeningen, hvor forskellige Spørgsmaal drøftedes, men herom findes nærmere andetsteds.

Ved det festlige Middagsbord blev der bragt Hilsener fra gamle Bekendte og afsunget Sange, hvoraf én forfattet til Dagens Anledning. Umiddelbart derefter vistes Gymnastik med ca. 50 Elever paa den store Græs-

plæne, og det vandt udelt Interesse at se den store Floks smukke Øvelser og Sanglege, der tog sig særdeles vel ud i de frie Omgivelser.

Eftermiddagsmødet indlededes med en Tale af Forstander A. Vedel, der gav en Skildring af Folkesangens Udvikling i de sidste Hundrede Aar og dens Betydning for det danske Folk. Der blev givet en Omtale af vore betydeligste Forfattere af Folkesange i Forbindelse med, hvad der særlig maatte kendetegne en Sang, for at den kunde faa Indpas hos det almene Folk. Sluttelig gav Taleren en Oversigt over de forskellige Udgaver af Sangbøger,

«Hr. Peder . . . lyttet med List».

deres Fremkomst og Udbredelse, ledsaget af nogle kritiske og orienterende Bemærkninger.

Forstander Lange, der var Dagens sidste Taler, fortalte Indtryk fra sin Rejse i England. Der henvises til Artiklen herom.

Endvidere skal det nævnes, at Eleverne dansede Folkedanse, iklædt Nationaldragter, under Ledelse af Lærer Jepsens Kæreste, Asta Korsager, der sidste Sommer underviste deri. Alle Deltagerne var vist enige om, at der vanskeligt kan tænkes en smukkere Afslutning paa en Fest, end disse friske Pigers livlige Udførelse af de smukke, gamle Danse.

Ja, der kunde fortælles meget mere endnu, men jeg skal slutte med at nævne: Udstilling af Elevernes Haandarbejde, mange fine og smagfulde Broderier og fikse Kjoler. Udstilling i Skolekøkkenet af en dejlig Kransekage og andre Lækkerier, som det smukke Køn frister Mændene med. Sangkoret, der lejlighedsvis bidrog til Underholdning.

Da Tiden var kommen, enhver skulde drage til sit, takkede Kr. Lindstrøm paa Elevforeningens Vegne Forstanderparret og hvem andre, der havde hidraget til, at det var blevet et Par gode Dage, saa Deltagerne kunde tage Humør og frisk Mod med derfra hjem til det daglige Arbejde.

Magne Kjærgaard.

Hilsener.

Kære gamle elever! Nu har jeg andet steds i bladet skrevet om vor Amerika-rejse, men I kan tro, at var det interessant at komme ud, så var det ikke mindre godt at komme hjem igen, og vi fik en festlig modtagelse af alle på skolen fra den mindste til den største. Det tager lang tid for et brev at nå Amerika: vort sidste brev var fra 27. August og vi kom hjem 23. September; i mer end en måned havde vi intet hørt, der kan ske meget på en måned. Knæene var heller ikke helt fri for at ryste under mig, da jeg nåede Odense banegård, men det lettede, da jeg opdagede to små fyre med store forundrede øjne og »faster« ved siden.

Her hjemme stod hele skaren på trappen: da vi rullede op for døren sang de så det rungede efter »I alle de riger og lande«. — Senere stod den på kransekage og festsange i dagens anledning. Ja man kan sagtens komme hjem, når alt er smil og sang.

Nu er vi godt igang med vinterarbejdet og hygger os med vor nye karlesflokk. Den 5. Januar samler vi vore elever efter juleferien, og vi håber den aften at se så mange som muligt af vore gamle elever, vi samles i den store sal ved 6-tiden. Og så glædelig jul allesammen, nær og fjern. De bedste hilsner *Leila Lange.*

*

*

*

Haraldsgade 4, København.

Hermed mine hjerteligste Hilsner med mange gode Ønsker for Julen og det kommende Aar.

*

*

*

Eders *Elise Hansen.*

Husmandsskolen. Julen 1927.

Hilsen til Venner med Ønsket om en glædelig Jul og et godt Nytaar.

Asta Korsager, Jens Jepsen, Ragnhild og Magne Kjærgaard.

*

*

*

Husmandsskolen. Julen 1927.

Kære gamle Elever og Kammerater! Ja! Nu nærmer Julen sig med stærke Skridt, og vi maa tænke paa at sende vor lille Julehilsen ud her igennem Bladet. Glædelig Jul! og et rigtig godt nyt Aar er da mit Ønske til Jer alle og Tak for det, der svandt! Tak til dem, der paa en eller anden Maade havde fundet ud af, hvornaar det var min Fødselsdag og glædede mig med en Hilsen! Denne Fødselsdag fejres jo ellers i al Stilhed paa en Tid, da der ingen Elever er her paa skolen; men jeg fik dog, som I andre plejer, min tale (meget smuk) af Jepsen, og Morfar fortalte et lille Træk fra Møens Historie, som altid meget interessant, og gav mig sine bedste Ønsker. Efter at Chokoladen var drukket, sang og legede vi meget hyggeligt et Par Timers Tid. — Her paa Skolen gaar Livet sin vante Gang. Vi har Lejlighed til at følge med i Begivenhederne gennem »Skarpretteren«, det grufulde, men ikke helt uberettigede Navn paa Avisen; der faar man jo, som I ved, alle de vigtigste Begivenheder i en let forstaaelig Form. — Vi kan rose os af at have berømte Navne her paa Skolen i Vinter! Jeg vil blot nævne Fyrtaarnet og Bivognen for ikke at tale om Professoren! Derfor kan I jo nok tænke, at der er nogle storartede Diskussionsaftener; det kniber med at blive færdig Lørdag Aften. Noget særlig Nyt er her ikke; vi har, som da I var her, haft Besøg af en hel Del Udlændinge! En af dem, en Inder, fortalte en Søndag Aften paa engelsk om Forholdene i sit Hjemland. Lange oversatte efterhaanden; det var meget interessant for os at være med til. — En anden Søndag Aften drak vi alle Kaffe i den festligt pyntede blaa Skolestue sammen med et Par svenske Gæster, som var her for at studere Smaabrug, og det var mærkeligt paa Grund af Damernes sociale Stilling. Den ene var nemlig Friherreinde og ejede et Gods paa ca. 600 Tdr. Land, den anden var Skolebestyrerinde af en Skole oprettet paa Godset, hvor Undervisningen næsten udelukkende var Samfundskundskab. Damerne var om Eftermiddagen med Langes paa Nislev, hvor

de besøgte nogle af Nybyggerne, og de endte saa her med bevæget at takke for alt det gode, de havde oplevet. Friherreinden, Frk. Tamm, udtalte til Slut paa en meget smuk og beskeden Maade, at hun vilde rejse hjem til Sverrig med de bedste Indtryk herfra og arbejde for at saa mange som muligt maatte faa Gavn af Sverrigs Jord. Hun havde forøvrigt begyndt at udstykke sin store Gaard, men der var Vanskeligheder, da det kneb at finde nogle Folk, der var kvalificerede til at overtage de nye »Steder«. — Jeg synes, det maa være en Trøst og Opmuntring for Nybyggerne her, selv om de mange Gange sidder haardt i det nu, at de bliver beundret og set op til af Folk fra fremmede Lande og bliver brugt som Mønster. — Hvad er det Forstanderen har været kaldt til England og Amerika for? Det er for at lære Folkene der, hvorledes vore unge Mennesker herhjemme kan og vil arbejde med deres efter disses Mening utrolig lille Ejendom, og faar saa gode Resultater ud af det. I Tyskland arbejdes der stærkt for at skabe lignende gode Kaar for Smaa-brugerne; de har nemlig været meget daarlige og kun paa Grund af den Dygtighed og Nøjsomhed, de udviser, er det muligt for dem at eksistere. De har som Regel kun et meget lille Stykke Jord og mange Gange kun i Forpagtning for en høj Afgift; derfor drives der ogsaa Havebrug i stor Stil med Drivhuse, Transporthave osv. og Jorden bringes til at give indtil 3 Afgrøder paa en Sommer. Det var meget interessant og lærerigt for os at se dette paa vor herlige Cykletur i Tyskland i Sommer. Jeg vil varmt anbefale Jer, som kan, at se at komme med paa en lignende Tur engang; det er efter min Mening noget af det bedste, jeg har været med til — det udvider ens Horisont som intet andet! Der er Tale om, at tyske »Kleinbauern« til næste Sommer vil komme her og besøge os; maatte de da faa en lige saa gæstfri Modtagelse og et lige saa godt Indtryk herfra, som vi fik der! De bedste Hilsener sendes I alle fra

Margrete Hjelme.

* * *

Aakirkeby, Bornholm, d. 5. Decbr. 1927.

På roearbejde i Finland. Vi var fire kammerater fra husmandsskolen, der sidste sommer var i Finland for at deltage i roearbejde, og jeg vil gerne fortælle lidt herom. Rejsen gik fra København d. 11. juni, direkte til Helsingfors. Der fik vi passet stemplet og bagagen eftersat, hvorefter vi fik adressen på den gård, hvor vi skulde arbejde, og kørte til vor fremtidige arbejdsplads. Vi kørte ca. 60 km med toget til en station, som hed Sjundea, og hvor gårdejerne var til Stede for at hente os. Jeg kom på en gård, som hed »Svidja«, der var på 1600 td. land. Ejeren talte flydende svensk, så det var nemt at forstå ham. Mine kammerater kom til at arbejde i nærheden.

Roerne var kun meget små, da vi kom derop, det frøs også 3° den første nat, vi var der. Det varede dog ikke længe, inden vi fik rigtig sommer. Jeg rensede 8 td. land med hest, før jeg begyndte at tynde roerne ud.

Hvad folkene angår, var de meget flinke imod os, og jeg havde det særdeles godt, så for den sags skyld kunde jeg godt være blevet deroppe, men man tjener jo ikke så meget. Ejeren spurgte mig, om jeg vilde komme igen til næste år, men det tror jeg ikke, jeg gør, for der går jo en hel sommer ved samme lejlighed.

Selve landet er meget naturskønt, det er næsten det samme som her på Bornholm med bakker og dale, skov og klipper. Jeg vil tilråde alle, som har lyst og lejlighed at tage en tur derop, da det aldrig glemmes. En så billig udenlandsrejse får man næppe på anden måde, og jeg vil tilråde de ny elever på husmandsskolen at tage en tur derop, så vidt det er muligt, det vil I ikke fortryde. — Glædelig jul og godt nytår til alle elevbladets læsere og en speciel hilsen til årgang 1926—27.

Johannes K. Viborg.

* * *

Guldbjerg, i Novbr. 1927.

Når vi, der har været Elever på Husmandsskolen, engang imellem lader Tankerne gå tilbage til Skoletiden, er det jo naturligt, at vi også kommer til at spørge

os selv, hvad Udbytte vi fik af Opboldet der. Her kan da én pege på et, en anden på noget helt andet, der siden har gavnet dem, det bliver tit noget helt forskelligt, da hver jo møder med sine Krav og Forudsætninger, og derfor også rejser fra Skolen med ulige Udbytte.

Imidlertid er der noget, som jeg håber er fælles for os alle, dette, at vi i den Tid, vi var på Husmandsskolen, blev hjulpen til at få Arbejdsglæden forøget, både da og ikke mindst siden. Det er jo nemlig således, at jo mere Forståelse af Arbejdet og dets Formål, der ligger bag den ydre Dygtighed, og jo mere vi føler at kunne bære et Ansvar overfor Opgaven, desto større Arbejdsglæde får vi. Det er jo ikke altid, at den største Arbejdsglæde ligger i selve Resultatet. Ofte er Tilblivelsestiden den rigeste. Spørg en Fader eller en Moder; og de vil måske sige, at da Børnene var små, og alle Muligheder udviklede sig, da oplevede de en Glæde, der ingensinde blev større — eller spørg en Gartner, og han vil svare, at dette at følge Plantens Vækst fra den første spæde Spire ofte gav ham mere Glæde end selve Frugten.

Skal et nyt Hjem dannes, en Virksomhed oparbejdes, da kan det ofte betyde strengt Arbejde og Savn på forskellige Måder; Målet er måske noget; men også den Tid, da vi kæmpede os frem imod det, der syntes så langt ude, havde sin Glæde. Og således går det vel overalt, hvor et godt Arbejde gøres, der kommer også Arbejdsglæden, den bliver rigere, jo mere vi magter Opgaven, og jo mere vi nemmer af det, der ligger bag ved, des mere får vi Del i det, der hedder Forståelsens Glæde.

Mon ikke »Husmandsskolen« blev en Hjælp for os til at nå noget af dette?

En rigtig venlig Hilsen og Tak til hele Lærerpersonalet og alle Kammeraterne, specielt dem fra sidste Vinter, samt mine bedste Ønsker om en glædelig Jul og et godt og lykkeligt Nytår.

Holger Lihn, Nordskov.

Glædelig Jul og alt godt ønskes i det nye Aar.

Ebba Madsen.

Kældernæs Skov, i Oktober 1927.

Kære Venner fra Vinteren 1922—23! Nu da Julen staar for Døren, synes jeg, der skulde en lille Hilsen med til mine Lærere og Kammerater, specielt til Vennerne fra Nr. 13 og 15 med Ønsket om en glædelig Jul og et godt Nytaar. Paa Gensyn til Elevmødet.

Lund Christiansen.

Fuglse, November 1927.

Kære Kammerater! Nu da Julen nærmer sig og med den Tiden for Elevbladets Komme, vil jeg hermed sende mine bedste Ønsker om en glædelig Jul og et godt Nytaar, samt mange Hilsner til Lærere og Kammerater fra 1925. Jeg er blevet ked af at sælge »Basser« og er blevet Husassistent og Syerske herhjemme hos mine Forældre. Jeg kunde ikke faa nogen Plads, jeg syntes om, og Lønnen er jo ogsaa snart saa langt nede, saa der er ikke ret meget ved at have Plads.

Hvis I nu ikke allesammen var saa langt væk, kunde I vente mit Besøg af og til i Vinter, saa vi kunde opfriske gamle Minder. Der er noget i det Vers, Munkegaard holdt saa meget af:

Der er Blomster, som i Hast ej blegner,
der er Minder, som kan aldrig dø.
Minder, som i Sindet fast sig tegner
stormer det end vildt paa Livets Sø.

Eders Gertrud Nielsen.

Svenstrup, i Oktober 1927.

Kære Kammerater Sommeren 1925. Nu nærmer sig Julen, og jeg vil derfor bede alle mine Kammerater og Bladets Læsere modtage Ønsket om en rigtig god

og glædelig Jul samt et godt Nytaar. Jeg har nylig haft Besøg af Ingeborg Andersen, Tolvshave, og der blev drøftet mangt og meget fra vor kære Skoletid. Nu haaber jeg at se rigtig mange Julehilsner fra Aargang 1925. Til Slut sendes de bedste Hilsner.

Eders *Margrethe Nielsen*.

* * *
»Carlstorp«, Gentofte, d. 4. Novbr. 1927.

Kære Venner! Da vi nu nærmer os Julen, og det lakker ad den Tid, da Elevbladet skal udkomme, vil jeg gennem dette sende en Hilsen til Eder alle.

Haaber at 24-25erne vil skrive flittigt i Elevbladet, af 67 maa der altid være nogle, der rører paa sig. Glædelig Jul og godt Nytaar ønskes Eder alle af

Ingemann, Aargang 1924-25.

* * *
Mosevej, Ballerup.

Med faa Linier vil jeg sende alle Elever fra 1925-26, Lærersonale og alle Bekendte fra Husmandsskolen min bedste Hilsen og Ønsket om en god Jul og et godt Nytaar fra

Svend Nielsen. (Smørum).

* * *
Raageskov, d. 11. Novbr. 1927.

Kære Kammerater. Nu er det snart ved at være paa den Tid, da vi skal skrive et Par Ord for at faa dem i Elevbladet som Julehilsen. Det er nu snart længe siden, at vi gamle Elever fra 1924-25 var paa Skolen, der har jo været mange siden den Tid. Jeg synes, at der kunde godt være lidt flere af os, der kunde sende en Hilsen, end der er. En særlig Hilsen til Lærer Jepsen, som var vor Fører paa den lange og dejlige Cykletur i Tyskland sidste Sommer. Jeg kan bare ikke forstaa, at der ikke var flere med. Hvis Jepsen kalder paa os til en Tur et andet Sted, vil jeg anbefale jer at tage med, for vi faar ligegodt noget at se og undre os over, da der er stor Forskel paa meget af det herhjemme og ude i den store Verden. Hilsen til alle Bekendte fra Skolen og Deltagerne i Cykleudflugten.

Edmund Møller.

* * *
»Liselund« pr. Ørbæk, d. 11. Novbr. 1927.

Ønsker en god og glædelig Jul og godt Nytaar med Tak for det gamle; hils alle Kammerater og Bekendte fra Husmandsskolen.

Aksel Thomassen.

* * *
Asfærg, i Novbr. 1927.

Gennem disse Linier ønskes alle Elevbladets Læsere, og særlig Elever og Lærersonale fra 1925 en rigtig glædelig Jul og et godt Nytaar. Jeg tænker tidt paa den Tid, vi tilbragte paa Skolen, det er jo snart længe siden. Jeg har skiftet Plads og er nu i Asfærg Bageri. Hvor bliver vor Vandrebog af? Jeg gaar og længes efter den, den er forhaabentlig ikke gaet helt i Staa. Venlig Hilsen.

Olga Jensen.

* * *
Øhm pr. Roskilde, Novbr. 27.

Kære Venner og Kammerater fra 23-24. Denne Gang maa jeg have en Hilsen med i vort Blad, der kommer ikke ret mange fra vort Hold. Som nogle af jer nok ved, købte og overtog jeg en Ejendom paa 12 Tdr. Land den 11. April 24. Den har jeg endnu, om ogsaa det kniber haardt. Ifjor Sommer mistede jeg for 1000 Kr. Fedesvin paa en halv Dag af Foderforgiftning, da var jeg ved at gaa bag af Dansen. Jeg er stadig Eneboer og Ungkarl, det er lige ved at blive trist nok. I kan tro, at Sangbogen maa holde for om Aftenen. Mon Vandrebogen er forulykket paa sin Vandring til de forskellige Landsdele? Ihændehaveren bedes snarest sætte den i Virksomhed igen. Nu vil jeg slutte med Ønsket om en rigtig glædelig Jul og et godt og lykkebringende Nytaar til alle dette Blads Læsere. Venlig Hilsen.

Carl Fr. Sørensen.

Møen, Knarreborg, November 1927.

Kære Veninder og Bekendte fra Husmandsskolen! Mine bedste Hilsner og Ønsker om en glædelig Jul og godt Nytaar til alle Bladets Læsere og mine Veninder fra Sommeren 1925.

Hansine Petersen.

Samtidig sendes de bedste Hilsner fra min Søster, *Karen Petersen*. (Knarreborg) til alle hendes Veninder og Bekendte fra Sommeren 1922.

Bagnkop, d. 15. Oktober 1921.

Venlig Hilsen og Ønsket om en glædelig Jul samt et godt Nytaar for gamle Kammerater fra Sommeren 1925.

Ellen Munk. Poul Jørgensen. Inger Hansen. Gerda Petersen Astrid Spendsen. Langeland.

Et lille Pust fra Langeland med Hilsen og Ønsket om en glædelig Jul til alle gode Bekendte, mest til Sommerpigerne fra 1923. Haaber I har det godt. Vi to har det udmærket.

Ellen og Marie.

Husmandsskolen, d. 7. December 1927.

Kære alle! Vi er her paa Skolen endnu og har det godt og oplever meget, som vi godt kunde fortælle jer noget om; men vi mener, at I hellere selv skulde komme herud og være med noget tiere. Vi ser næsten aldrig nogen af vore Kammerater fra Sommeren 1922 og 26. I har helt svigtet os herude paa Skolen. Nu vil vi haabe, at vi faar den Glæde at se rigtig mange af jer til Julesammenkomsten. Glædelig Jul og godt Nytaar ønskes alle Venner og Kammerater fra

Vita og Steffi.

Cykelforretningen, Hvilsum pr. Hobro, Novbr. 1927.

Kære Kammerater og Venner fra Somren 1926. Nu er der saa atter gaet en Sommer og Julen nærmer sig med raske Skridt. Jeg haaber at se en Mængde kendte Navne i Elevbladet denne Gang. Jeg blev gift den 7. Maj, og vi har en mindre Lejlighed her i Nærheden af min Mands Forretning. Vi holdt Bryllup paa Fyn, og derfor kunde jeg desværre ikke komme derover igen til Elevmødet, men jeg tænkte meget paa jer i de Dage. Hermed vil jeg ønske eder alle, baade Lærere og Kammerater, en rigtig glædelig Jul og et godt Nytaar. Skulde nogen af jer faa Lyst til at tage en Tur her omkring, skal I altid være velkomne i vort lille Hjem. Venlig Hilsen til jer alle, en speciel Hilsen til »Vendelboerne« fra min Mand.

Anna Elise, Gundestrup.

Til sommereleverne 1916. Kun en hilsen denne gang. Jeg har haft meget travlt i sommer, men nu er jeg kommen hjem på grund af min mors sygdom og bliver hjemme foreløbig. Hvordan mon vore vandrebøger har det? Har de mon »lagt op«. Det er nu over 2 år siden jeg så den sidste. Kunde Karen Frisenberg og Marie Jakobsen ikke sende et kort til dem I plejer at få dem fra og bede dem lade budet gå videre til det træffer på, ja var det ikke »Flyveren«, for de kan vel ikke være helt forulykkede. Og så vil jeg ønske jer alle en rigtig glædelig julefest, også vennerne i Hygum fra 25—27.

Astrid Hansen. Ellested.

Askov, 7. November 1927.

Nu er det atter mod Juletiden og vor Budbringer »Elevbladet« maa ud til den kendte Kreds, som interesserer sig for Husmandsskolens Ve og Vel, Som gammel Elev skriver jeg disse Linier og tænker da paa disse Linier af Sangen, som synges her paa Skolen, »Hvad er denne Brydningstime? er den Skumring eller Gry?« I denne for mange Meunesker i økonomisk Henseende saa alvorlige Tid, maa man oprigtig ønske, at Bunden er naaet paa den økonomiske Krise. Naar vi følger lidt

med, faar vi et Begreb om, hvordan der arbejdes, hvordan Ungdommen forbereder sig til den store Dyst, til Indsatsen i Kampen for Tilværelsen. Det maa haabes, at den Ungdom, der ved Slid og ofte stor Bekostning arbejder sig frem til Kundskaber og Dygtighed.; — for denne Ungdoms Skyld maa vi alle haabe og tro paa, at bedre Tider maa oprinde, — at det maa gry. Tak for i Sommer. Og en Hilsen og Tak til Bekendte i og udenfor Skolen. Glædelig Jul, godt Nytaar fra

Lars Knudsen Bryllebo,
Folkehøjskolen, Askov.

Elevforeningens Regnskab

fra 4. Juli 1926 til 2. Juli 1927.

Indtægt:		kr. Ø
Kassebeholdning 4. Juli 1926		1464 39
Indvundne Renter		58 88
Medlemsbidrag og Portogodtgørelse		2076 95
	Ialt...	<u>3600 22</u>
Udgift:		
Foredragsudgifter ved Elevmødet		120 00
Frimærker		536 50
Trykning af Medlemsblad Nr. 41 ÷ Rabat		921 64
do. do. Nr. 42		466 55
Fragtbreve		90
Hjælp ved Udsendelse af Bladet		16 00
Formandens Løn		50 00
Redaktørens Løn		10 00
Kassebeholdning 2. Juli 1927		1478 63
	Ialt...	<u>3600 22</u>

Kristen Lindstrøm.
Formand og Kasserer.

Ovenstaaende Regnskab er os Dags Dato forevist. Bilagene stemmer med Regnskabet og Kassebeholdningen fandtes til Stede. Der var intet at bemærke.

Husmandsskolen, d. 2. Juli 1927.

Niels Sørensen.

Frits Hansen.

Elevforeningens Generalforsamling.

SØNDAG den 3. Juli 1927 Kl. 10 Formd. afholdtes Elevforeningens aarlige Generalforsamling. Til Ordstyrer valgtes Niels Sørensen, Højstrup.

Formanden aflagde Beretning og oplæste Regnskabet.

Af Beretningen fremgik det, at Medlemsantallet er 885, en Fremgang paa 9 Mdl. Regnskabet balancerer med 3600 Kr. 22 Øre. Kassebeholdningen var 1478 Kr. 63 Øre en Fremgang fra forrige Aar paa 14 Kr. 24 Øre.

Kristian Nielsen, Højstrup, mente Tiden var inde til Nedsættelse af Medlemsbidraget, og der førtes nogen Forhandling herom. Formanden mente ikke Medlemsbidraget kunde nedsættes nævneværdig, hvis den nuværende Kassebeholdning og

Bladets Størrelse skulde bibeholdes med mindre Nedsættelsen havde en Forøgelse af Medlemsantallet til Følge. — Resultatet af Forhandlingen blev, at der ingen Nedsættelse finder Sted i det kommende Aar, men for at undgaa den dyre Opkrævning af Medlemsbidraget, vedtoges det, efter Forslag af Fru Lange, at hvem, der ønsker det, kan betale Medlemsbidraget ved Elevmødet for det kommende Aar, og ligeledes vedtoges efter Forslag af Lærer Sørensen, at Foreningen skal søge Medlemsbidraget inddraget ved Hjælp af Postgiro, som kun kræver en Portoudgift af 5 Øre pr. Medlem. Til de Medlemmer, som ikke indbetaler Medlemsbidraget paa en af de to nævnte Maader, udsendes der Postopkrævning paa sædvanlig Maade.

Forstander Lange mente ikke, at Foreningen skulde gaa bort fra Udsendelsen af Bladet til Formændene i Husmandsforeningerne. Efter Forslag af Ordstyreren overlodes det til Bestyrelsen at træffe Bestemmelse i denne Sag.

Til Formand genvalgte Kristen Lindstrøm, Nislev, til Næstfind. Hans Sørensen, Odense, og til Medlem af Bestyrelsen Karen Roed, (født Jørgensen) Morud.

Ordstyreren sluttede Generalforsamlingen med et Leve for Elevforeningen.

Smaa Meddelelser.

Med dette nummer af medlemsbladet følger et *indbetalingskort*, hvorpaa medlemsbidrag, 2 kr., til elevforeningen for aaret 1928 kan indsendes. Portoer er 5 øre. Medlemmerne bedes om saa vidt muligt at benytte sig af denne maade at betale medlemsbidraget paa og helst med det samme udfylde kortet og indsende beløbet, da kortet i modsat fald let bliver lagt til side og glemt.

Betales medlemsbidraget ikke paa denne maade, vil det blive opkrævet paa almindelig vis samtidig med udsendelsen af foraarsnummeret, men portoer er da 35 øre. Det betaler sig derfor godt at indsende beløbet nu og sparer formanden for en del arbejde.

K. L.

Formandens Adr.: Kristen Lindstrøm, Nislev, Otterup. Redaktørens Adr.: Magne Kjærgaard, »Lillebo«, Odense.

Artikler til næste Nr. af Bladet skal være tilsendt Red. inden 10. Marts 1928. Der maa kun skrives paa den ene Side af Papiret.

Med næste Nr. af Bladet følger Postopkrævning af Medlemskontingent for 1928 2 Kr. + Porto til de medlemmer, der ikke i Forvejen har indbetalt Beløbet. Eventuelle Adresseforandringer og mulige Udmeldelser af Foreningen meddeles til Formanden.

Torsdag d. 5. Jan. er der Julefest. Søndag d. 12. Febr. aabent Hus. Søndag d. 25. Marts Gymnastikfest. — Elevmødet bliver iaar d. 30. Juni—1. Juli.

En ny af Tante Lises Historier.

I Fortsættelse af den lille Fortælling Elev-Tidsskriftet bragte i Fjor, kommer en til af de gamle Historier, der handler om en Rejse fra Jylland til Fyn i forrige Aarhundrede og giver os et godt Billede af Rejseliv i de Tider. L. L.

Rejsen til Fyn.

To smaa Piger skulde en Gang rejse højt oppe fra Jylland ned til det sydligste Fyn; dér skulde de besøge deres ældste Søster, som var gift og boede paa en lille Gaard, der hed Engkjær. Den ældste af de smaa Piger hed Sofie, hun var fjorten Aar gammel, den yngste hed Karoline, hun var otte Aar gammel, saa det var jo tidlig nok, at de to kom ud at rejse paa deres egen Haand.

Dersom det nu havde været i vore Dage, saa havde det været den nemmeste Ting af Verden, saa havde Moderen fulgt dem til Skive — det var deres nærmeste Købstad — og der havde hun indskrevet dem med Jernbane lige til Odense og sagt dem, at de dér skulde gaa med Deligencen syd paa; saa havde hun telegraferet til Datteren i Fyn og sagt, den og den Dag og Time kan du hente dem dér og dér. Men saadan gik det ikke til for otte og fyrretyve Aar siden, og det var netop 1832, at lille Sofie og Karoline skulde rejse til Fyn. Begyndelsen var rigtignok den samme, nemlig at Moderen fulgte dem til Skive, men det var ogsaa det hele.

Det var en tidlig Morgenstund, Rejsen begyndte; Solen var lige netop staaet op, den havde endnu ikke rigtig faaet Sønnen af Øjnene; Lærkerne havde vist været før oppe, for de var allerede højt oppe i Luften og sang, saa det klang, og de raabte baade »lev vel« og »farvel« til de smaa Piger, som travede hen ad Landevejen. Karoline hoppede foran, hun havde ikke saa meget at bære, hun havde kun sin Dukke, og den var ganske let: hendes Søster paa Fyn havde skrevet, at hun skulde tage sin Dukke med, saa skulde der nok staa en opredt Seng til den, naar hun kom, og det endda en Topseng med røde Gardiner om, saa hun havde rigtignok noget at glæde sig til. Sofie og Moderen kom bag efter; men de havde ogsaa mere at bære, Sofie bar Pakken med alt deres Tøj, Moderen bar en Kurv med Mad, thi Rejsen skulde vare i mange Dage, og det var dyrt at leve paa Kroerne, hvor de kom frem, saa det var bedst at være godt forsynet hjemme fra.

Foruden Tøjet, de skulde bære, havde de ogsaa mange smaa Bekymringer at bære paa, som de nu snakkede med hinanden om, alt som de gik hen ad Vejen. Børnens Fader var død for omtrent et Aar siden, og nu havde den ældste Datter tilbudt at tage imod lille Karoline og beholde hende, dersom hun havde Lyst til at blive; det kunde nok behøves, for Moderen havde endnu fire Børn hjemme og kun lidt at leve af; men hun var dog bedrøvet ved at tænke paa, at hendes lille Pige rejste bort og skulde blive borte. Sofie var ogsaa lidt forknytt, fordi hun skulde rejse, og fordi lille Karoline ikke skulde med hjem igen, men da især, fordi hun, som den ældste, skulde staa for Rejsen over til et fremmed Land; ja, det var nu heller ikke saa let.

Da de naaede til Skive, gik de straks hen til Fragtmanden; det var for lang Tid siden aftalt med ham, at han skulde tage dem med til Viborg. Fragtmanden havde læsset sin Vogn, og nu sad han i sin Stue og drak sig en Skaal Kaffe.

Naa, det var da godt, at de kom, nu skulde de straks af Sted; der blev sat en Stige til Fragtvognen, der kravlede de smaa Piger op, der var netop saa megen Plads, at de kunde sidde foran hos Fragtmanden. Karoline i Midten med Dukken paa Armen, Sofie med den ene Arm om Karoline og Kurven paa den anden Arm. Benene hang uden for Vognen, saa det gjaldt om at holde sig fast.

»Naa, det gaar jo galant«, sagde Fragtmanden, da han var kommen til Sæde og havde faaet Tømmerne fat; saa knaldede han med Pisken. Sofie græd og nikkede til Moderen, som stod og tørrede sine Øjne; lille Karoline svingede med sit Lommestørklæde, og af Sted rullede de ad Viborg til. Men det gik just ikke med Lynets Fart, det var kun ud ad Porten, de rullede rask. Da de kom ud paa Landevejen, sagde Fragtmanden, at hans Heste gik altid langsomt i Begyndelsen, det var den rette Maade at køre paa; og da han havde kørt nogle Mil, sagde han, at nu var Hestene trætte, nu maatte man køre langsomt; men de smaa Piger havde jo ikke noget at haste efter, og det kunde heller ikke have hjulpet, om de ogsaa havde haft Hastværk.

Lidt over Midnat naaede de Viborg. Fragtmanden kørte ind, hvor han plejede at tage ind, han var godt kendt der paa Stedet; han satte sine Heste ind, hjalp de smaa Piger af Vognen og redte Seng til dem i Halmen. Det var jo aldrig værd at kalde Folk op paa denne Tid af Natten, desuden skulde de maaske op og af Sted inden Dag, saa kunde de lige saa godt sove en Times Tid i Halmen med et Hestedækken over sig. Fragtmanden havde lovet dem, at han skulde hjælpe dem med at lede Sukkervognen og Sukkermanden op; ham skulde de køre med til Fredericia.

Nu maa endelig ingen tro, at det var saadan en Sukkervogn, som man kan se hos Konditoren, nej, det var det slet ikke. Der var den Gang (og der er maaske endnu) en stor Sukkerfabrik i Fredericia; én Gang om Ugen gik der Vogn fra Viborg der ned for at hente Sukker, det var Sukkervognen, og Sukkermanden var naturligvis Manden, der kørte Vognen. Manden og Vognen blev fundne, men skulde dog ikke af Sted før lidt op paa Formiddagen. De smaa Piger kunde da hvile sig lidt, men længe var det ikke; de havde heller ingen Ro paa sig til at sove, især var Sofie jo bange for, at de skulde sove over sig og ikke komme med i rette Tid.

Sukkermandens Vogn var endnu større og Læsset endnu højere end Fragtmandens, men da det blot var tomme Tønder og Kasser, saa var Læsset ikke tungt. Det varede ikke længe, inden de kom til Sæde paa Toppen af alle Kasserne og rullede af Sted igen. Det var en lang Vej fra Viborg til Fredericia. Den Gang var der ikke haarde, jævne Landeveje, som der er nu; den Gang var der det dybe Sand at køre i, dybe Hjulspor, saa Hestene gik i til Knæene, og Hjulene gik i til Axelen. Midt i Vejen var Lyng, og ved Siderne var Lyngen saa høj, at dersom man kørte paa en almindelig Vogn, kunde man plukke den fra Vognen; men oppe paa det store Læs, hvor de smaa Piger sad, kunde de rigtignok ikke naa den, men de var glade over at se deres gamle Venner, Lyngen og Lærkerne; det var, ligesom lidt af deres Hjem fulgte dem paa Rejsen.

Da de kom længere frem og ud paa den store, bare, brune Hede, syntes de, at der var mere øde end hjemme, og da Sukkermanden sad og fortalte dem den gruelige Historie om Manden, der blev slaet ihjel i Klodemølle — ja, han kunde

endog en gruelig Vise om det – saa løb det koldt ned ad Ryggen paa de smaa Piger, og lille Karoline havde den Fornemmelse, som om Haaret rejste sig paa hendes Hoved. Men saa fortalte Sukkermænden en anden Historie og sang en munter Vise for dem, og saa var den Skræk glemt.

Da de hen ad Aften kom til lille Jølling, syntes de, at de havde aldrig set noget saa øde og bart, der kunde næsten ingen Ting gro, hverken Korn eller Græs, og de saa ikke andre Dyr end Geder, men dem var der ogsaa en Rigdom af. I lille Jølling skulde de ligge Natten over, de smaa Piger fik et lille Kammer med én Seng, og da de var trætte af at køre to lange Dage, saa skyndte de sig i Seng. Da de vel havde lagt sig ned, hørte de noget, som puslede uden for Vinduet.

»Der er bestemt den fæle Mand, som vil slaa os ihjel,« sagde lille Karoline og puttede sig tættere ind til Søsteren.

»Aah nej,« sagde Sofie, »vi har jo ingen Penge, hvorfor skulde han saa slaa os ihjel? Desuden var det ikke i lille Jølling han var, det var vist mange Mil her fra.« Saa læste de smaa Piger deres Aftenbøn og sov trygt ind.

Hvor længe de havde sovet, vidste de ikke; men de vaagnede op ved et mægtigt Bulder paa Døren. Bum, bum, bum, sagde det, og saa blev det stille; de smaa Piger fløj forskrækkede op i Sengen og greb fat hinanden. »Der er bestemt Manden,« sagde lille Karoline. Bum, bum, bum, sagde det igen, saa det knagede i Døren. Til al Lykke begyndte det nu at dages, saa de kunde se, at der ikke var nogen inde i Kamret: naar det bliver lyst, faar man ogsaa mere Mod, og Sofie stod op og vilde se, hvad det dog kunde være, som saadan dundrede imod Døren. Da hun trykkede paa Klinken, fløj Døren op, og ind fo'r en dejlig stor, hvid Gedebuk. Havde det nu været mørkt, saa var Børnene nok blevne dygtig forskrækkede for den hvide Gæst, men nu, da det var saa lyst, at de rigtig kunde se ham, saa lo de over deres egen Skræk og tog venlig imod ham. Han saa' heller ikke slem eller vild ud, han nikkede med Hovedet, spankede omkring paa Gulvet og snusede til alt, hvad der var i Stuen, sidst kom han til Børnenes Madkurv. Der blev han staaende, stampede i Gulvet, snusede til Kurven og stampede igen. Sofie stak sin Haand ned i Kurven og tog et Stykke Brød op; det var noget, han syntes om, han mimrede det i sig alt sammen, saa nikkede han med Hovedet, slog bag op et Par Gange og hoppede ud af Døren med samme Fart, som han var kommen ind.

Børnene var nu saa lysvaagne, at det var ikke at tænke paa at sove mere; det var nu ogsaa ud paa Morgenen, og der begyndte at blive Liv i Huset; saa klædte de sig paa og gik over i Stuen til de andre. Da de fortalte om den Forskrækkelse, de havde haft, lo Værten og sagde, at hans Moder plejede at ligge i det Kammer, og at det var hendes Gedebuk; den var tam og plejede at komme hver Morgen og faa sit Stykke Brød hos hende. »Nu er hun rejst bort,« sagde han, »og saa har hun nok glemt at lade Mads vide, at hun er rejst.« Da baade Børnene og Sukkermænden havde faaet sig en god Skaal Kaffe, blev der spændt for. De kravlede op, og saa gled man af Sted i det dybe Sand. Endnu en Nat laa de i en Kro, den tredie Dag naaede de Fredericia, og derfra blev de sat over til Strib i en Baad. Nu var de i et fremmed Land, hvor de knap kunde forstaa Sproget. Færgemanden i Strib, en venlig, rar Mand, spurgte dem, hvor de skulde hen; Sofie forklarede, at de skulde

med Fragtmanden eller Sukkermanden, og at de skulde til Engskjær. Til sin store Forskrækkelse hørte hun, at der hverken gik Fragtmand eller Sukkermand, at de nok om nogle Dage kunde komme med en Fragtmand til Odense; men saa havde de endnu langt tilbage: de kunde ogsaa om nogle Dage komme med Ageposten fra Middelfart til Faaborg; men det var temmelig dyrt, og saa havde de endnu henimod 3 Mil til Engskjær; det var dog rent forskrækkeligt.

Færgemanden raadede dem til at leje en Vogn lige til det Sted, de skulde, men det kunde jo ogsaa blive temmelig dyrt. »Lad mig nu se,« sagde han, »hvor mange Penge I har, lille Børn, saa kan vi bedst tage vor Bestemmelse.« Sofie kom frem med en lille Skindpung, og da alle Skillingerne blev talt, fandtes der 9 Mk. 4 Sk. lille Karoline havde 4 Sk., som hun skulde købe Kage for; men der havde ingen været paa de jyske Heder, saa hun havde sin Firskilling endnu. »Tror I ikke, at jeres Søster, som I skal besøge, vil betale lidt af Fragten for jer?« spurgte Færgemanden; jo, det troede de ganske bestemt, for det havde hun skrevet. »Naa, saa kan vi jo godt bestille Vogn«, mente Færgemanden, »nu vil vi tale med Jens Hvils.« Jens Hvils var Husmand og fik sig imellem en lille Indtægt ved at køre for Folk. Der blev nu talt med ham; men han havde mange Indvendinger, han skulde til Odense med et Læs Tørv, i Morgen var det Løverdags, og derfor vilde han begynde sin Rejse i Dag, saa kunde han være der fra Morgenstunden.

»Hvad skal du have for et Læs Tørv, naar du kommer til Odense med det?« spurgte Færgemanden. Han skulde have 9 Mk. »Naar du nu faar 9 Mk. for at køre for Børnene, saa beholder du selv dine Tørv, det er jo aabenbar Fordel,« mente Færgemanden.

»Ja, men jeg vil jo have mine Tørv solgt,« sagde Jens Hvils.

»Hør nu efter,« sagde Færgemanden, »jeg skal købe dine Tørv og give dig 1 Rdl. for dem her paa Stedet, Børnene giver dig 9 Mk., saa kan du gerne trille af Sted med dem, paa 3 Dage kan du være her igen, du har jo ikke travlt med Høsten endnu, Høet er jo inde.«

Jens Hvils begyndte at betænke sig lidt. »Ja, giver I mig 2 Rdl.,« sagde han til Børnene, »og lover I mig Nattelogi for mig og mine Heste og lidt Havre til Hestene, for de kan ikke gaa saa langt paa det grønne Foder, saa vil jeg nok, men saa vil jeg læmpe mig til straks, for det er lige saa godt, vi faar Ende paa det.«

Børnene lovede al Ting; men det gik ikke saa hurtigt endda at komme af Sted. Jens Hvils var ingen hurtig Mand, Bønderne der paa Egnen kaldte ham Jens Hvile sig, og det var med god Grund; og Jens Hvilsigs Heste holdt ogsaa af at hvile sig saa det varede længe, inden Jens fik sig læmpet. Endelig kom han, men saa var han ogsaa i sine Kisteklæder: en lang skødet Jakke, Knæbukser, blaa Strømper og Træsko paa Benene, en laadden Hue, som jo var god midt i den brændende Solhede, og en lille Tobakspibe, som var saa lang, at det yderste af den gik lige med hans Næsetip, saa var han færdig; et Par smaa Krikker af Heste og en lille stumpet Tremevogn, saa var Køretøjet i Stand. Bag i Vognen var der et gammelt Lædersæde, der sad Børnene; foran sad Jens Hvilsig paa et Halmsæde. »I gør bedst i at ligge i Tyllekro i Nat,« sagde Færgemanden, da han hjalp Børnene op og fik dem og deres Tøj til Sæde. »Hyp,« sagde Jens Hvilsig, og saa gik det saa smaat hen ad Vejen.

Nu var de altsaa til Vogns igen, og nu saa al Ting ganske anderledes ud; oppe paa den høje Fragtvogn havde de en vid Udsigt ud over Hederne, men nu dybt nede i den lille, lave Vogn, paa de indhegnede Veje, hvor de ikke kunde se op over de høje Hegn, syntes de, at de var bleven helt indelukket, og de kunde slet ikke se, hvor de skulde hen. Da de havde kørt lidt, spurgte Jens Hvilsig, om de kendte Vejen til Tyllekro, det gjorde de ikke, for de havde aldrig været paa Fyn før; ja, da var det galt, for han var ikke skrap til at kende Vej, og nu gik det, hver Gang de mødte et Menneske, det være sig Mand, Kone, Pige eller Dreng: »Prr! ka du itte seje mej Vejen til Tyllekrou?« Saa skulde vedkommende vide, hvorfra de kom, og saa kom Forklaring over, hvad Vej de skulde køre; naar de saa' den Kirke, skulde de køre til den modsatte Side, saa skulde de uden om den By og inden om den Gaard, og saa skulde Kusken holde til sig, og saa skulde han holde fra sig. Det var saa langt og saa vidtløftigt, at man skulde tro, at de næsten kunde naa hele Danmark igennem med den Beskrivelse; det var meget mere, end de smaa Piger kunde huske paa; men det var da ogsaa det samme, naar bare Jens Hvilsig kunde huske det; men det kunde han desværre ikke.

De kom snart ud fra den store Landevej paa en mindre, saa paa en Bivej og saa paa en Markvej; flere Gange havde de spurgt om Vej og faaet at vide, at det var gal Vej, saa maatte de vende om for at finde den rette. Nu lakkede det ad Aften; de havde faaet at vide, at nu var der kun en lille Mil til Tyllekro, nu en god Mil dertil, nu en halv Mil og saa igen en lille Mil. Folk er ikke saa nøjeregnende med slig Besked; den sidste, de havde faaet, var, at nu havde de en god halv Mil, og naar de nu drejede af dér og saa drejede ind dér, saa kunde de aldrig tage fejl.

Men Jens Hvilsig tog fejl alligevel, og da det var næsten bælgmørkt, fandt han sig selv og sit Køretøj midt paa en Mark, hvor de ingen Vej kunde finde. Pludselig var der noget, som rørte sig tæt ved Vognen, og det saa ud, som om et Hoved stak op bag nogle store Skræppeblade.

»Prr! ka du itte seje mej Vejen til Tyllekrou!« sagde Jens Hvilsig; Skikkelsen rejste et Par store Øren lige i Vejret, og saa satte den af Sted op over Markerne saa hurtigt som en Hare. »Pøj!« sagde Jens Hvilsig og spyttede ud af Vognen, »det var ingen rejtig Hare.«

Maanen var nu lige kommen op, og ved Skinnet af den kunde man utydelig se en Mand højt oppe paa Marken. »Ka I itte seje vos Vejen til Tyllekrou!« raabte Jens Hvilsig, men der kom intet Svar; endnu en Gang brølede han af alle Livsens Kræfter, men da det var lige saa frugtesløst, sprang han af Vognen, og i det han raabte: »saa skal da Pokker komme efter ham!« styrtede han, svingende sin Pisk, op ad Bakken og imod Manden. De smaa Piger rystede af Angst og tænkte, nu blev der vist et grueligt Slagsmaal; saa hørte de et Klask, som af en Pisk paa en tom Hat, men mere hørte de ikke. En Hare, som havde gemt sig under Skræpperne, sprang i det samme op og fo'r lige forbi Hestene; de blev bange, og da de mærkede, at Tømmerne hang løse, tog de til Bens og af Sted; de fo'r imod et Ledhul i Gærdet, dér tørnede de imod den ene Stolpe, det ene Forhjul gik af, saa tørnede de imod med Baghjulet, men det holdt, Stolpen væltede om, og nu var der intet, som standsede Hestene. Den lille, lette Vogn, hvor endog den Smule Vægt,

der var, laa paa Baghjulene, trillede rask af Sted paa de tre Hjul; Hestene fandt snart en Vej til Tyllekro, hvor de omtrent 20 Minutter efter trillede op for Døren og saa i samme Fart hen for Laden, hvor de standsede foran den lukkede Port. Kromanden kom ud for at se, hvad for fremmede han fik saa sildig paa Dagen; der var næsten ingen at opdage, for de smaa Piger laa sammenrullede nede paa Bunden af Vognen; af bare Forskrækkelse havde de puttet sig helt ned i Halmen. De kom nu frem og skulde forklare, hvordan det var gaaet til, hvor de kom fra, og hvor de skulde hen; flere Folk kom ud fra Kroen og alle vilde have Besked; men inden de smaa Piger havde faaet alting fortalt, og inden man havde holdt op med at forundre sig, og inden man var kommen til den store Beslutning, om Hestene skulde spændes fra, eller om man skulde lade dem blive for Vognen — inden alt det var sket, kom Jens Hvilsig trillende med sit Hjul.

Den Gang han var løben op paa Marken for at tugte den genstridige Mand, som ikke vilde svare, og da han til sin Forskrækkelse mærkede, at det var en tom Hat, han slog paa, mærkede han til sin endnu større Forskrækkelse, at Hestene løb med Vognen. Han løb nu bag efter den, og til sin allerstørste Forfærdelse fandt han Hjulet ved Leddet, men ikke, som rimeligt var, den væltede Vogn ved Siden. Han tog nu Hjulet med sig og løb saa hurtig, han kunde, med Hjulet trillende ved Siden af sig, efter Lyden af Vognen og kom lidt efter til Kroen.

Dette er, som de smaa Piger har fortalt Sagen; men lidt anderledes lød det, da Jens Hvilsig lidt efter sad i Krostuen og ved en Snaps og en Kande gammelt Øl skulde berette denne Aftens Hændelser. Han havde først set én med lange Øren, som kunde ligne en Hare, den tog Benene med sig og løb op ad Bakken; men alt som den løb, blev den til en Mand, og da han naaede ham, var han ingen rigtig Mand, men kun en Ræ'emand (Rædemand, Fugleskræmsel). Hestene havde ogsaa set det, saa det var intet Under, at de løb, og saa det fæleste, det var, at det ene Hjul gik af, og Vognen endda kørte, for en Vogn kunde ikke gaa paa tre Hjul, uden at en vis Mand (han vilde ingen nævne) lagde sin Skulder til.

Næste Morgen afgang Smeden, som satte Hjulet paa, den Forklaring, at Hjulet havde siddet løst og maatte falde af ved den første den bedste Lejlighed. Jens Hvilsig, som om Aftenen havde svoret paa, at han ikke kørte et Skridt længere paa den Rejse, havde faaet Mod, da han havde sovet, og med den lyse Dag og den brede Landevej for sig havde de ikke flere Eventyr paa den Rejse.

De naaede i god Tid Engskær og blev kærlig modtagne af Søsteren og hendes Mand. Dukkesengen stod opredt med fine Lagner og nystivet og nystrøget Omhæng, og det kunde nok behøves, for Dukken var træt efter den Rejse. Jens Hvilsig fik sine 2 Daler, og hans Heste fik Havre, som Børnene havde lovet ham, og vel fornøjet trillede han af Sted den næste Morgen med sine smaa Heste og sin lille Vogn; men den Vej fra Strib til Tyllekro kørte han aldrig mer, i det mindste ikke over Marken.

Husmandsskolen ved Odense.

Vinterskolen begynder 3. November. Ansøgning om Statsunderstøttelse kan indgives indtil 1. Juli.

Sommerskolen begynder 3. Maj. Understøttelse søges inden 1. Januar.

Kontrollkursus paa 4 Uger afholdes i April og Oktober.

Korte Kursus for bosiddende Mænd og Kvinder (6 og 11 Dage) afholdes saavel Vinter som Sommer, særlig i Maanederne Januar—Februar, Juni—Juli og September.

Jakob E. Lange.